T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

7. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ ETKİN VATANDAŞLIK ÖĞRENME ALANINDA ZİHİN, BİLGİ VE KAVRAM HARİTASI KULLANIMININ ÖĞRENCİ BAŞARISINA ETKİSİ

TUĞBA DURU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DOÇ. DR. MELİKE FAİZ

TEMMUZ - 2023
KASTAMONU

TAAHHÜTNAME

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu; ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını, bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini bildirir ve taahhüt ederim.

Tuğba DURU

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

7. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ ETKİN VATANDAŞLIK ÖĞRENME ALANINDA ZİHİN, BİLGİ VE KAVRAM HARİTASI KULLANIMININ ÖĞRENCİ BAŞARISINA ETKİSİ

TUĞBA DURU

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI
DANIŞMAN:DOÇ. DR. MELİKE FAİZ

İnsanlar yaratılışından bugüne somut ya da soyut olarak yaşadıklarını anlamlandırmaya ihtiyaç duymuştur. Sosyal bilgiler dersinin amaçlarından birisi de bireyin çevresini tanımasını sağlamak olduğundan insanların ihtiyacına cevap vermesi açısından nispeten önemlidir. Bu çalışmada 7. sınıf sosyal bilgiler dersi "Etkin Vatandaşlık" öğrenme alanında kavram haritaları, zihin haritaları ve bilgi haritalarının kullanımının akademik başarıya etkisini belirlemek amaçlanmıştır. Yapılan alanyazın taraması sonucu bulunan çalışmalarda genellikle tek bir tekniğin kullanıldığı ve "Etkin Vatandaşlık" öğrenme alanıyla ilgili çalışmaların az olduğu belirlenmiştir. Bu çalışma 3 tekniğin kullanılması ve "Etkin Vatandaşlık" öğrenme alanını kapsaması açısından alanyazında önem arz etmektedir. Çalışmaya 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Akyurt'ta bir ortaokulda rastgele seçilen 36 öğrenci deney grubunda 17, kontrol grubunda 19 olmak üzere üç katı baz alınarak dahil edilmiştir. Deney grubu ile zihin haritası, kavram haritası ve bilgi haritası teknikleri kullanılırken kontrol grubu ile Meb müfredatının uygulandığı öğrenci merkezli anlatım yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Öğrencilerin ön test ve son test başarılarının karşılaştırıldığı ön test son test kontrol gruplu gerçek deney modelinde, çalışmada değişkenler açısından eşit kabul edilen deney ve kontrol grubu yer almaktadır. Ulaşılan sonuçlar kavram haritası, zihin haritası ve bilgi haritası yönteminin etkililiğini desteklemiştir.

ANAHTAR KELİMELER: Sosyal Bilgiler, Zihin Haritası, Bilgi Haritası, Kavram Haritası

Temmuz 2023, 140 Sayfa

ABSTRACT

MSC THESIS

THE EFFECT OF USE OF MIND, KNOWLEDGE AND CONCEPT MAP ON STUDENT SUCCESS IN 7TH GRADE SOCIAL STUDIES CLASS EFFECTIVE CITIZENSHIP LEARNING

TUĞBA DURU

KASTAMONU UNIVERSITY INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCE
DEPARTMENT OF SOCIAL SCIENCES AND TURKISH EDUCATION
PRIMARY EDUCATION
SUPERVISOR:ASSOC. PROF. DR. MELİKE FAİZ

Since their creation, people have needed to make sense of their concrete or abstract experiences. Since one of the aims of the social studies course is to enable the individual to know his/her environment, it is relatively important in terms of responding to people's needs. In this study, it was aimed to determine the effect of using concept maps, mind maps and knowledge maps on academic achievement in the 7th grade social studies course "Active Citizenship" learning area. As a result of the literature review, it has been determined that a single technique is generally used in the studies and there are few studies on the "Active Citizenship" learning field. This study is important in the literature in terms of using 3 techniques and covering the learning area of "Active Citizenship". In the 2021-2022 academic year, 36 randomly selected students in a secondary school in Akyurt were included in the study on a threefold basis, 17 in the experimental group and 19 in the control group. While the mind map, concept map and knowledge map techniques were used with the experimental group, the student-centered narrative method in which the MEB curriculum was applied was used with the control group. Quantitative research method was used in the research. In the real experimental model with the pretest posttest control group, in which the pretest and posttest achievements of the students are compared, there are the experimental and control groups, which are considered equal in terms of variables in the study. The obtained results supported the effectiveness of the concept map, mind map and knowledge map method.

KEYWORDS: Social Studies, Mind Map, Knowledge Map, Concept Map

July 2023, 140 Page

TEŞEKKÜR

Çalışma sürem boyunca bana rehber olan, hiçbir zaman desteğini esirgemeyen, olumsuzluklarda cesaret veren, beraber çalışmaktan keyif aldığım kıymetli danışman hocam Doç. Dr. Melike FAİZ' e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca çalışmam süresince yardımlarını ve yardımlarını esirgemeyen değerli iş arkadaşlarıma ve okul idarecilerime hoşgörülerinden dolayı teşekkür ederim. Çalışmamda beni yalnız bırakmayıp çalışmama katılan sevgili öğrencilerime içten teşekkür ederim. Çalışma sürecim boyunca sabır ve anlayışlarını esirgemeyen ve her konuda yanımda olduklarını hissettiren çok kıymetli aileme sonsuz teşekkür ederim.

TUĞBA DURU

Kastamonu, 2023

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TEZ ONAYI ... **ii**
TAAHHÜTNAME ... **iii**
ÖZET ... **iv**
ABSTRACT ... **v**
TEŞEKKÜR ... **vi**
İÇİNDEKİLER ... **vii**
ŞEKİLLER VE GÖRSELLER DİZİNİ ... **xi**
TABLOLAR DİZİNİ ... **xiii**
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ ... **xv**
1. GİRİŞ ... **1**
1.1 Araştırmanın Problemi ... 3
1.1.1 Alt Problem ... 3
1.2 Araştırmanın Amacı ... 5
1.3 Araştırmanın Önemi ... 5
1.4 Araştırmanın Sınırlılıkları ... 6
1.5 Araştırmanın Varsayımları ... 6
1.6 Tanımlar ... 7
1.7 İlgili Çalışmalar ... 7
1.7.1 Yurtiçi Çalışmalar ... 7
1.7.1.1 Makale çalışmaları ... 7
1.7.1.2 Tez çalışmaları ... 10
1.7.1.3 Kitaplar ... 14
1.7.2 Yurtdışı Çalışmalar ... 14
1.7.2.1 Tez çalışmaları ... 14
1.7.2.2 Makale çalışmaları ... 15
1.7.2.3 Kitaplar ... 15
2. KURAMSAL ÇERÇEVE ... **16**
2.1 Sosyal Bilimler ... 16
2.2 Sosyal Bilgiler ... 17
2.3 Öğretimde Yararlanılan Teknikler ... 19
2.3.1 Kavram Haritaları ... 19
2.3.1.1 Kavram haritalarının avantajları ve faydaları ... 20
2.3.1.2 Kavram haritalarının dezavantajları ve sınırlılıkları ... 21
2.3.1.3 Kavram haritalarının hazırlanış süreci ... 21
2.3.1.4 Öğrencilere daha önce hiç kavram haritası hazırlatmamış olan öğretmenlerin dikkat etmesi gereken hususlar ... 21
2.3.1.5 Kavram haritasının hazırlanması aşamasında dikkat edilmesi gerekenler ... 22
2.3.1.6 Kavram haritasının eğitimde bir kavram öğretim yöntemi olarak kullanım alanları ... 22
2.3.2 Zihin Haritaları ... 23
2.3.2.1 Zihin haritalarının avantajları ve faydaları ... 25
2.3.2.2 Zihin haritası kullanımının dezavantajları ve sınırlılıkları ... 25
2.3.2.3 Zihin haritalarının yapılış aşamaları ... 25

2.3.3 Bilgi Haritaları 27
2.3.3.1 Bilgi haritası tekniğinin faydaları ve önemi 27
2.3.3.2 Bilgi haritası kullanımının dezavantajları ve sınırlılıkları 27
2.3.3.3 Bilgi haritası hazırlamanın aşamaları; 28
2.3.3.3.1 Hazırlık aşaması 28
2.3.3.3.2 Bilgi haritasının oluşturulması 28
2.3.3.3.3 Bilgi haritasını gözden geçirme 28
2.3.3.4 Bilgi haritası hazırlama sürecinde dikkat edilmesi gerekenler 28
2.3.4 Kavram Ağları 29
2.3.4.1 Kavram ağının avantajları ve faydaları 30
2.3.4.2 Kavram ağının dezavantajları ve sınırlılıkları 30
2.3.4.3 Kavram ağı hazırlama aşamaları 30
2.3.5 Anlam Çözümleme Tabloları 31
2.3.5.1 Anlam çözümleme tablosunun avantajları ve faydaları 32
2.3.5.2 Anlam çözümleme tablolarının sınırlılıkları ve dezavantajları 32
2.3.5.3 Anlam çözümleme tablosunun hazırlanış aşamaları 32
2.3.6 Tanılayıcı Dallanmış Ağaç 33
2.3.6.1 Tanılayıcı dallanmış ağaç tekniğinin avantajları ve faydaları 33
2.3.6.2 Tanılayıcı dallanmış ağaç kullanmanın sınırlılık ve dezavantajları 33
2.3.6.3 Tanılayıcı dallanmış ağaç hazırlanma süreci 34
2.3.7 Kavram Bulmacaları 34
2.3.7.1 Bulmaca türleri 36
2.3.7.1.1 Şekil olarak bulmacalar 36
2.3.7.1.2 Tür olarak bulmacalar 36
2.3.7.2 Kavram bulmacalarının avantajları ve faydaları 38
2.3.7.3 Kavram bulmacaları tekniğinin dezavantajları ve sınırlılıkları 38
2.3.7.4 Bulmaca hazırlama sürecinde dikkat edilmesi gereken hususlar 38
2.3.7.5 Bulmaca hazırlama aşamaları 39
2.3.8 Kavram Karikatürleri 39
2.3.8.1 Kavram karikatürlerinde bulunması gereken özellikler 40
2.3.8.2 Kavram karikatürlerinin yararları 40
2.3.8.3 Kavram karikatürü tekniğinin sınırlılıkları ve dezavantajları 41
2.3.8.4 Kavram karikatürü hazırlama aşamaları 41
2.3.9 Kavram Analiz Kartları 42
2.3.10 Kavramsal Değişim Metinleri 42
2.3.10.1 Kavramsal değişim metinleri kullanmanın avantajları ve yararları 43
2.3.10.2 Kavramsal değişim metinlerini dezavantajları 43
2.3.10.3 Kavramsal değişim metinlerinin hazırlanma aşaması 43
2.3.11 Analojiler 44
2.3.11.1 Analojinin avantajları 44
2.3.11.2 Analojinin dezavantajları ve sınırlılıkları 44
2.3.12 Balık Kılçığı 45
2.3.12.1 Balık kılçığı tekniğinin faydaları ve avantajları 45
2.3.12.2 Balık kılçığı diyagramının sınırlılıkları 45
2.3.12.3 Balık kılçığı tekniği uygulanma aşamaları 46
2.3.13 Tahmin Et-Gözle-Açıkla 46
2.3.13.1 Tahmin et-gözle-açıkla tekniğinin faydaları ve avantajları 46

2.3.13.2 Tahmin et-gözle-açıkla tekniğinin dezavantajları ve sınırlılıkları ... 47
2.3.13.3 Tahmin et-gözle-açıkla tekniğinin aşamaları ... 47
2.3.14 Vee Diyagramı ... 48
2.3.14.1 V diyagramının avantajları ve faydaları ... 48
2.3.14.2 V diyagramının dezavantajları ve sınırlılıkları ... 48
2.3.14.3 V diyagramı oluşturma süreci ... 48
2.3.15 Kelime İlişkilendirme Testleri ... 49
2.3.15.1 Kelime ilişkilendirme testlerinin avantajları ve faydaları ... 50
2.3.15.2 Kelime ilişkilendirme testlerinin dezavantajları ve sınırlılıkları ... 50
2.3.16 Yapılandırılmış Grid ... 50
2.3.16.1 Yapılandırılmış grid tekniğinin avantajları ve faydaları ... 51
2.3.16.2 Yapılandırılmış gridin dezavantajları ve sınırlılıkları ... 51
2.3.16.3 Yapılandırılmış gridin hazırlanış aşamaları ... 51
2.3.17 Teşhir Testleri ... 52
2.3.18 Kavram Çarkı Diyagramı ... 52
2.3.18.1 Kavram çarkı diyagramının avantajları ve faydaları ... 53
2.3.18.2 Kavram çarkı diyagramının dezavantajları ve sınırlılıkları ... 53
2.3.19 Çalışma Yaprakları ... 54
2.3.19.1 Çalışma yapraklarının avantajları ve faydaları ... 54
2.3.19.2 Çalışma yapraklarının dezavantajları ve sınırlılıkları ... 55
2.3.20 Kavram Eşleştirme ... 57
3. YÖNTEM ... 58
3.1 Araştırmanın Modeli ... 58
3.2 Araştırmanın Çalışma Grubu ... 59
3.3 Veri Toplamada Yararlanılan Araçlar ve Uygulanma Süreci ... 59
3.3.1 Etkin Vatandaşlık Öğrenme Alanı Başarı Testi ... 59
3.3.2 Kişisel Bilgiler Formu ... 61
3.4 Verilerin Analizi ... 61
4. BULGULAR ... 63
4.1 Alt Problemler İçin Bulgular ... 63
4.1.1 Birinci Alt Problem İçin Bulgular ... 63
4.1.2 İkinci Alt Problem İçin Bulgular ... 63
4.1.3 Üçüncü Alt Problem İçin Bulgular ... 64
4.1.4 Dördüncü Alt Problem İçin Bulgular ... 64
4.1.5 Beşinci Alt Probleme Ait Bulgular ... 65
4.1.6 Altıncı Alt Probleme Ait Bulgular ... 65
4.1.7 Yedinci Alt Probleme Ait Bulgular ... 66
4.1.8 Sekizinci Alt Probleme Ait Bulgular ... 67
4.1.9 Dokuzuncu Alt Probleme Ait Bulgular ... 67
4.1.10 Onuncu Alt Probleme Ait Bulgular ... 68
4.1.11 On Birinci Alt Probleme Ait Bulgular ... 69
4.1.12 On İkinci Alt Probleme Ait Sonuçlar ... 69
4.1.13 On Üçüncü Alt Probleme Ait Sonuçlar ... 70
4.1.14 On Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular ... 70
4.1.15 On Beşinci Alt Problem ... 71
4.1.16 On Altıncı Alt Probleme Ait Bulgular ... 72
4.1.17 On Yedinci Alt Probleme Ait Bulgular ... 72
4.1.18 On Sekizinci Alt Probleme Ait Bulgular ... 73

4.1.19 On Dokuzuncu Alt Probleme Ait Bulgular 73
4.1.20 Yirminci Alt Probleme Ait Bulgular 74
4.1.21 Yirmi Birinci Alt Probleme Ait Bulgular 75
4.1.22 Yirmi İkinci Alt Probleme Ait Bulgular 75
4.1.23 Yirmi Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular 76
4.1.24 Yirmi Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular 76
5. SONUÇ VE TARTIŞMA 78
5.1 Etkin Vatandaşlık Öğrenme Alanı Başarı Testine İlişkin Sonuçlar 78
6. ÖNERİLER 90
KAYNAKLAR 91
EKLER 100
EK A Başarı Testi 101
EK B Kişisel Bilgiler 111
EK C Öğretmen Tarafından Yapılan Kavram Haritaları 112
EK D Öğretmen Tarafından Çizilen Bilgi Haritaları 118
EK E Öğretmen Tarafından Çizilen Zihin Haritaları 124
EK F Öğrenciler Tarafından Çizilen Örnek Kavram Haritaları 126
EK G Öğrenciler Tarafından Çizilen Örnek Bilgi Haritaları 128
EK H Öğrenciler Tarafından Çizilen Örnek Zihin Haritaları 130
EK I Etkinlik Örnekleri 132
EK İ Ülkemizde Yayımlanan İlk Bulmaca Örneğinin Soruları 136
EK J Başarı Testi Belirtke Tablosu 137
EK K Başarı Testi Sorularının Bilişsel Basamaklar ve Kazanımlara Dağılımı 138
EK L İzinler 139

ŞEKİLLER VE GÖRSELLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil 2.1 Osmanlı Devlet Sistemi İle İlgili Kavram Haritası 23
Şekil 2.2 Bilim İnsanlarının Özellikleri Zihin Haritası 26
Şekil 2.3 Bilgi haritası örneği 29
Şekil 2.4 Meslekler kavram ağı 31
Şekil 2.5 Anadolu uygarlıkları anlam çözümleme tablosu 33
Şekil 2.6 Hititler ile ilgili tanılayıcı dallanmış ağaç 34
Şekil 2.7 Ülkemizde yayımlanan ilk bulmaca 36
Şekil 2.8 Mevsimler ile ilgili kavram bulmacası 38
Şekil 2.9 Doğal afetler kavram karikatürü 41
Şekil 2.10 Kavram analiz kartı örneği 42
Şekil 2.11 Karşılaştırmalı kavram analiz kartı örneği 42
Şekil 2.12 Türklerin anayurttan göçlerinin sebepleri balık kılçığı haritası 46
Şekil 2.13 Vee diyagramı örneği 49
Şekil 2.14 Kelime ilişkilendirme örneği 50
Şekil 2.15 Yapılandırılmış grid örneği 51
Şekil 2.16 Kavram çarkı diyagramı 54
Şekil 2.17 Çalışma yaprağı örneği 56
Şekil C 1 Demokrasinin serüveni kavram haritası 112
Şekil C 2 Atatürk'ten armağan kavram haritası 112
Şekil C 3 Cumhuriyeti seviyorum kavram haritası 113
Şekil C 4 Hakimiyet milletindir kavram haritası 113
Şekil C 5 Demokrasinin serüveni kavram haritası 114
Şekil C 6 Atatürk'ten armağan kavram haritası 114
Şekil C 7 Cumhuriyetimi seviyorum kavram haritası 115
Şekil C 8 Hakimiyet milletindir kavram haritası 115
Şekil C 9 Demokrasinin serüveni kavram haritası etkinliği 116
Şekil C 10 Atatürk'ten armağan kavram haritası etkinliği 116
Şekil C 11 Cumhuriyetimi seviyorum kavram haritası etkinliği 117
Şekil C 12 Hakimiyet milletindir kavram haritası 117
Şekil D 1 Demokrasinin serüveni bilgi haritası 118
Şekil D 2 Atatürk'ten armağan bilgi haritası 118
Şekil D 3 Cumhuriyetimi seviyorum bilgi haritası 119
Şekil D 4 Hakimiyet milletindir bilgi haritası 119
Şekil D 5 Demokrasinin serüveni bilgi haritası 120
Şekil D 6 Atatürk'ten armağan bilgi haritası 120
Şekil D 7 Cumhuriyetimi seviyorum bilgi haritası 121
Şekil D 8 Hakimiyet milletindir bilgi haritası 121
Şekil D 9 Demokrasinin serüveni bilgi haritası etkinliği 122
Şekil D 10 Atatürk'ten armağan bilgi haritası etkinliği 122
Şekil D 11 Cumhuriyetimi seviyorum bilgi haritası etkinliği 123
Şekil D 12 Hakimiyet milletindir bilgi haritası etkinliği 123
Şekil E 1 Demokrasinin serüveni zihin haritası 124
Şekil E 2 Atatürk'ten armağan zihin haritası 124
Şekil E 3 Cumhuriyetimi seviyorum zihin haritası 125

Şekil E 4 Hakimiyet milletindir zihin haritası..... 125
Şekil F 1 Demokrasinin serüveni kavram haritası 126
Şekil F 2 Atatürk'ten armağan kavram haritası 126
Şekil F 3 Cumhuriyetimi seviyorum kavram haritası 127
Şekil F 4 Hakimiyet milletindir kavram haritası..... 127
Şekil G 1 Demokrasinin serüveni bilgi haritası 128
Şekil G 2 Atatürk'ten armağan bilgi haritası 128
Şekil G 3 Cumhuriyetimi seviyorum bilgi haritası 129
Şekil G 4 Hakimiyet milletindir bilgi haritası..... 129
Şekil H 1 Demokrasinin serüveni zihin haritası..... 130
Şekil H 2 Atatürk'ten armağan zihin haritası..... 130
Şekil H 3 Cumhuriyetimi seviyorum zihin haritası 131
Şekil H 4 Hakimiyet milletindir zihin haritası 131
Şekil I 1 Demokrasinin serüveni etkinliği..... 132
Şekil I 2 Atatürk'ten armağan kavram haritası etkinliği..... 132
Şekil I 3 Cumhuriyetimi seviyorum kavram haritası etkinliği..... 133
Şekil I 4 Hakimiyet milletindir kavram haritası etkinliği 133
Şekil I 5 Demokrasinin serüveni bilgi haritası etkinliği 134
Şekil I 6 Atatürk'ten armağan bilgi haritası etkinliği..... 134
Şekil I 7 Cumhuriyetimi seviyorum bilgi haritası etkinliği 135
Şekil I 8 Hakimiyet milletindir bilgi haritası etkinliği..... 135

TABLOLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 2.1 Kelime eşleştirme örneği 57
Tablo 3.1 Araştırmanın başarı testinin yapıldığı gruba dair modelin gösterimi 58
Tablo 3.2 Başarı testi madde güçlük ve ayırt edicilik analiz sonuçları..... 60
Tablo 4.1 Birinci alt problem için bağımlı gruplar t testi sonucu 63
Tablo 4.2 İkinci alt problem için bağımlı gruplar t testi sonucu..... 64
Tablo 4.3 Üçüncü alt problem için bağımlı gruplar t testi sonucu..... 64
Tablo 4.4 Dördüncü alt probleme için bağımlı t testi sonucu 65
Tablo 4.5 Kontrol grubunda cinsiyetin başarı ön testi sonuçlarına etkisini gösteren bağımsız gruplar t testi sonucu 65
Tablo 4.6 Kontrol grubunda kendi odası olma durumunun başarı ön testi sonuçlarına etkisini gösteren bağımsız gruplar t testi sonucu 66
Tablo 4.7 Kontrol grubunda evde internet bulunma durumunun başarı ön testi sonuçlarına etkisini gösteren bağımsız gruplar t testi sonucu 66
Tablo 4.8 Kontrol grubunda baba eğitim durumunun başarı ön testi sonuçlarına etkisini gösteren anova testi sonucu 67
Tablo 4.9 Kontrol grubunda anne eğitim durumunun başarı ön testi sonuçlarına etkisini gösteren anova testi sonucu 68
Tablo 4.10 Kontrol grubunda cinsiyetin başarı son testi sonuçlarına etkisini gösteren bağımsız gruplar t testi sonuçları..... 68
Tablo 4.11 Kontrol grubunda kendi odası olma durumunun başarı son testi sonuçlarına etkisini gösteren bağımsız gruplar t testi sonucu 69
Tablo 4.12 Kontrol grubunda evde internet durumunun başarı son testi sonuçlarına etkisini gösteren bağımsız gruplar t testi sonucu 69
Tablo 4.13 Kontrol grubunda baba eğitim durumunun başarı son testi sonuçlarına etkisini gösteren anova testi sonucu..... 70
Tablo 4.14 Kontrol grubunda anne eğitim durumunun başarı son testi sonuçlarına etkisini gösteren anova testi sonucu..... 71
Tablo 4.15 Deney grubunda cinsiyetin başarı ön testi sonuçlarına etkisini gösteren bağımsız gruplar t testi sonucu 71
Tablo 4.16 Deney grubunda kendi odası olma durumunun başarı ön testi sonuçlarına etkisini gösteren bağımsız gruplar t testi sonucu 72
Tablo 4.17 Deney grubunda evde internet durumunun başarı ön testi sonuçlarına etkisini gösteren bağımsız gruplar t testi sonucu 72
Tablo 4.18 Deney grubunda baba eğitim durumunun başarı ön testi sonuçlarına etkisini gösteren anova testi sonucu..... 73
Tablo 4.19 Deney grubunda anne eğitim durumunun başarı ön testi sonuçlarına etkisini gösteren anova testi sonucu 74
Tablo 4.20 Deney grubunda cinsiyetin başarı son testi sonuçlarına etkisini gösteren bağımsız gruplar t testi sonucu 74
Tablo 4.21 Deney grubunda kendi odası olma durumunun başarı son testi sonuçlarına etkisini gösteren bağımsız gruplar t testi sonucu 75
Tablo 4.22 Deney grubunda evde internet durumunun başarı son testi sonuçlarına etkisini gösteren bağımsız gruplar t testi sonucu 75

Tablo 4.23 Deney grubunda baba eğitim durumunun başarı son testi sonuçlarına etkisini gösteren anova testi sonucu..... 76
Tablo 4.24 Deney grubunda anne eğitim durumunun başarı son testi sonuçlarına etkisini gösteren anova testi sonucu..... 76
Tablo İ.1 Ülkemizde yayımlanan ilk bulmaca örneği soruları..... 136
Tablo J 1 Başarı testi belirtke tablosu 137
Tablo K 1 Başarı testi sorularının bilişsel basamaklara göre dağılımı..... 138
Tablo K 2 Başarı testi sorularının kazanımlara göre dağılımı 138

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Simgeler

& : ve

Kısaltmalar

Meb. : Milli Eğitim Bakanlığı
Meb(Ttkb) : Milli Eğitim Başkanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
Tda. : Tanılayıcı Dallanmış Ağaç
Açt. : Anlam Çözümleme Tablosu
Çev. : Çeviren
Ed. : Editör
Vb. : Ve benzeri

1. GİRİŞ

İçinde yaşadığımız çağ teknolojik gelişmelere bağlı olarak sürekli yenilenme ve değişmeyi gerektirmektedir. Bu durum ise bilginin, değişimin ve yenilenmenin önemini giderek artırarak dünyada küreselleşmeye yol açmıştır. Bilgi toplumuna dönüşerek gittikçe küreselleşen dünyada ise olayların etkisi dünya çapında hissedilmektedir. İnsanın doğasında ise sahip olduğu merak duygusundan dolayı yaşadığı dünyayı, olayları, duygu, düşünce ve nesneleri anlamlandırma çabası ve ihtiyacı bulunmaktadır. Bilgi, değişim ve yenilenmenin gittikçe önem kazandığı dünyada ise bilmemiz ve anlamlandırmamız gereken olay, duygu, düşünce ya da nesnelerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır (Soylu ve Memişoğlu, 2019).

İnsanın dünyayı anlamlandırma ihtiyacı sonucunda değişim ve yenilenmeye ayak uydurmanın önemi ortaya çıkmıştır. Değişim ve yenilenmeye ayak uydurabilen bireyler yetiştirmek eğitim sistemimizin bir hedefi haline gelmiştir. Olayları tek bir disiplinle açıklamak mümkün olmadığı için Sosyal bilgiler dersi eğitim sistemimizde çok disiplinli bir ders olarak yer almaktadır (Arslantaş, 2006). Sosyal bilgiler dersi içerisinde pek çok bilgiyi bulunduran ve bireylere bu bilgileri kazandırmayı hedefleyen bir derstir. Sosyal bilgiler dersinin içerisinde pek çok bilgi bulunmasının sebebi farklı disiplinleri barındıran bir ders olmasıdır (Gültekin, 2016). Konunun öğrenilmesi sosyal bilgiler dersinin öğrenilmesi, bilgilerin anlamlandırılması ve sonraki öğrenmelere temel olacağı için önemlidir (Cin, 1999).

Sosyal bilgiler dersinin amaçlarından bir tanesi de öğrencinin yaşadığı çevreyi bir bütün olarak anlamlandırması olduğu için sosyal bilgiler dersinde yapılandırmacı öğretim tekniklerinin yeri oldukça önemlidir. Yapılandırmacı öğretim teknikleri bilgi öğretiminde başarılı olmak için gerekli olan bir yapıdır. Bu sebeple sosyal bilgiler dersinde başarılı bir öğretim için yapılandırmacı öğretim tekniklerinin önemi göz ardı edilmemelidir. Konu işlendikten sonra öğrencilerin ünite konularını öğrenip öğrenmediği ya da ne düzeyde öğrendiği kontrol edilmelidir. Eğer öğrenme sağlanmamışsa, öğrenme yetersiz ise konu tekrar edilmelidir. Öğrenmedeki eksiklikler giderilmelidir. Konuyu yeterli düzeyde öğrenen çocuklar akademik başarı

gösterebilirler (Bal ve Akış, 2010). Öğrenmemin temel koşulu konu ile ilgili ön bilgilere sahip olmaktır. Belirli bir alandaki konu yeterince öğrenilmezse bu durum sonraki öğrenmeleri olumsuz etkilemektedir. Ön bilgilerimiz bizim düşüncelerimizi ifade etmemizi sağlar. Ön bilgisi yetersiz olan bir birey düşüncelerini ifade etmekte de zorlanmaktadır. Bu nedenle öğretmenler ön bilgi konusuna önem göstermeli ve öğrencilere yardımcı olmalıdır (Öner ve Budak, 2012). Sosyal bilgiler dersi tek disiplinden oluşan bir ders değildir. Coğrafya, psikoloji, tarih, sanat, vatandaşlık, ekonomi, hukuk, sosyoloji, arkeoloji, antropoloji, felsefe gibi çeşitli disiplinlerin bileşiminden oluşmuş olan sosyal bilgiler dersinde bu disiplinlere ait bilgilerin öğrencilere kazandırılması gerekmektedir. Sosyal bilgiler öğretim programında öğrencilere öğretilmesi gereken konuların seçiminde öğrencilerin sınıf ve yaş düzeylerinin dikkate alınması da önemlidir. Konular öğrenci düzeyine uygun olmazsa öğrenme gerçekleşmez. Etkili bir öğretim için konuların öğrenci düzeyine uygun olması kadar konunun öğretiminde kullanılan yöntem ve teknik de önemlidir. Bilgi haritaları, kavram haritaları ve zihin haritaları öğretim tekniklerinden bazılarıdır (Bozdoğan, 2018).

Kavram haritaları 1970 yıllarında Novak ve arkadaşları tarafından bireyin bilişsel yapısını görsel olarak incelemek amacıyla geliştirilmişlerdir. Bu incelemeye göre kavramlar özelden genele doğru, en genel kavramın en başta, en özel olanının ise daha alt sıralarda olacağı şekilde hiyerarşik bir düzene göre sıralanmaktadır. Kavram haritası, insanların bilgileri nasıl öğrendikleri ile anlamlı öğrenme konuları arasında bağ kuran bir stratejidir. Kavramların bireyler tarafından anlaşılabilmesi ve bireyin zihnine girebilmesi için yeterli ön bilgiye sahip olunması ve bu kavramlar arasındaki bağlantılar üzerine düşünülmesi gerekir. Fotoğraf, diyagram, video ve çizimler, gibi araçlar günümüzde kavram haritaları oluşturmak için kullanılabilen materyallerdir. Kullanım amacına göre çeşitli kavram haritası türleri bulunmaktadır. Kavram haritaları, öğrencilerin bilişsel düzeylerini ortaya çıkarmak için kullanılabileceği gibi bir ölçme-değerlendirme aracı olarak da kullanılabilmektedir. Zihin haritası tekniği düzenli olarak kâğıt üzerine aktarılmış beyin fırtınası tekniğidir. Başlangıçta bir not tutma yöntemi olarak ortaya çıkmıştır. Daha sonra Tuny Buzan tarafından bir teknik olarak geliştirilmiştir. Uygulamada eğlenceye yer vermektedir. Böylece öğrenmeyi kolaylaştırıp zevkli bir hale getirmektedir. Bilgi haritaları ise bir metinde yer alan ve

önem arz eden bilgiler ile bunlar arasındaki bağlantıların "çerçeve – bağ – çerçeve" biçiminde şematik gösterimidir. Bilgiyi haritalandırma, metindeki bilgiyi anlamlandırmak amacıyla metni iki boyutlu olarak grafik şeklinde yapılandırma tekniğidir. Öğretmenler öğrencilere nasıl kullanıldığını öğretmelidir. Bu öğretim aracı öğrenenler tarafından kullanılmaktadır. Bilgi haritaları; akış şemaları ve diyagramlar vb. diğer uzamsal gösterimlere benzer ve öğrenmeyi kolaylaştırır (Bozdoğan, 2018).

1.1 Araştırmanın Problemi

7. sınıf sosyal bilgiler dersi "Etkin Vatandaşlık" öğrenme alanında kavram haritası, zihin haritası ve bilgi haritası tekniklerini kullanmanın öğrencilerin akademik başarı düzeyine etkisi ne düzeydedir?

1.1.1 Alt Problem

1. Kavram haritası, zihin haritası ve bilgi haritası kullanılan deney grubu ile Meb müfredatının uygulandığı öğrenci merkezli öğretimin uygulandığı kontrol grubunun ön test başarı puanları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
2. Kavram haritası, zihin haritası ve bilgi haritası kullanılan deney grubu ile Meb müfredatının uygulandığı öğrenci merkezli öğretimin uygulandığı kontrol grubunun son test başarı puanları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
3. Kavram haritası, zihin haritası ve bilgi haritasının uygulandığı deney grubundaki öğrencilerin ön test ile son test akademik başarıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
4. Meb müfredatının uygulandığı öğrenci merkezli öğretimin yapıldığı kontrol grubundaki öğrencilerin ön test ile son test akademik başarıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
5. Meb müfredatının uygulandığı öğrenci merkezli öğretimin yapıldığı kontrol grubunda bulunan öğrencilerin akademik ön test başarı puanları cinsiyet değişkenine göre farklılaşma göstermekte midir?
6. Meb müfredatının uygulandığı öğrenci merkezli öğretimin yapıldığı kontrol grubunda bulunan öğrencilerin akademik ön test başarı puanları kendi odası olup olmaması i değişkenine göre farklılaşma göstermekte midir?

7. Meb müfredatının uygulandığı öğrenci merkezli öğretimin yapıldığı kontrol grubunda bulunan öğrencilerin akademik ön test başarı puanları evde internet durumu değişkenine göre farklılaşma göstermekte midir?
8. Meb müfredatının uygulandığı öğrenci merkezli öğretimin yapıldığı kontrol grubunda bulunan öğrencilerin akademik ön test başarı puanları baba eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşma göstermekte midir?
9. Meb müfredatının uygulandığı öğrenci merkezli öğretimin yapıldığı kontrol grubunda bulunan öğrencilerin akademik ön test başarı puanları anne eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşma göstermekte midir?
10. Meb müfredatının uygulandığı öğrenci merkezli öğretimin yapıldığı kontrol grubunda bulunan öğrencilerin akademik son test başarı puanları cinsiyet değişkenine göre farklılaşma göstermekte midir?
11. Meb müfredatının uygulandığı öğrenci merkezli öğretimin yapıldığı kontrol grubunda bulunan öğrencilerin akademik son test başarı puanları kendi odası olup olmaması değişkenine göre farklılaşma göstermekte midir?
12. Meb müfredatının uygulandığı öğrenci merkezli öğretimin yapıldığı kontrol grubunda bulunan öğrencilerin akademik son test başarı puanları evde internet durumu değişkenine göre farklılaşma göstermekte midir?
13. Meb müfredatının uygulandığı öğrenci merkezli öğretimin yapıldığı kontrol grubunda bulunan öğrencilerin akademik son test başarı puanları baba eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşma göstermekte midir?
14. Meb müfredatının uygulandığı öğrenci merkezli öğretimin yapıldığı kontrol grubunda bulunan öğrencilerin akademik son test başarı puanları anne eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşma göstermekte midir?
15. Kavram haritası, zihin haritası ve bilgi haritasının kullanıldığı deney grubundaki öğrencilerin akademik ön test test başarı puanları cinsiyet değişkenine göre farklılaşma göstermekte midir?
16. Kavram haritası, zihin haritası ve bilgi haritasının kullanıldığı deney grubundaki öğrencilerin akademik ön test başarı puanları kendi odası olup olmaması değişkenine göre farklılaşma göstermekte midir?
17. Kavram haritası, zihin haritası ve bilgi haritasının kullanıldığı deney grubundaki öğrencilerin akademik ön test başarı puanları evde internet durumu değişkenine göre farklılaşma göstermekte midir?

18. Kavram haritası, zihin haritası ve bilgi haritasının kullanıldığı deney grubundaki öğrencilerin akademik ön test başarı puanları baba eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşma göstermekte midir?
19. Kavram haritası, zihin haritası ve bilgi haritasının kullanıldığı deney grubundaki öğrencilerin akademik ön test başarı puanları anne eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşma göstermekte midir?
20. Kavram haritası, zihin haritası ve bilgi haritasının kullanıldığı deney grubundaki öğrencilerin akademik son test başarı puanları cinsiyet değişkenine göre farklılaşma göstermekte midir?
21. Kavram haritası, zihin haritası ve bilgi haritasının kullanıldığı deney grubundaki öğrencilerin akademik son test başarı puanları kendi odası olup olmaması değişkenine göre farklılaşma göstermekte midir?
22. Kavram haritası, zihin haritası ve bilgi haritasının kullanıldığı deney grubundaki öğrencilerin akademik son test başarı puanları evde internet durumu değişkenine göre farklılaşma göstermekte midir?
23. Kavram haritası, zihin haritası ve bilgi haritasının kullanıldığı deney grubundaki öğrencilerin akademik son test başarı puanları baba eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşma göstermekte midir?
24. Kavram haritası, zihin haritası ve bilgi haritasının kullanıldığı deney grubundaki öğrencilerin akademik son test başarı puanları anne eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşma göstermekte midir?

1.2 Araştırmanın Amacı

Çalışmanın amacı ortaokul 7. sınıf sosyal bilgiler dersi içeriğindeki "Etkin Vatandaşlık" öğrenme alanında geçen kavramların öğretilmesinde kavram haritaları, zihin haritaları ve bilgi haritaları teknikleri ile yapılan öğretimin öğrencilerin akademik başarısına etkisini belirlemektir.

1.3 Araştırmanın Önemi

Çalışmanın amacı sosyal bilgiler dersinde yapılandırmacı öğretim tekniklerinin başarıya etkisini ortaya çıkarmaktır. Alanyazın incelendiğinde sosyal bilgilerde

yapılandırmacı öğretim tekniklerinin başarıya etkisini ortaya çıkarmak için Altıntaş ve Altıntaş (2008); Alkan (2010); Kaymakcı (2010); Orak, vd. (2010); Kartal (2011); Tural (2011); Aslan (2012); Kan (2012); Karadeniz, vd. (2013); Tokcan ve Alkan (2013); Kartal ve Turan (2015); Kızıl (2015); Akbaş ve Toros (2016); Bayık (2016); Yesari (2018); Yılmaz (2018); Çelikkaya ve Şarlayan (2019) ve Doğan (2023) tarafından yapılan çalışmalara rastlanmaktadır. Fakat yapılan bu çalışmalarda yapılandırmacı öğretim tekniklerinden genellikle 1 teknik kullanılmıştır. Ayrıca alanyazında 2018'de dahil olan etkin vatandaşlık öğrenme alanı ile ilgili yeterince çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışma ise 3 teknik kullanılmış olması ve etkin vatandaşlık öğrenme alanı ile ilgili alanyazına katkı sağlayacak olması bakımından önem arz etmektedir.

1.4 Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Öğretim tekniklerinden bilgi haritaları, zihin haritaları ve kavram haritaları odak noktasıdır.
2. Öğretiminde kullanılan bu tekniklerinin öğrenci başarısına etkisinin belirlenmesi araştırmanın sınırlılıklarındandır.
3. Bu araştırma alan olarak ise Ankara Akyurt' da bir ortaokulda 7.sınıf öğrencileri ile sınırlandırılacaktır.
4. Araştırma 6 hafta haftada 3 saat sosyal bilgiler ders ile sınırlıdır.
5. Araştırma 7. sınıf sosyal bilgiler 6. öğrenme alanı ile sınırlandırılmıştır.

1.5 Araştırmanın Varsayımları

1. Yapılan araştırmada öğrencilerin gerçek düşüncelerini ve davranışlarını ifade ettiği varsayılmıştır.
2. Araştırmacının deney ve kontrol gruplarına karşı tarafsız yaklaştığı varsayılmıştır.
3. Araştırmaya katılan öğrencilerin başarı testine dürüst cevaplar verdikleri kabul edilmiştir.

1.6 Tanımlar

Sosyal Bilgiler: "Sosyal bilgiler, bireyin toplumsal var oluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olmak amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarını bir ünite veya tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevreyle etkileşiminin geçmiş, bugün, gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir" (MEB, 2006).

Kavram Haritası: Kavramlar arası ilişkileri görsel olarak bir bütünlük içerisinde gösteren şemalardır (Novak ve Gowin, 1984).

Zihin Haritası: İnsanın herhangi bir konu ile ilgili öğrendiği bir kavramı veya bilgiyi görsel olarak ifade edebilmesidir (Kan, 2012).

Bilgi Haritası: Dansereau tarafından Texas Christian Üniversitesinde öğretmenlik yaptığı dönemde bulunmuş ve bilgiler arası ilişkileri şema ile gösteren bir yöntemdir (Yıldırım, 2011).

1.7 İlgili Çalışmalar

1.7.1 Yurtiçi Çalışmalar

1.7.1.1 Makale çalışmaları

Altıntaş ve Altıntaş (2008) yılında yaptığı "İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde "Kavram Haritası" Kullanımının Öğrenci Akademik Başarısı Üzerindeki Etkisi" adındaki çalışmasında 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde "Kavram Haritaları" kullanılmasının öğrenciler üzerindeki etkilerini belirlemeyi amaç edinmiştir. Çalışma grubu olarak Manisa Demirci'de Durhasan İlköğretim Okulu 5/A ve 5/B sınıfları belirlenmiştir. Araştırmada nicel araştırma desenlerinden deneysel yöntem kullanılmış ve verileri toplama da çoktan seçmeli test kullanılmıştır. Araştırma sonucunda ise

kavram haritalarının öğrenci başarısı üzerinde olumlu etki ettiği görülmüştür. Derslerin de daha eğlenceli bir hale geldiği görülmüştür.

Orak, vd. (2010) yılında yapmış oldukları "Kavram Çarkı Diyagramının Öğrenme Başarısına Etkisi" isimli çalışmalarında kavram çarkı diyagramının akademik başarıya etkisini ortaya çıkarmayı amaçlamışlardır. Araştırmaya 4 farklı okuldaki 357 öğrenci katılmıştır. Deneysel desen ile yapılan çalışmada veriler başarı testi ile toplanmıştır. Sonuçta kavram çarkı diyagramı kullanılan deney grubunun başarı testi sonucu daha yüksek bulunmuştur.

Karadeniz, vd. (2013) "Ortaokul 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Zihin Haritalama Tekniğinin Kullanılmasının Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi" ismiyle yapmış oldukları çalışmada sosyal bilgiler dersinde zihin haritalarından yararlanmanın öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisini belirlemeyi amaçlamışlardır. Çalışma grubu olarak Zonguldak-Alaplı ilçesi Merkez Ortaokulu'nda bulunan 30 deney, 30 kontrol grubu olarak toplam 60 ortaokul 6. sınıf öğrencisi çalışmaya katılmıştır. Araştırmada nicel yöntem kullanılmıştır. Veri toplamak için başarı testi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda okullarda sosyal bilgiler derslerinde zihin haritası tekniğinden yararlanılmasına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Tokcan ve Alkan (2013) "Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kavram Karikatürlerinin Öğrenci Başarısına Etkisi" isimli çalışmalarında kavram karikatürleri kullanımının 6. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde akademik başarıları üzerindeki etkililiğini araştırmak amaç edinilmiştir. Çalışma grubunu 2009–2010 öğretim yılının birinci döneminde Niğde il merkezinde bulunan bir ilköğretim okulundaki 6. sınıf öğrencileri arasından yansız seçilen iki adet şubeden 78 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın yöntemi ise nicel araştırma yöntemlerinden deneysel desendir. Veri toplama aracı olarak başarı testinden yararlanılmıştır. Araştırmanın sonucunda ise kavram karikatürleri kullanılarak yapılan öğretimin Meb müfredatının uygulandığı öğrenci merkezli anlatımdan daha etkili olduğu görülmüştür.

Tural ve Kartal (2015) yılında "Zihin Haritalama Tekniğinin Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrenci Başarısı ve Kalıcılığına Etkisi" isimli çalışmalarında zihin haritalama

tekniğinin 4.sınıf sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin akademik başarısı ve kalıcılığa etkisini araştırmayı hedeflemişlerdir. Araştırmanın çalışma grubu 2010-2011 eğitim-öğretim yılı Rize ili Ardeşen'deki Köprüköy İlköğretim Okulu'ndaki 4-A ve 4-B sınıfıdır. Yöntemi nicel araştırma yöntemlerinden deneysel desendir. Veri toplama aracı olarak başarı testinden yararlanılmıştır. Çalışma sonunda ise araştırma sonucunda deney grubu lehine farklılık bulunduğu görülmüştür.

Akbaş ve Toros (2016) yılındaki "Sosyal Bilgiler Öğretiminde İnteraktif Kavram Karikatürleri ve Kavram Haritalarının Akademik Başarıya Etkisi" isimli çalışmasında, sosyal bilgiler dersinde yararlanılan interaktif kavram karikatürleri ve kavram haritalarının öğrencinin akademik başarısına etkisini ortaya koymayı amaç edinmiştir. Araştırmanın çalışma grubu 2015-2016 eğitim-öğretim yılı Trabzon'da bulunan bir ortaokuldaki 49 7. sınıf öğrencisidir. Çalışma deneysel yöntem ve başarı testi ile yapılmıştır. Araştırma sonucunda sosyal bilgiler dersinde interaktif kavram karikatürleri ile kavram haritaları kullanmanın öğrencilerin akademik başarısına olumlu etkide bulunduğu görülmüştür.

Çelikkaya ve Şarlayan (2019), "Kavramsal Değişim Metinlerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Kavram Yanılgıları Giderilmesine Etkisi" isimli çalışmalarında 7. sınıf öğrencilerinin "Türk Tarihinde Yolculuk" ünitesindeki kavram yanılgılarının düzeltilmesi üzerinde, kavramsal değişim metinlerinin etkili olup olmadığını tespit etmeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın çalışma grubu Kırşehir il merkezindeki bir ortaokulda buluna 7-A ve 7-C sınıflarındaki toplam 49 öğrencidir. Araştırmanın yöntemi nicel araştırma yöntemlerinden eşitlenmemiş kontrol gruplu desendir. Verilerin toplanmasında açık uçlu soru formu ve başarı testinden yararlanılmıştır. Çalışmanın sonucunda fetih, çağ, estetik, gâzâ, iskân, ıslahat, kavramlarında olan yanılgıların giderilmesi ve öğrenci başarılarında, kavramsal değişim yaklaşımına uygun öğretimin ve araçların programa uygun öğretim etkinliklerinden daha etkili olduğu tespit edilmiştir.

1.7.1.2 Tez çalışmaları

Alkan (2010) "Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kavram Karikatürlerinin Öğrenci Başarısına Etkisi" ismindeki yüksek lisans tez çalışması yapmış ve kavram karikatürünün 6. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde başarılarına etkisini araştırmayı amaçlamıştır. Ön test-son test kontrol gruplu deneysel desen ile yapılan çalışmaya Niğde il merkezinde bulunan Selçuk İlköğretim Okulu 6. Sınıf öğrencileri katılmıştır. Veriler başarı testi kullanılarak toplanmıştır. Sonuçta kavram karikatürleri kullanılan deney grubunun başarısı daha yüksek bulunmuştur. Kavram karikatürleri öğrenci başarısını artırmakta etkili olmuştur.

Kaymakcı (2010), "Sosyal Bilgiler Öğretiminde Çalışma Yaprakları Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Derse Karşı Tutumlarına Etkisi" ismindeki doktora çalışmasında 7. Sınıf sosyal bilgiler dersinde çalışma yaprağı kullanmanın öğrencilerin akademik başarısı ve derse yönelik tutumları üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma 2007-2008 eğitim-öğretim yılında Ankara-Çankaya'daki İl Genel Meclisi İlköğretim Okulu'nda bulunan 57 öğrenci ile yürütülmüştür. Nicel ve nitel desenlerin beraber kullanıldığı araştırmada deneysel yöntem, mülakat ve doküman incelemesi yöntemleri kullanılmıştır. Veri toplama araçları olarak başarı testi, tutum ölçeği, mülakat formu ve çalışma yaprakları kullanılmıştır. Çalışma sonucunda ise çalışma yaprakları kullanmanın akademik başarıyı ve kalıcılığı artırdığı, öğrencilerin derse karşı tutumları üzerinde olumlu etki yaptığı belirlenmiştir.

Kartal (2011)'in "Zihin Haritalama Tekniğinin Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrenci Başarısı, Tutumu ve Kalıcılığına Etkisi" adlı yüksek lisans çalışmasında ilköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersi "Yaşadığımız Yer" ve "Üretimden Tüketime" öğrenme alanlarında zihin haritası tekniğinin yapılandırmacı yaklaşıma göre 5E modeli ile, etkililiğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada denkleştirilmemiş, eşitlenmemiş ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Rize-Ardeşen ilçesinde bulunan Köprüköy İlköğretim Okulu ve Fatih İlköğretim Okulu'ndaki 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Veri toplama araçlarından başarı testi ve tutum ölçeği kullanılarak veriler toplanmıştır.

Deney grubunda zihin haritası etkinlikleri, kontrol grubunda ise ders kitabının etkinlikleri uygulanmıştır. Veriler analiz edilirken ise nicel veriler için SPSS programı, nitel veriler için içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda deney ve kontrol gruplarının son test puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmüştür.4 hafta sonra yapılan kalıcılık testi sonucuna göre deney ve kontrol grupları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Öğrencilerin zihin haritalarından zevk aldıkları, zihin haritalarının öğrenmeyi ve kalıcılığı artırdığı belirlenmiştir.

Tural (2011), "Sosyal Bilgilerde Yapılandırmacı Yaklaşımla Kavram Öğretimine Yönelik Model Geliştirme" isimli doktora çalışmasında yapılandırmacı yaklaşıma uygun biçimde hazırlanan kavram öğretimine yönelik öğretim tasarımı modelinin, kavram öğretimi üzerindeki etkililiğini araştırmayı amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma grubu olarak pilot uygulama 2010-2011 eğitim öğretim yılında Ankara Sincan'daki ilköğretim okullarındaki 6. sınıf öğrencileri ile asıl uygulama ise yine 2010-2011 eğitim öğretim yılında Ankara Sincan'da bir ilköğretim okulundaki 6. sınıf öğrencileri seçilmiştir. Deneysel model ile yapılan çalışmada veriler kavram başarı testi ve yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Sonuçta ise öğrencilerin seçilen kavramlara dair algı, bilgi ve başarı seviyelerinde artış görülmüştür. Kavram öğretimine yönelik hazırlanmış öğretim tasarımı modelinin sosyal bilgiler dersini desteklediği tespit edilmiştir.

Aslan (2012), "8.Sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Kavramlarının Öğretiminde Bulmacaların Öğrenci Başarısına Etkisi" ismindeki çalışmasında 8.sınıf İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kavram bulmacalarının öğrencilerin akademik başarısı üzerindeki etkisini incelemek amaçlanmıştır. Çalışma grubu olarak araştırmaya Burdur'da bulunan Özel Alpaslan Ali Can ilköğretim Okulu 8-A sınıfından 18 öğrenci ve 8-B sınıfından 18 öğrenci olmak üzere 36 öğrenci katılmıştır. Araştırma deneysel desen ile yapılmıştır ve verileri toplama sürecinde başarı testi ve tutum ölçeği kullanılmıştır. Sonuç olarak; kavram bulmacalarının kullanımı öğrencilerin inkılap tarihi dersi başarılarının artmasında etkili olmuştur.

Kan (2012), "Sosyal Bilgiler Dersinde Bireysel ve Grupla Zihin Haritası Oluşturmanın Öğrenci Başarısına, Kalıcılığa ve Öğrenmedeki Duyuşsal Özelliklere Etkisi" isimli

doktora çalışmasında derste bireysel ve grup ile zihin haritası oluşturmanın başarı, kalıcılığa; öğrencilerin derse yönelik tutumuna ve motivasyonuna etkilerini belirlemeyi amaç edinmiştir. Çalışma deseni olarak nitel ve nicel modelin birlikte kullanıldığı karma model kullanılmıştır. Çalışma grubunu ise Elazığ ilinde bulunan İstiklal İlköğretim Okulunda 74 6. sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Nicel veriler SPSS programı ile çözümlenmiştir. Veriler gözlem ve görüşme formu, başarı testi, tutum motivasyon ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Nitel veri analizinin gerçekleştirilmesi amacıyla QSR N-VIVO 8 programından faydalanılmıştır. Veri analizlerinin sonucunda grup ile zihin haritası yönteminden yararlanılan deney grubu öğrencilerinin başarılarının Meb müfredatının uygulandığı öğrenci merkezli anlatım yöntemini kullanan kontrol grubu öğrencilerine göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Kızıl (2015) "Sosyal Bilgiler 6. Sınıf "Ülkemizin Kaynakları" Ünitesinin Kavram Bulmacası Etkinlikleri Yoluyla Öğretiminin Akademik Başarı Üzerindeki Etkisi" ismindeki yüksek lisans tez çalışmasında 6. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersindeki akademik başarısı üzerinde kavram bulmacalarının etkisini araştırmak amaçlanmıştır. Araştırma 2013-2014 eğitim-öğretim yılı İzmir-Kemalpaşa ilçesinde bulunan 80. Yıl Sütçüler Ortaokulu'nda bulunan 42 adet 6. sınıf öğrencisi ile yapılmıştır. Veri toplamak için başarı testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda iki grubun başarıları anlamlı düzeyde artış göstermiştir. Her iki grup arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

Bayık (2016) "6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde İşbirlikli Öğrenme Yöntemi Destekli Zihin Haritası Tekniğinin Kullanılmasının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Derse Karşı Tutumuna Etkisi" ismindeki yüksek lisans çalışmasında 6. sınıf sosyal bilgiler dersi "Ülkemizin Kaynakları" ünitesinde işbirlikli öğrenme yöntemi ile desteklenen zihin haritalama tekniğinin kullanımının başarıya ve derse yönelik tutuma etkisini araştırmayı ve yapılan uygulamalara ilişkin öğrencilerin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışma grubu 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Elazığ merkezdeki Mustafa Kemal Ortaokulu'nda bulunan 6. sınıf öğrencileridir. Nicel ve nitel desenin beraber kullanıldığı çalışmada veriler başarı testi, tutum ölçeği ve görüşme formu ile toplanıp SPSS ile analiz edilmiştir. Sonuç olarak ise deney grubu ve kontrol grubu son test puan ortalamalarına göre deney grubu lehine anlamlı bir

farklılığın olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları bakımından ise gruplar arasında bir fark bulunamamıştır. Zihin haritası kullanımının akademik başarıya kalıcılığa ve öğrenci tutumuna olumlu etki ettiği görülmüş ve kullanılması önerilmiştir.

Yesari (2018) "Kavram Bulmacalarının Sosyal Bilgiler 6. Sınıf Demokrasinin Serüveni Ünitesindeki Öğrenci Başarısına Etkisi" isimli yüksek lisans çalışmasında sosyal bilgiler öğretiminde kavram bulmacaları ile yapılan öğretimin öğrenci başarısına olan etkisini belirlemeyi hedeflemiştir. Çalışma grubunda 2016-2017 öğretim yılında Adana il merkezin yer alan bir devlet ortaokulundaki 52 adet 6. sınıf öğrencisi yer almıştır. Çalışma deneme modelinde yapılmıştır. Çalışmanın sonucuna göre programa dayalı öğretim ile kavram bulmacalarının kullanılmasının 6.sınıf "Demokrasinin Serüveni" ünitesinde başarıyı arttırdığı tespit edilmiştir.

Yılmaz (2018) "Sosyal Bilgiler 6. Sınıf Kitabında "Demokrasinin Serüveni" Ünitesinin Kavram Haritası ve Öğretim Etkinliği Yönünden İncelenmesi" isminde yüksek lisans çalışması yapmış ve 6.sınıf sosyal bilgiler dersi "Demokrasinin Serüveni" ünitesinin kavram haritası tekniği kullanılarak öğretiminin öğrenci başarısına etkisini saptamayı amaçlamıştır. 2016-2017 eğitim-öğretim yılı Manisa Demirci ilçesindeki Fatih Ortaokulu'nda bulunan 6-A ve 6-B sınıfından 45 öğrenci araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Eşitlenmemiş kontrol grup modeli ile yapılan çalışmada veri toplama amacıyla başarı testi kullanılmıştır. Sonuçta "Demokrasinin Serüveni" ünitesinde kavram öğretiminde kavram haritası kullanımının olumlu yönde etkili olduğu tespit edilmiştir.

Doğan (2023) "Kavram Bulmacalarının Sosyal Bilgiler Coğrafya Konularının Öğretiminde Başarıya Etkisi" ismindeki çalışmasında sosyal bilgiler dersinde coğrafya öğretiminde kavram bulmacaları kullanmanın akademik başarıya etkisini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Çalışma 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Samsun-Kavak'ta bulanan bir ortaokuldaki 101 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırma deseni olarak ön test- son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Veri toplamak için başarı testi geliştirilmiştir. Çalışmanın sonucuna göre kavram bulmacaları ile uygulama yapılan deney grubu öğrencileri daha başarılı olmuştur.

1.7.1.3 Kitaplar

Tokcan (2015) tarafından sosyal bilgiler ile ilgili alanyazında öğretim teknikleri konusunda destek olmak için yazılan "Sosyal Bilgilerde Kavram Öğretimi" isimli kitap yayımlanmıştır.

Dilek (2016) "Sosyal Bilgiler Eğitimi" adındaki kitabın editörlüğünü yapmış ve alanyazına sosyal bilgiler alanına destek olan bir çalışma daha eklenmiştir.

Demircioğlu, vd. (2019) editörlüğünde "Sosyal Bilgiler Eğitim Araştırmaları El Kitabı" adında bir kitap yayımlanmıştır.

Karasar (2020) "Bilimsel Araştırma Yöntemleri: Kavramlar İlkeler Teknikler" isimli kitabını yayımlayarak araştırma yöntemleri konusunda araştırmacılara yardımcı olmuştur.

Çelikkaya ve Akbaş (2020) "Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilgilerde Kavram Öğretimi" isimli kitabın editörlüğünü yapmıştır. Yayımladıkları bu kitap ile alana sosyal bilgilerde kavram öğretim teknikleri konusunda katkı sağlamışlardır.

Ekici (2020) "Etkinlik Örnekleriyle Güncel Öğrenme-Öğretme Yaklaşımları-IV" isimli kitabın editörlüğünü yapmıştır.

Sever (2021) "Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kavram Öğretimi" isimli kitabın editörlüğünü yapmıştır. Alanyazına sosyal bilgilerde kavram öğretim teknikleri konusunda katkı sağlamıştır.

1.7.2 Yurtdışı Çalışmalar

1.7.2.1 Tez çalışmaları

Cin (1999) "Fiziki Coğrafya İçinde Fiziksel Çevrenin Doğrudan Deneyimlenmesinin Kavram Öğrenme Üzerindeki Etkisi" isimli doktora çalışmasında fiziki coğrafyanın çocukların kavram öğretimi üzerindeki etkisini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır.

Çalışmaya katılmak üzere 80 adet ikinci sınıf öğrencisi seçilmiştir. Veri toplamada resim çizme, resim tanıma, mülakat, etiketleme ve gruplama gibi farklı yöntemler kullanıldığı için üçgenleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın sonunda kıyı çocuklarının göl kenarı çocuklarına göre denizi daha iyi ayırt edebildikleri görülmüştür. Kıyı çocukları göl ile havuzu ayırt etmekte göl kenarı çocuklarına göre daha fazla zorlanmışladır. Fiziksel çevredeki deneyimlerin çocukların öğrendikleri kavramlar üzerinde etkili olduğu görülmüştür.

1.7.2.2 Makale çalışmaları

Eppler (2006) tarafından "Bilgi Oluşturma ve Paylaşma İçin Tamamlayıcı Araçlar Olarak Kavram Haritaları, Zihin Haritaları, Kavramsal Diyagramlar ve Görsel Metaforlar Arasında Bir Karşılaştırma" isimli makalesinde amaçlanan Novak'ın kavram haritası yönteminin, zihin haritası, kavramsal diyagram ve görsel metaforlarla karşılaştırılmasıdır. Sonuç olarak değişik görselleştirme şekillerinin kullanılmasının motivasyon, dikkat, anlayış ve hatırlama üzerinde etkili olduğu görülmüştür.

Moi ve Lian (2007), "Anlamada Zihin Haritasına Giriş" ismiyle çalışma yapmış ve bu çalışmada öğretim yöntemlerinden olan zihin haritalarının tanıtılmasını amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma grubu olarak 33 ve 34 kişilik iki adet ilköğretim 4. Sınıf öğrencileri seçilmiştir. Çalışma eylem araştırması olarak yapılmıştır. Sonuç olarak zihin haritaları öğrencilerin anlama düzeyini artırmıştır.

1.7.2.3 Kitaplar

Tuny Buzan (2009) yazmış olduğu "Akıl Haritaları" adlı kitabında zihin haritası oluşturmayı, kullanmayı anlatmak amaçlı yazılmıştır. Kitapta akıl haritasının ne olduğu açıklanmıştır. Akıl haritası oluşturmanın aşamaları, kullanımında dikkat edilmesi gereken hususlar, akıl haritalarının avantaj ve dezavantajları açıklanmaktadır. Bu açıdan eser alanyazındaki önemini korumaktadır.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Sosyal Bilimler

Sosyal bilimler insanların gerçeği kanıtlamak için araştırmaları sonucunda ortaya koydukları bilgiler olarak tanımlanır. İnsanların yaşantısına baktığımız zaman doğal ve toplumsal çevreye sahiptirler. Bu sebeple bireylerin doğal çevresini inceleyen doğa bilimleri ve sosyal çevresini inceleyen toplumsal bilimler birbirine bağlantılıdır (Sönmez, 1996). Bireylerin yaşadıkları çevre benzer olsa da algılayabildikleri her şeye farklı anlamlar yükleyebilirler. Bundan dolayı her toplum kendine has doğrular oluşturabilir. Bu durumu bilmek toplumları anlamak açısından önem arz eder (Yılmaz, 2018).

İnsan doğası gereği sosyal bir varlıktır. Bu sebeple çevresi ile sürekli sosyal ilişkiler kurmak zorundadır. Bu ilişkileri inceleyen bilim dalları ise sosyal bilimlerdir. Bu özelliğinden dolayı insan bilimleri olarak da bilinmektedir. Bireyler yaratılışı gereği devamlı bir şeylere gerek duyarlar. Bu sebeple merak duygusu geliştirip araştırırlar ve bilgiye ulaşırlar. Sosyal çevresi ile sürekli etkileşim halindedirler (Bilgili, 2006).

Sosyal bilimler kendi içerisinde insanlara yardımcı olan alt disiplinlere ayrıldığı gibi farklı bilim dalları ile de etkileşim halindedir (Aslan, 2008). Sosyal bilim dalları bireyin; diğer bireylerle, çevresiyle ve kurumlarla etkileşimini konu edinir. Herhangi bir çalışma alanı kendi bilgisini üretmek şartıyla bir bilim disiplini olarak kabul görür (Akt. Eşmekaya, 2019). Toplumsal bilimler milletin kültürel ve sosyal etkinliklerini de inceler (Ayverdi, 2011). Bireyin var olduğu he yerde sosyal bilimler araştırmak için konu bulabilir. Bu açıdan bakıldığında sosyal bilimler tek disiplinden oluşmaz. Sosyal bilimleri oluşturan disiplinler; tarih, antropoloji, coğrafya, hukuk, siyaset, ekonomi, felsefe, arkeoloji, psikoloji ve sosyoloji olarak sayılabilir. Bu disiplinlerin her biri farklı bakış açıları ile farklı bilgiler üretir. Böylece sosyal bilimlerin geniş kapsamlı olduğu görülür (Safran, 2008). Sosyal bilgiler dersi içerisinde yer almakta olan sosyal bilim dalları toplumların bilimsel bir bakış açısıyla incelenmesini hedeflemektedir (Köstüklü, 1998). Sanat eserleri ve fikri faaliyetler sosyal bilimlerin inceleme alanına girmez. Bunlar felsefenin alanına dahil olan konulardır. Sosyal bilimleri oluşturun her

bir bilim dalı gerçeğin kendi alanına dahil olan bölümünü konu edinmektedir. Bu sebeple “insan bilimi” veya “davranış bilimi”de denilir (Sönmez, 1996).

2.2 Sosyal Bilgiler

Sosyal bilgiler ilköğretim basamağında yer alan bireye çeşitli beceriler kazandırmayı hedefleyen ve yaşamın içerisinde yer alan bir derstir (Yaşar ve Bayır, 2010).

İçerisinde birbirinden farklı disiplinlerin bulunduğu ve bu disiplinlerin öğrenci seviyesine göre düzenlenip bir müfredat içerisinde verildiği, çağımıza uygun düşünen bireyler yetiştirmeyi amaç edinen derstir. (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2015).

İyi ve sorumluluklarını bilen bireyler yetiştirmek için sosyal bilim disiplinlerinin kapsamına giren bilgi, beceri ve davranışlar kazandırmayı hedefleyen bir derstir (Akt. Arslan,2008).

Bilgi çağında yaşadığımızı düşünecek olursak bilgiyi olduğu gibi kabul eden, sorgulamayan, sadece ezber yapan vatandaşlardan çok araştıran, çoklu yaşam becerisine sahip olan insanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Buna göre; ülkemizde sosyal bilgiler dersinin en geniş tanımı 2005 öğretim programında bulunan aşağıdaki tanımdır:

> “Sosyal Bilgiler, bireyin toplumsal var oluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fizikî çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir.” (MEB, 2005).

Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyi tarafından yapılan sosyal bilgiler tanıma göre ise;

> “Vatandaşlık yeterlilikleri kazandırmak için, sanat, edebiyat ve sosyal bilgilerin disiplinler arası bir yaklaşımla birleştirilmesinden oluşan çalışma alanıdır. Okul programı için sosyal bilgiler, antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyaset bilimleri, psikoloji, din, sosyoloji ve sanat, edebiyat, matematik ve doğa bilimlerinden uygun ve ilgili içeriklerin alınarak sistematik ve eşgüdümlü bir çalışma alanı oluşturulmasını hedefler. Sosyal bilgilerin öncelikli maçı, karşılıklı olarak birbirine bağımlı dünyada, kültürel farklılıkları olan demokratik bir toplumun vatandaşları olarak kamu yararına bilgiye dayalı, mantıklı kararlar verebilme yeteneği geliştirmek için genç insanlara yardımcı olmaktır.” (Akt. Eşmekaya, 2016).

Yukarıdaki tanımlamalardan yola çıkarak sosyal bilgiler bireyin algılamış olduğu çevreye karşı merak duygusunu gideren, hayatta gerekli olan ve ihtiyaç duyacağı önbilgileri öğreterek hayata hazırlayan, çeşitli yaşam becerilerini geliştiren bir ders olduğu görülür.

Sosyal bilgiler sosyal bilim disiplinlerine ait olan bilgilerin bir araya getirilerek ilkokul 4. sınıf ile ortaokul 5. 6. ve 7. sınıf öğrencilerine aktarıldığı bir programdır. Sosyal bilgiler dersi içerisinde yer alan bu disiplinler tarihten bu yana toplumsal sorunların çözümünde yararlanılan bilim dalları olmuştur. Sosyal bilimlerin bu faydasını günlük yaşamın içerisinde görebilmek için ise sosyal bilgiler dersi ortaya çıkmıştır (Akt. Kan, 2012). Sosyal bilgiler dersinin ayrı disiplinler olarak verilmesi ilköğretim öğrencileri için uygun değildir. Çünkü öğrencilerin zihinsel düzeyleri önce bütünü kavramak için daha uygundur (Arslan, 2008). Sosyal bilgiler dersinin ortaya çıktığı yer ve zaman bilinmemesine rağmen kapsamındaki konulara Antik Yunan, Roma, Çin, Hindistan gibi medeniyetlerde yer verilmiştir (Akt. Özmen, 2015). Kavram olarak sosyal bilgiler kavramı ilk defa 1913'te ABD (Amerika Birleşik Devletleri)'de kullanılmıştır. Sosyal bilgiler ilk kez Amerika'da toplumsal ve ekonomik sorunların olduğu 1800'lü yılların sonunda ortaya çıkmıştır (Aslan, 2016 ve Akt. Kan, 2012).

Hayatımızın temelinde bulunan sosyal bilgiler dersi için 3 farklı yaklaşım geliştirilmiştir. Bunlar;

Vatandaşlık Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi

Bu yaklaşımın temel hedefi gelenek ve kültürümüzü devam ettiren bireyler yetiştirmektir. En eski sosyal bilgiler yaklaşımıdır.

Sosyal Bilimler Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi

Sosyal bilimlerin kapsamına giren ilgi ve becerilerin öğretilmesini hedefleyen bu yaklaşıma göre bireyler yaşamlarındaki sorunları çözebilecek bilgi ve becerilere sahip olacaklardır.

Yansıtıcı Araştırma Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi

Bu yaklaşımın temel hedefi ise bireylerin sorunları çözme ve karar alma becerileri geliştirmelidir. Bu becerinin bireyler tarafından uygulanması gerekmektedir. Böylece bireyler sorunları keşfedip onu çözebilecek düzeye gelecekleridir (Yılmaz, 2018).

Sosyal bilgiler dersi aynı zamanda bireyin kendisini ve çevresinde etkileşim halinde olduğu bireyleri daha iyi anlamasını sağlayan bir derstir (Doğanay ve Sarı,2004). Aynı zamanda bireylerin karar verme becerisini geliştirerek bu becerilerini günlük hayatta uygulayabilme yeteneğini geliştirir (Kaymakcı, 2010). Bu hedefine ulaşabilmek içinde çok sayıda yöntem ve teknik ortaya atılmıştır (Akt. Çelikkaya, 2009). İnsanın ait hissetmesi için önemli olan tarih bilincine sahip olmasında sosyal bilgiler içerisinde yer alan tarih disiplini büyük rol oynamaktadır (Kaymakcı, 2012). Sosyal bilimler ve sosyal bilgiler dersi genel hatları ile birbirinden ayrılmamaktadır. Ancak sosyal bilim disiplinlerinin temel amacı bireyin kişiliğinin gelişmesi, insan ilişkilerinin gelişmesi, ekonomik verimlilik, vatandaşlık sorumluluğu, değişim ve hayat mücadelesi, dünyayı ve ülkeyi tanımak amacıyla bilgi birikiminden yararlanmak gibi becerilerinin geliştirilmesidir (Köstüklü, 1998).

2.3 Öğretimde Yararlanılan Teknikler

Bu bölümde yapılandırmacı öğretim teknikleri ile ilgili açıklamalara yer verilmiş ve bu tekniklerin avantajları, dezavantajları, sınırlılıkları, hazırlanış ve uygulanışı ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

2.3.1 Kavram Haritaları

1970'li yıllarda Novak tarafından tasarlanmış olan öğretim tekniğidir (Yılmaz, 2018). Belirli bir konu ile alakalı kavramlar ve bunlar arası bağların gösterildiği grafiklerdir. Kavram haritaları sürekli yenilenebilirler. Örneğin, farklı bir kavram eklenebilir. Kavram haritaları tekniği anlamlı öğrenme ile bireyin nasıl öğrendiği arasında bağ kuran bir teknik olarak da tanımlanabilir (Kaptan, 1998). Kavram haritaları herhangi bir konu alanına ait olan kavramları ve aralarındaki bağlantıları görsel hale getirerek gösteren materyallerdir (Yılmaz, 2008).

Ausebel'e göre kavram haritaları öğrencilerin zihinlerinde yer alan ön bilgileri ile yeni öğrenmiş olduğu bilgiler arasında ilişki kuran ve zihinlerinde kavramlar arası bağları nasıl kurduğunu gösteren bir tekniktir (Tokcan, 2015). Kullanım alanları ve hazırlanma şekline göre kavram haritası çeşitleri bulunmaktadır. Kavram haritalarının çeşitleri;

Örümcek kavram haritası:1971'de Hanf tarafından geliştirilmiş olan kavram haritası çeşididir (Yılmaz, 2018). Merkezde bulunan ana kavram ve özellikleri tespit edilir (Tokcan, 2015).

Ağ kavram haritası: Danseraeau ders çalışma stratejisi olarak geliştirmiştir.

Anlamsal ağlar: Öğrenilecek sözcüklerin birbiri ile olan bağlantısını hiyerarşik olarak veren tekniktir (Yılmaz, 2018).

2.3.1.1 Kavram haritalarının avantajları ve faydaları

- Bireyler kavramı bir düzen içerisinde öğrenirler.
- Yeni kavramlar eklenerek sürekli genişletilebilir.
- Konunun görsel hale getirilip basitleşmesini sağlar
- Eğitim hayatının her aşamasında kullanılması uygundur.
- Çocukların konuyu detayları ile öğrenmesine katkı sağlar.
- Kavramı net bir şekilde öğreterek öğretimin kalıcı olmasını sağlar.
- Bireysel farklılıklara uygun olarak kavram haritaları tasarlanabilir.
- Kavramın diğer kavramlardan farkını ve ayırt edici yönlerini ortaya çıkarır.
- Öğrenilenlerin tekrar edilmesini sağlar. Bu sayede pekiştirme aracı olarak kullanılabilmektedir.
- Öğrencilerde çeşitli sebeplerle ortaya çıkan kavram yanılgılarını tespit edip bu yanılgıları düzeltmemize yardımcı olur (Akt. Yesari, 2018).
- Grup halinde hazırlanmış olan kavram haritalarında öğrencilerin birlikte çalışma becerisinin gelişmesine katkı sağlar (Kılınç, 2007).

2.3.1.2 Kavram haritalarının dezavantajları ve sınırlılıkları

- Sınıf mevcudu fazla olabilir.
- Konu kavram haritası tekniği için uygun bir konu olmayabilir.
- Herhangi bir konu ile ilgili hazırlanan ilk harita beklendiği gibi olmayabilir.
- Haritalar öğrencilere karmaşık gelebilir ve kavramların öğrenilmesi zorlaşabilir.
- Öğretmenle kavram haritası hazırlama konusunda yeterli bilgiye sahip olmayabilir (Kılınç, 2007).

2.3.1.3 Kavram haritalarının hazırlanış süreci

Kavram haritası hazırlanırken izlenmesi gerekli olan adımlar bulunmaktadır. Bunlar;

- Örnek olarak hazırlanmış bir kavram haritası öğrencilere gösterilir ve kavramların bağlantıları sorulur.
- Haritalardaki çapraz bağların ne ifade ettiği açıklanır.
- Bir kavram haritası hazırlamak için öğrencilerin en iyi bildikleri metinden kavramlar seçip not almaları istenir.
- Seçtikleri kavramları genelden özele ve önem derecelerine göre listelemeleri istenir.
- Hangi kavramların daha fazla ilişkili olduğu öğrencilere sorulur ve bu kavramları yuvarlak içine almaları söylenir.
- En son aşama olarak ortaya çıkardıkları harita ile ilgili hikaye yazmayalı istenir (MEB, 2006).

2.3.1.4 Öğrencilere daha önce hiç kavram haritası hazırlatmamış olan öğretmenlerin dikkat etmesi gereken hususlar

- Hatasız olmaları beklenmemelidir.
- Bağlantı kurmanın önemi anlatılmalıdır.
- Örnek olması için bir tane kavram haritası çizilmelidir.
- Tanıdık ve karmaşık olmayan bir konu seçilmelidir ve çok sayıda kavram vermekten kaçılmalıdır (Türkhan, 2013).

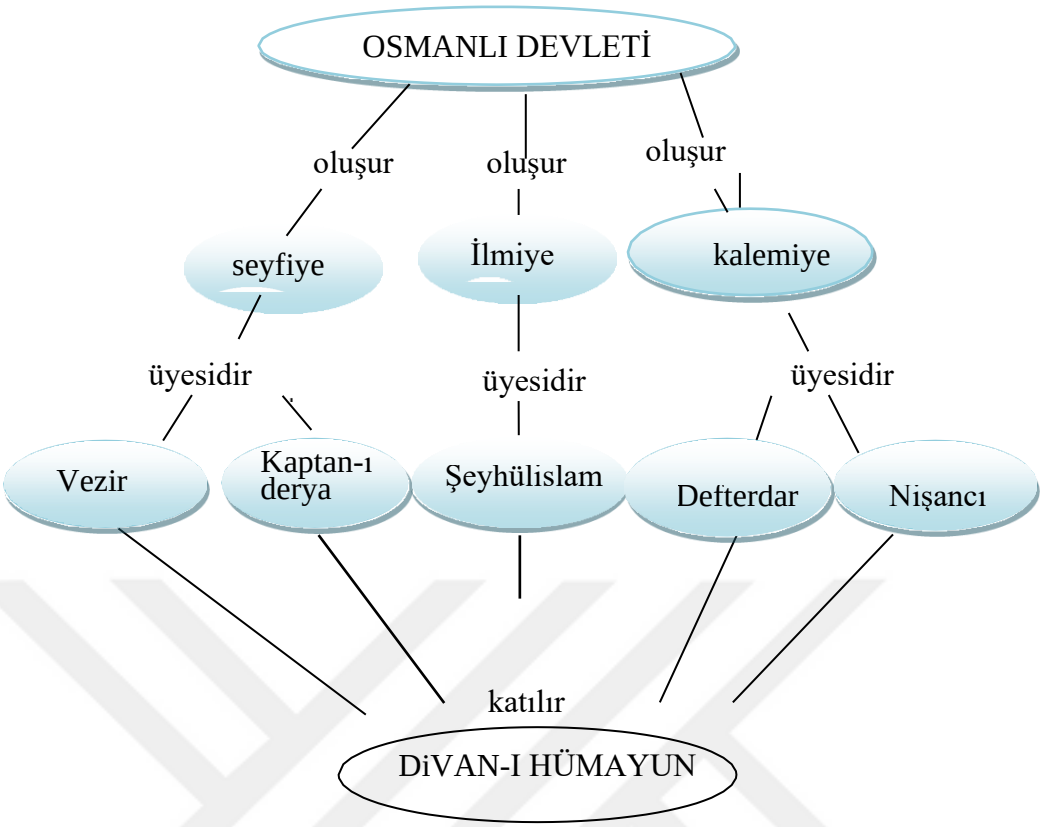
2.3.1.5 Kavram haritasının hazırlanması aşamasında dikkat edilmesi gerekenler

- Anahtar kelime 3 sözcüğü geçmemelidir
- Kavramlar öğrenci seviyesine uygun olmalıdır.
- En genel veya en üst düzey olan kavram en üste yazılır.
- Diğer kavramlardan ayırt edilmesi için kutucuk içine alınır.
- Konunun kapsamına dâhil olan bütün kavramlar listelenmelidir.
- Kavramlar arası ilişkiler, genellemeler ve ilkeler ayrıca listelenir.
- Kavramlar arası bağları göstermek için kutucuklar çizgiler ile birbirine bağlanır. Bu oklar veya çizgiler üzerinde kavramlar arası ilişkiyi gösteren bağ kavramlar bulunur (Çolak, 2010).
- Kavram haritaları mümkün olduğunca basit olmalıdır (Atasayar, 2008).
- Kavram olmayan özel adlar, cins adları kullanılmamalıdır.
- Konu dışına çıkmaya sebep olacak ve anlamayı zorlaştıran sözcükler kullanmaktan sakınılmalıdır (Aktepe, vd., 2017).

Kavram haritaları kavramlar arasındaki bağlantıları sözel yada çeşitli görseller kullanarak anlamlı hale getiren tekniktir. Kavram haritaları sayesinde öğrenciler bilgiyi zihinde yeniden konumlandırır.

2.3.1.6 Kavram haritasının eğitimde bir kavram öğretim yöntemi olarak kullanım alanları

- Değerlendirme: Akademik başarıyı test edebilir.
- Konu öğretiminde: Konuyu ve kavramları bir düzen içerisinde verir.
- Öğretimim kolaylaştırmakta: Kavramlar arsındaki bağ ve ilişkileri net bir şekilde gösterir.
- Kavram yanılgılarını tespit etmekte: Öğrencilerin yanlış öğrendikleri kavramları belirlemede yardım eder (Akt. Kendirli, 2008).

Şekil 2.1 Osmanlı Devlet Sistemi İle İlgili Kavram Haritası (Tokcan, 2015)

(Öğretmen ve öğrenciler tarafından çizilen kavram haritaları ve etkinlikler ekler kısmında (EK C - EK F ve EK İ) olarak verilmiştir.).

2.3.2 Zihin Haritaları

Zihin haritası için yapılmış tanımlar aşağıda verilmiştir:

Zihin haritası beynimizin düşüncelerimizi çalıştığı şekliyle tasarlanıp kağıda aktarılmasıdır (Buzan, 2009).

Zihin haritaları bir düşünce etrafında konuya ilişkin bütün kavram ve kelimelerin ifade edilebildiği şemalardır (Akt. Kan, 2012).

Akıl haritaları beynin işlenmemiş ve anlamlandırılmamış bilgilerin hafızaya daha iyi bir şekilde kaydedilmesini ve hatırlanmasını sağlayan bir hatırlama tekniğidir (Akt. Karadeniz, vd., 2013).

Zihin haritaları düşünceleri bir sembol etrafında toplayan şemalardır (Bayık, 2016).

Beyin haritası ismiyle de bilinen tekniğin kökeni 1960'lı yıllarda Nobel ödülü sahibi Prof. Dr. Roger Sperry'nin beynimizin en aktif kısmı olan Serebral Korteks ile araştırmalarına dayanmaktadır. Araştırma sonucuna göre beynimizin iki yarım küresi farklı beceri ve görevleri yerine getirerek tüm temel işlevleri yapmaktadır. Buna göre sağ yarım küre hayal kurma, ritim gibi beceriler baskın iken sol yarım kürede sayılar, mantık, analiz vb. beceriler baskındır (Akt. Akıncı, 2015).

Çağdaş zihin haritaları 1970'lerden itibaren kullanılmaya başlanmış ve günümüzde de kullanımı devam etmektedir. Zihin haritaları bireyin zihninin en yüksek potansiyeline ulaşmasını hedefler. Kavramları sınıflandırıp gruplandırır ve bireyin yeni fikirler üretmesini sağlar. Fikirleri gruplandırarak anlamlandıran ve bunların görsel bir şekilde ifade edilmesini sağlayan öğretim tekniği olarak da tanımlanabilir (Şeyihoğlu, 2010). Zihin haritaları bireyin zihnini doğal bir işlevidir ve zihnimizin bütün potansiyelinin açığa çıkarmakta kullanışlı bir teknik olarak tasarlanmıştır (Karadeniz, vd., 2013). Zihnimizin düşündüğü kelime ve simgeler arasında bağ kuram işleminin kağıt üzerinde devam eden halidir. Beyin üzerine çalışmalar yapan Tony Buzan tarafından geliştirilmiştir (Gelb, 2017).

Tekniğin mucidi olan Tony Buzan anahtar kelime ve görüntüler kullanarak genellikle kağıt üzerine bilgiyi kayıt etme, düzenleme ve bilgiyi organize etme yöntemi olarak tasarlanmıştır. Daha çok görselliği ön palana çıkaran ve anahtar kelime ya da şekillerle oluşturulan akıl haritaları hem öğrenme hem de öğretme aracı olarak tasarlanmıştır. Buzan'a göre anahtar sözcük hatırlamak isteyeceğimiz şeyleri temsil eden kelimelerdir. Anahtar görsel ise zihnimizde kavramı temsil eden görüntülerdir (Buzan, 2009). Öğrencilerin başarısını artırmak için farklı öğretim stratejileri oluşturup kullanma imkânı verir (Moi, 2007).

Bellek haritası, fikir haritası, akıl haritası, anlam haritası ve beyin haritası olarak da ifade edilen zihin haritaları İngilizce olarak Mind Map olarak karşılık bulmuştur.

2.3.2.1 Zihin haritalarının avantajları ve faydaları

- Düşünme yeteneğimizi geliştirmektedir.
- Kısa zaman içerisinde daha fazla bilgi ediniriz.
- Hatırlamayı kolaylaştırarak hafızayı geliştirmiştir
- Beynimizin her iki tarafını da kullanmamızı sağlar.
- Düşüncelerimiz ile sembollerin kaynaşmasını sağlar.
- Hayal gücümüzü artırarak yaratıcılık kazandırmaktadır.
- Kelimelerin yanı sıra sembolleri ve görselleri de kullanma imkânı tanır.
- Görsel olduğu için okumakta zorluk yaşayan öğrencilerin eğitiminde kullanılır (Buzan, 2009).

2.3.2.2 Zihin haritası kullanımının dezavantajları ve sınırlılıkları

- Başlangıçta ders aracı olarak tasarlanmamıştır.
- Sözcükler arası bağların akıl haritasında belirtilmemesidir.
- Zihin haritalarında ana dallar arası bağlantı verilmez. Bu durumda ilişkilerin belirtilmesinde eksiklik yaratır (Brinkman, 2001).
- Hiyerarşik düzen bulunmaz. Algılama becerisi yeterli olmayan sınıflarda zaman kaybına yol açmaktadır.
- Bireysel çizimlerden oluştukları için başka kişilere karmaşık gelebilmektedir ve herkes için eşit ölçüde anlaşılır olmazlar (Akt. Karaçalı ve Taze, 2020).

2.3.2.3 Zihin haritalarının yapılış aşamaları

- Yatay yönde bir kağıdın merkezinden başlanmalıdır. Böylece yaratıcılık imkânımız daha fazla olacaktır.
- Kağıdın merkezine kavramı en iyi şekilde temsil eden görsel ya da sembol konulmalıdır. Yazı stili ve renkler yönünden dikkat çekici olmalıdır.
- Mümkün olduğunca fazla renk kullanılmalıdır.
- Beynimizdeki bağlar da kıvrımlı olduğu için kıvrımlı çizgiler kullanılmalıdır.
- Anahtar sözcükler çizginin hemen üzerinde olmalıdır ve mümkün olduğunca iki kelime ile ifade edilmelidir.
- Düşüncelerin önem sırasına göre çizgilerin kalınlıkları ayarlanmalıdır.

- Zihin haritaları; bireysel ifadeyi güçlendirmektedir, beynimizin iki tarafında kullanmamızı sağlamaktadır, öğrenmeyi zevkli ve eğlenceli hale getirmektedir (Buzan, 2009).

Zihin haritaları kitap okurken, yazı yazarken, iş görüşmeleri, toplantılarda, dil öğrenirken, planlar yaparken özet çıkarırken ve not tutarken kullanılabilir (Buzan, 2009). En güzel not alma amacıyla kullanılmasıdır (Eppler, 2006). Zihin haritası tekniğini eğitim ve öğretimde kullanımı açısından renkli olması sebebiyle dikkat çekici ve öğretim sürecini klasik sıkıcı not tutma yöntemine göre eğlenceli hale getirmektedir (Şeyihoğlu ve Kartal, 2010).

Şekil 2.2 Bilim İnsanlarının Özellikleri Zihin Haritası (Tonga, 2022)

(Öğretmen ve öğrenciler tarafından çizilen zihin haritaları ve etkinlikler eklerkısmında (EK E - EK H - EK İ) olarak verilmiştir).

2.3.3 Bilgi Haritaları

Önemli bilgilerin birbiri ile olan bağlantısının şema şeklinde gösterilmesidir (Akt.Görgen, 2001). Bilgi haritası tekniğinde kavramlara ait tanımlar, özellikler, örnekler ve özet bilgiler gibi şematik olarak kutucuklar içerisinde verilmektedir.

Bilgi haritaları kavram, özellikler ve önemli bilgiler arasındaki ilişkilerin öğrenciler tarafından daha kolay ve net bir şekilde anlaşılmasını sağlayabilmektedir.

2.3.3.1 Bilgi haritası tekniğinin faydaları ve önemi

- Önemli oranda bilgi sunar.
- Konunun özetlenmesini sağlar.
- Öğrencilerin anlama becerilerini geliştirir.
- Bilgiler arasındaki bağlantıların kavranmasını kolaylaştırır.
- Önemli önemsiz bilgilerin tespit edilmesini sağlar (Yesari, 2018).
- Hafızayı geliştirir.
- Karar verme ve sorunları çözme becerilerini geliştirir.
- Ön bilgisi olan öğrencilerin daha kolay anlamasına katkı sağlar.
- Kavramlar arasındaki ilişkileri gösteren oklar bu ilişkileri daha kolay kavranmasını sağlar (Akt, Faiz, 2020).

2.3.3.2 Bilgi haritası kullanımının dezavantajları ve sınırlılıkları

- Harita yanlış yorumlanabilir.
- Aşırı bilgi yüklemesi olabilir.
- Yanlış ve eski bilgi haritası kullanılabilir.
- Karmaşık bilgiler görsellere ve şemalara indirgenebilir (Eppler, 2001).

2.3.3.3 Bilgi haritası hazırlamanın aşamaları;

2.3.3.3.1 Hazırlık aşaması

Bilgi haritası hazırlanırken ilk olarak konuyu özetleyen temel kavram belirlenmelidir. Bu kavram konuyu iyi bir şekilde ifade edebilmelidir. Temel kavramı belirlemek için ise konu yeterince okunup anlaşılmalıdır. Daha sonra konuyu yansıtan farklı alt kavramlar bulunmalıdır. Kavramların anlaşılmasını kolaylaştıran özellikler belirlenmelidir.

2.3.3.3.2 Bilgi haritasının oluşturulması

Konuyu temsil etmesi için belirlenen temel kavram sayfanın en üstüne kutucuk içerisinde yazılır. İkinci aşamada konu ile ilgili bilgileri temsil eden alt kavramlar temel kavramın altına çerçeve içinde yazılmalıdır. Daha sonra alt kavramlara ait olan özellikler kısa bir şekilde çerçeve içinde verilmelidir. Bu aşamadan sonra temel ve alt kavramların, bu kavramlara ait olan ve çerçeve içinde verilen özellikler ile olan bağlantıları oklar yardımı ile gösterilir.

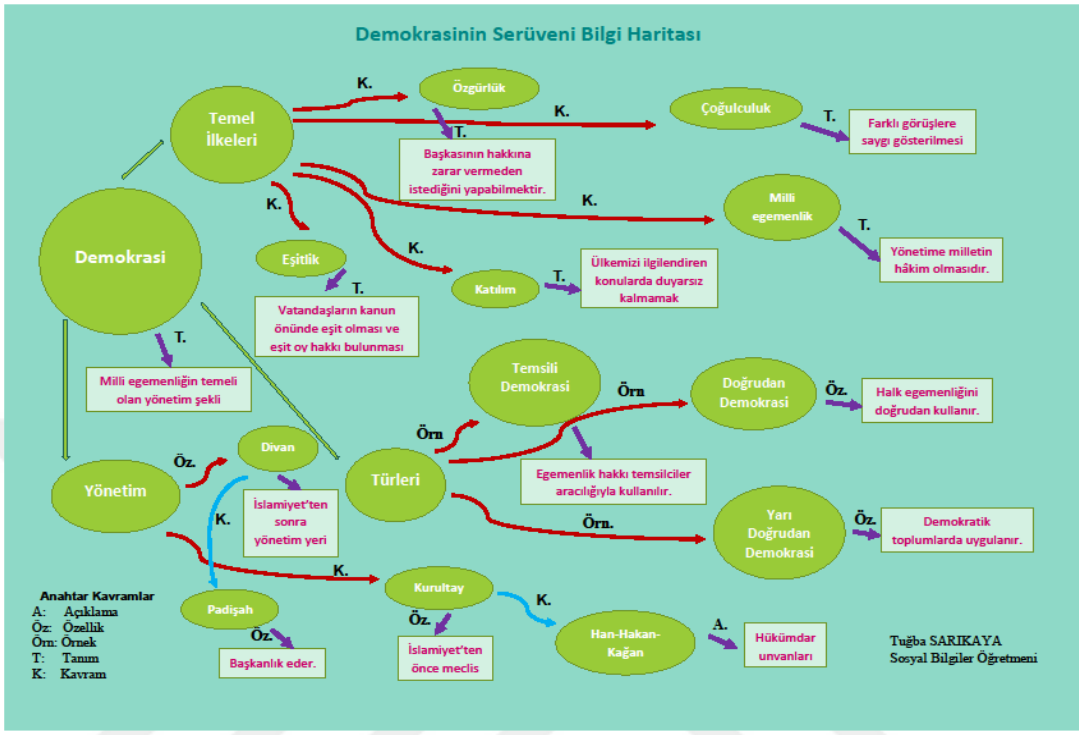
2.3.3.3.3 Bilgi haritasını gözden geçirme

Bilgi haritaları oluşturulurken ana kavram ve alt kavramların konuyu yeterli bir şekilde temsil edip etmediği, önemli ve farklı bilgiler olup olmadığı, kavramlar arsı bağların doğru olup olmadığı ve bağlantıları gösteren okların doğru kullanılıp kullanılmadığı tespit edilir (Bozdoğan, 2018).

2.3.3.4 Bilgi haritası hazırlama sürecinde dikkat edilmesi gerekenler

- Konunun en iyi şekilde özeti olan temel kavram en üstte çerçeve içerisinde olmalıdır.
- Ana konuyu daha az ifade eden alt kavramlar bulunmalıdır temel kavramın altına yazılmalıdır.
- Temel kavram ve alt kavramların sahip oldukları özellikler de çerçeve içine alınarak yazılmalıdır.

- Temel kavram, alt kavramlar ve özellikler arasındaki bağlantılar oklar ile çerçeve içerisinde verilmelidir (Akt. Görgen, 2001).

Şekil 2.3 Bilgi haritası örneği

(Öğretmen ve öğrenciler tarafından çizilen bilgi haritaları ve etkinlikler ekler kısmında (EK D - EK G - EK İ) olarak verilmiştir).

2.3.4 Kavram Ağları

Alanyazında kavram ağları için yapılmış tanımların bazıları aşağıda verilmiştir.

Çocukların görüşleri ile fikir ve düşüncelerini yazılı ders materyallerinde buluna kavram ve ilkelerle uyum içerisinde gösteren materyallerdir. Semantik ağ olarak da bilinen teknik bilgileri belirli bir düzen içerisinde vererek kavramların kapsamını artırmayı amaçlayan öğretim tekniğidir (Tokcan, 2015).

Birbiriyle ilişkili kavramların nasıl sınıflandırılabileceğini göstermektedir. Herhangi bir konunun başında kullanılabileceği gibi konunun sonunda da kullanılabilmektedir (Tokcan, 2015).

2.3.4.1 Kavram ağının avantajları ve faydaları

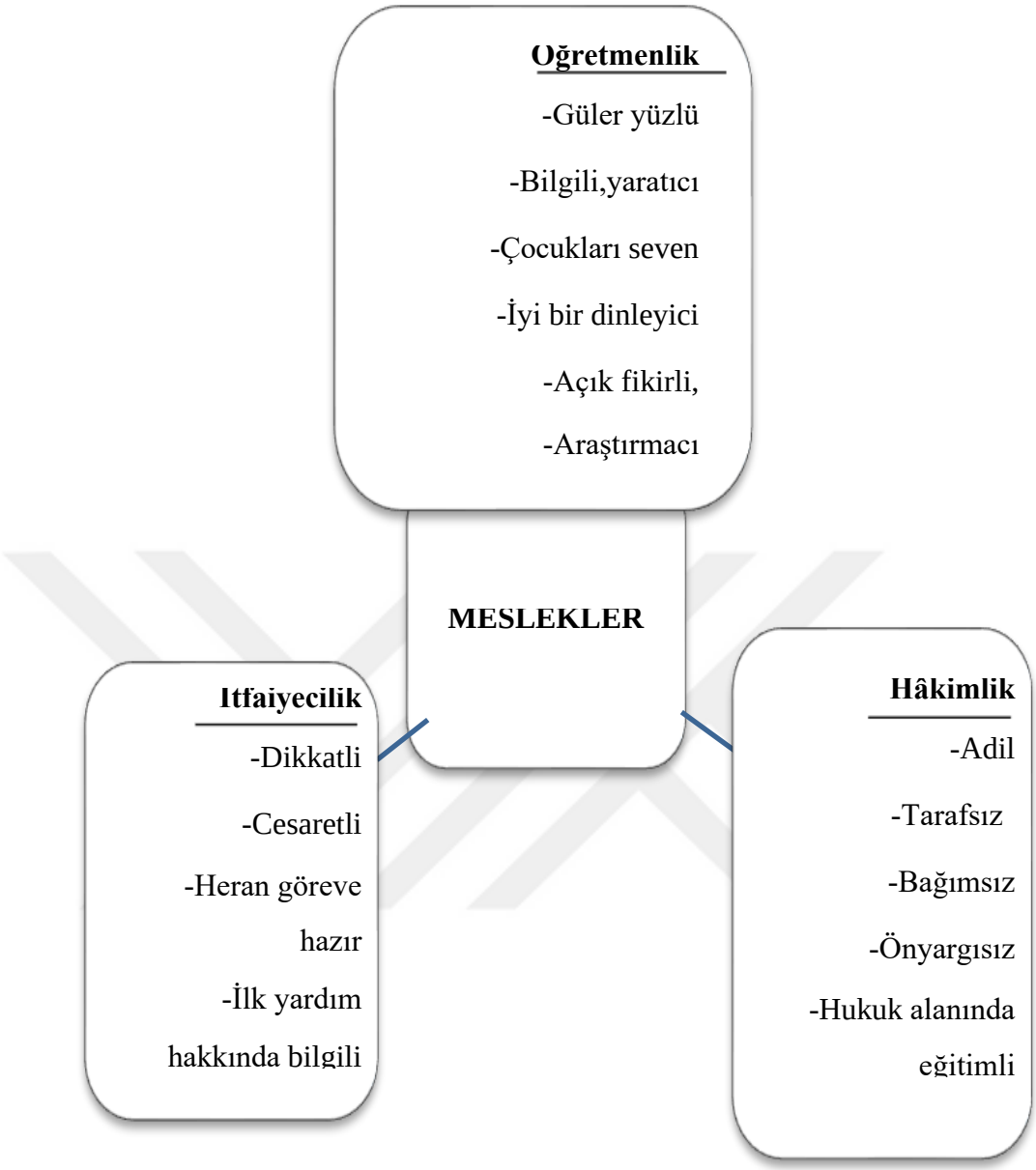
- Yeni kavram geliştirir.
- Kavramları yeniden düzenler.
- Çocuğun ön bilgilerini harekete geçirir.
- Öğrencinin derse aktif bir şekilde katılmasını sağlar.
- Kavramlar arasındaki yeni bağlantıları ortaya çıkarır (Akt. Yesari, 2018).

2.3.4.2 Kavram ağının dezavantajları ve sınırlılıkları

- Ön bilgiler yetersiz ise hazırlamakta zorluk yaşanır.
- Kavram haritası çizmek için uygun bir program yoksa hazırlaması zordur.
- Öğrenciler kavramağı hazırlamak için yeterli çaba göstermezse dikkat çekici olmaz (Gezer ve Meral, 2020).

2.3.4.3 Kavram ağı hazırlama aşamaları

- Anahtar kavram tahtaya yazılır.
- Sınıflamaya uymayan kavramlar ayrı sıralanabilir.
- Öğrencilerden bu kavram kelimeleri sınıflandırmaları istenir.
- Çocuklardan bu kavramla ilgili kelimeler söylemeleri istenir ve bu sözcükler tahtaya listelenir (Akt. Yesari, 2018).

Şekil 2.4 Meslekler kavram ağı (Aktepe, vd., 2017)

2.3.5 Anlam Çözümleme Tabloları

Anlam çözümleme tablosu; bir tarafında çözümlenecek olan kavramların yer aldığı, diğer tarafta ise özelliklerin yer aldığı iki boyutlu tablo şeklinde tasarlanmış kavram öğretim tekniği olarak tanımlanmıştır.

Kavramların öğrenilmesinde oldukça etkilidir. Anlam çözümleme tabloları ile öğrenciler bilgilerini yeniden anlamlandırabilmektedirler (Yesari, 2018). Anlam

çözümleme tabloları öğrencilerin kavramın ayırt edici niteliklerini de görmesini sağlayan bir tekniktir (Öktem, 2006).

2.3.5.1 Anlam çözümleme tablosunun avantajları ve faydaları

- Öğrenmeleri pekiştirmek amacıyla kullanılabilir.
- Ön öğrenmelerle bağlantı kurarak kavramın gelişmesini sağlar.
- Edinilen bilgilerin sınıflandırılıp düzenlenmesinde yardımcı olur.
- Konuların tekrarlanmasında zamanı verimli kullanılmasını sağlamaktadır.
- Kavramların kendisine yakın kavramlardan ayırt edici özelliklerini ortaya çıkarmaktadır (Yesari, 2018).

2.3.5.2 Anlam çözümleme tablolarının sınırlılıkları ve dezavantajları

- Yeterli bir tartıma ortamı düzenlenmezse tablodan eterince verim alınmaz.
- Öğrenciler yalnızca öğretmenin hazırladığı tabloya bağlı kalırsa sadece ezber yapmış olurlar.
- Kavramlar arası ilişkiler için fazla sayıda kutucuk gerekli olabilir, Bu durum zorlayıcı hale gelebilir.
- Kavramlar arasındaki ilişiklere yeterince dikkat çekilmezse yalnızca kavram ve özelliklerinin gösterildiği bir tablo olarak kalabilir (Akt. Tuncel, 2020).

2.3.5.3 Anlam çözümleme tablosunun hazırlanış aşamaları

- İki boyutlu tablo hazırlanır.
- İlk olarak bir konu belirlenmelidir.
- Belirlenmiş olan konunun başlığı tahtaya yazılır.
- Öğrencilerden oldukça çok sözcük bulmaları istenir.
- Öğrencilerde başlık ile ilgili kavramları söylemeleri istenir ve bunlar tahtanın sol alt köşesine alt alta listelenir (Bozdoğan,2018).

	Anadolu Uygarlıkları				
Özellikleri	**Hititler**	**Frigler**	**Urartular**	**Lidyalılar**	**İyonlar**
Krallıkla yönetilmiştir					
Başkentleri Hattuşaş					
Çok tanrılı dine inanırlardı					
Kadeş antlaşmasını imzaladılar					
Kraliçelerine Tavanana denir					
Krallarına Midas denir					
Deniz ticaretinde ilerlediler					
Başkentleri Sard					

Şekil 2.5 Anadolu uygarlıkları anlam çözümleme tablosu (Soylu, 2019)

2.3.6 Tanılayıcı Dallanmış Ağaç

Çocuklarda bulunan konu ile ilgili kavram yanılgıları ve ön bilgileri belirlemek için hazırlanmış bir öğretimi tekniği olarak tanımlanır (Çelikkaya, 2020).

Tanılayıcı dallanmış ağaç tekniği doğru yanlış soru tekniğine benzeyen öğretim tekniğidir. Ancak D/Y sorularında birbirinden bağımsız olması, tanılayıcı dallanmış ağaç tekniğinde ise sorular birbiri ile bağlantılı olası açısından aralarında fark vardır. Öğrencilerin yanlış öğrenmelerini tespit etmek açısından önemli rol oynamaktadır. Aynı zamanda değerlendirme aracı olarak da kullanılabilmektedir (Çelikkaya, 2014).

2.3.6.1 Tanılayıcı dallanmış ağaç tekniğinin avantajları ve faydaları

- Bireyin zihnindeki kavram yanılgılarını görmeyi sağlar.
- Öğrencilerin düşünmelerini ve çaba göstermelerini sağlar.
- Şans başarısı çoktan seçmeli soru tekniğine göre daha düşüktür.
- Öğrencilerin yaptıkları yanlışı görerek geri dönmelerine imkân verir (Öztürk, 2011).

2.3.6.2 Tanılayıcı dallanmış ağaç kullanmanın sınırlılık ve dezavantajları

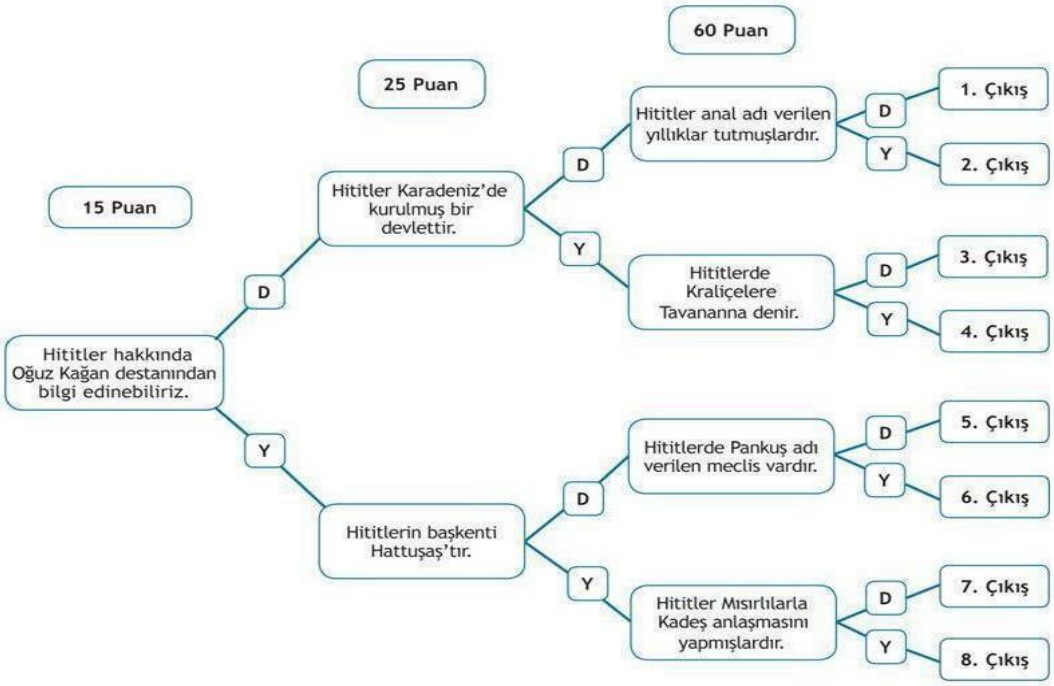
- Öğretmenin tekniği iyi bilmesi gerekmektedir.
- Üst düzey zihinsel süreçler için yeterli olmayabilir (Öztürk, 2011).
- Hazırlanması zor ve yeni olduğu için fazla tercih edilmez.

- Genelden özele ilkesine uygun olarak hazırlandığı için her derste kullanılamayabilir.
- İlk kez kullanan öğretmenler için oldukça zahmetli olabilir ve uzun sürebilmektedir.
- Belirli sayıdaki soruları cevaplamalarından dolayı öğrenciler bütün sorulara bakmayabilirler (Kocakaya, 2012).

2.3.6.3 Tanılayıcı dallanmış ağaç hazırlanma süreci

Tanılayıcı dallanmış ağacın hazırlanma süreci aşağıda verildiği gibidir.

- Yönergesi hazırlanır.
- Tanılayıcı dallanmış ağaç diyagramı çizilir.
- Tanılayıcı dallanmış ağaç üzerine yazılacak sorular hazırlanır.
- Cevap anahtarı hazırlanır (Çelikkaya, 2014).

Şekil 2.6 Hititler ile ilgili tanılayıcı dallanmış ağaç (Soylu, 2019)

2.3.7 Kavram Bulmacaları

Kavram bulmacaları farklı biçimlerde tasarlanmış olan ve bireyi düşündürerek öğretmeyi hedefleyen, eğlenceli oyunlar olarak tanımlanmıştır (Aslan, 2012).

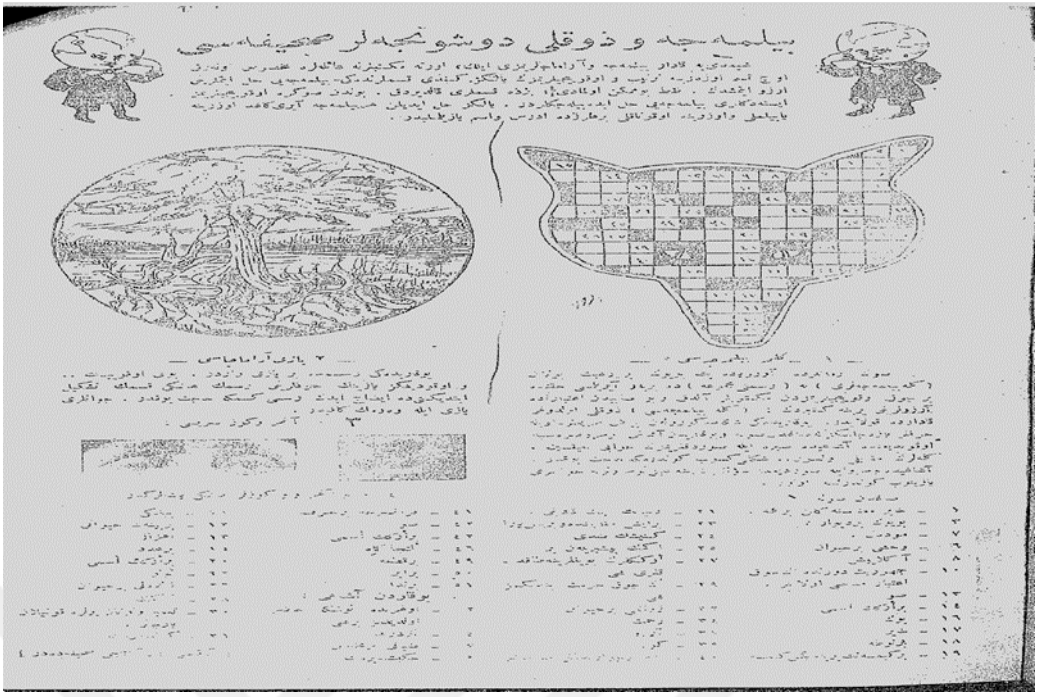
Giuseppe Airoldi tarihteki ilk kare bulmacayı İtalyan “II Secolo Illustratio Della Domenica” dergisinde "Per passare il tempo" ("To pass the t<w>me= vakit geçirmek amacıyla ") ismiyle yayınlamıştır. 14 Eylül1890 da yayınlanmış olan bu bulmaca 4’e 4 şeklinde tasarlanmış ve siyah kutular bulunmamaktadır.

Modern anlamdaki ilk bulmaca örneğini İngiliz bir göçmen olan Arthur Wynne 1913 yılı 21 Aralık’ ta tasarlanıp yayınlamıştır. Arthur Wynne Abd’ de New York World gazetesinde çalıştığı sırada kendisinden oyun tasarlanması istenmesi üzerine dedesinin oynadığı oyundan esinlenerek tasarımın yapmıştır. İlk olarak “Word-Cross” olan bulmacanın ismi daha sonra “Cross-Word” olarak değişmiştir. En son olarak bulmacanın ismi “crossword” olarak belirlenmiştir (Aydemir, 2012).

1922 yılında İngiltere’de ilk bulmaca ve 1924 yılında ilk bulmaca kitabının yayınlanmasının ardından Türkiye’de ilk bulmaca ise Resimli Mecmuanın 4. sayısında yararlanılmıştır. Derginin “Bilmeceler ve Zevkli Düşünceler” sayfasında yer alan ilk bulmaca için yayınlanan duyuru şekilde yayınlanmıştır:

> “Son zamanlarda Avrupa’da büyük rağbet bulan kelime boyamacalarına Resimli Mecmua’da bir yer ayrılması hakkında birçok okurlarımızdan mektuplar aldık ve bu sayıdan itibaren de arzularını yerine getirdik. Kelime bilmecesi zevkli olduğu kadar da kolaydır. Yukarıdaki şekilde görülen beyaz murabbalara öyle harfler yazacağız ki sağdan sola yukarıdan aşağıya numara sırasıyla okunduğunda aşağıda sıra ile sorduklarımızın cevabı çıksın.” (Tikbaş, 2011).

Eğitim öğretim sürecinin en büyük amacı bireye yaşam becerilerini kazandırıp hayatta başarılı olmasına yardım etmektir. Bu sebeple okullarımızda öğrencilerimizin yaşam sürecine dair gerekli bilgilerin verilmesi gerekmektedir. Ancak bu süreci sıkıcılıktan çıkarıp bireyin zevk aldığı ve eğlenerek öğrendiği bir süreç haline getirmekte öğretmenlerin yararlandığı bir teknik olarak kavram bulmacaları karşımıza çıkmaktadır (Kaymakcı, 2012).

Şekil 2.7 Ülkemizde yayımlanan ilk bulmaca (Türkiye'de çıkan ilk bulmaca (resimli mecmua, 1925, sayı 4, Sayfa: 15: Aktaran, Tikbaş, 2011)

(Ülkemizde yayımlanan ilk bulmacanın soruları ekler kısmında (Ek I) olarak verilmiştir).

2.3.7.1 Bulmaca türleri

2.3.7.1.1 Şekil olarak bulmacalar

- **Klasik Kare Bulmaca:** Kelimeler siyah karelerle birbirinden ayrılır. Sorular ve ipuçlarının soldan sağa düzenlendiği bulmaca Amerikan tarzı olarak da tanınır.
- **İsveç Tarzı Kare Bulmaca:** Türkiye'de çengel bulmaca ismiyle bilinen bulmacada siyah kareler yerine sorular ve ipuçları yazılır. Yön okları kullanılır.
- **Çizgili Kare Bulmaca:** Siyah karelerin yerine kalın çizgiler bulunmaktadır.
- **Simetrik Kare Bulmaca:** En kısa kelimenin 3 harfli olması gereken bulmacada kareler simetrik olarak hazırlanmıştır (Tikbaş, 2011).

2.3.7.1.2 Tür olarak bulmacalar

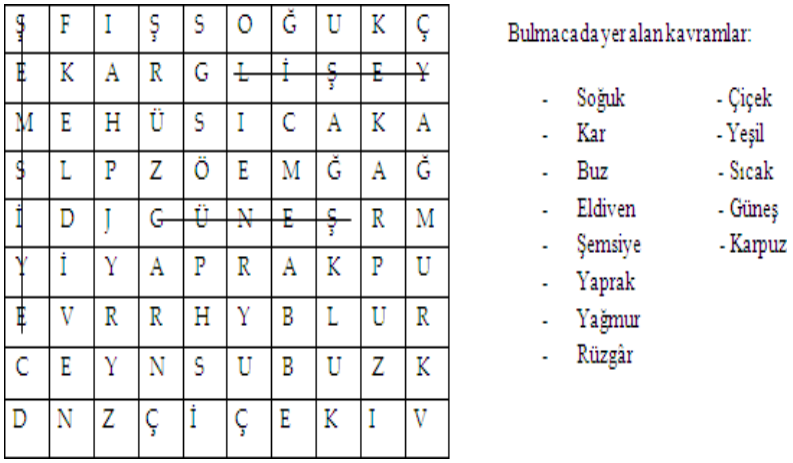
Sözcük bulmacaları ile sayı ve mantık bulmacaları olarak iki grup bulmaca türü bulunur:

Sözcük Bulmacaları:

1 Saklı Sözcük.
2. Artan Sözcük
3. Beş Kare Bulmaca
4. İkili Oyun Bulmaca
5. Sözcük Merdiveni
6. Çengel Bulmaca
7. Şifreli Haber Bulmaca
8. Harflerle Oynayalım
9. Çarpı Bulmaca
10 Şifreli Bulmaca
11. Dev Simetrik Bulmaca
12. Hece Bulmaca
13. Kelime Türet
14. Nostaljik Bulmaca
15. Okur Bulmaca
16. Kare Bulmaca
17.Kelime Yerleştirme
18. Tünel Kare Bulmaca
19. Lineer (Çizgi)Bulmaca
20. Mozaik Bulmaca
21. Büyük Çengel
22. İngilizce Bulmaca
23. Parçalı Bulmaca
24. Zincir Bulmaca
25. Resimli Kare Bulmaca
26. Resimli Kelime Avı
27. Anagram Bulmaca
28. Sarmal Bulmaca
29. Simetrik Kare Bulmaca
30. Simetrik Kod Bulmaca
31. Dörtlük Bulmaca
32. Sözcük Avı
33. Sözcük Yerleştirme
34. Gül Bulmaca
35. Deyim Bulmaca
36. Kripto Bulmaca
37. Petek Bulmaca

Sayı-Mantık Bulmacaları:

1. Abc'sel Bağlantı
2. Aritmetik Oyunu
3. Sayı Labirenti
4. Kenken
5. Futoshiki Bulmaca
6. Kakuro Bulmaca
7. Sayı Eşleme
8. Çocuklar Oyunu
9. Labirent Bulmaca
10. Mantık Bulmaca
11. Nokta Bulmaca
12. Samurai Bulmaca
13. Sayı Avı
14. Sayı Bulmaca
15. Kare Karalamaca
16. Çapraz Toplamlar
17. Sudoku Bulmaca
18. Sayı Yerleştirme
19. Slitherlink Bulmaca
20. Sayı Mantığı
21. Şifreli Resim
22. Fark Bulmaca (Tikbaş, 2011).

Şekil 2.8 Mevsimler ile ilgili kavram bulmacası (Aktepe, vd., 2017)

2.3.7.2 Kavram bulmacalarının avantajları ve faydaları

- Soru çözme becerisi geliştirir.
- Çocuklarda düşünme becerisini geliştiren bir tekniktir.
- Kavramların birbiri ile bağlantısının anlaşılmasına katkı sağlar.
- Öğrenmeyi kolaylaştırır ve kalıcılığını sağlar. Böylece akademik başarıyı artırır.
- Öğrenmeleri anlamlı hale getirir ve aktif konu tekrarı için kullanılabilir (Akt.İbrahimoğlu, 2020).

2.3.7.3 Kavram bulmacaları tekniğinin dezavantajları ve sınırlılıkları

- Zaman gerektirmektedir.
- Ön bilgiye ihtiyaç olabilir.
- Sınıf yönetimi konusunda sıkıntılar çıkabilir.
- Kaliteli bulmacalar hazırlamak kolay değildir (İbrahimoğlu, 2020).

2.3.7.4 Bulmaca hazırlama sürecinde dikkat edilmesi gereken hususlar

- Kazanımlara göre hazırlanmalıdır.
- Üst düzey bilişsel sürece uygun olmalıdır.
- Öğrencilerin seviyelerine uygun olarak hazırlanmalıdır.
- Çözümü için yeterli süre verilmeli ve sınıf yönetiminde duyarlı olunmalıdır
- Öğretmen farklı bulmaca tekniklerini bilmeli hazırlamalı ve sürekli aynı tekniği kullanamamalıdır (İbrahimoğlu, 2020).

2.3.7.5 Bulmaca hazırlama aşamaları

- İlk aşamada kazanım belirlenir.
- Seçilen kazanıma uygun kavramlar listelenir
- Bulmacanın eğitimin hangi aşamasında kullanılacağı belirlenir.
- Bulmacanın şekli belirlenir.
- Grup çalışması mı bireysel çalışması olacağına karar verilir.
- Tasarımını el ile mi yoksa bilgisayarda mı yapılacağına karar verilir (İbrahimoğlu, 2020).

2.3.8 Kavram Karikatürleri

Kavram karikatürü 3 veya 3'ten fazla karakterin yaptığı tartışmanın görselleştirilip bir düzleme aktarılmış hali olarak da tanımlanabilir (Öz, 2017).

Semboller ve görseller yoluyla verilmek istenen mesajın verildiği tekniktir. Karikatürlerde her karakter farklı bir fikrin savunucusudur. Bu fikirlerden bir tanesi bilimsel olarak doğrudur. Diğerleri ise kavram yanılgısıdır. Öğrenciler doğru olan kavramla yanlış olanları karşılaştırma fırsatı elde etmiş olur (Yesari, 2018).

Kavram karikatürleri işlenen konuyu daha fazla tartışmalı bir biçimde sunarlar. Konuyu eğlenceli ve dikkat çekici bir hale getirirler. Amacı bireyde bilimsel düşünceler uyandırmakla birlikte kavram yanılgılarının giderilmesini de sağlamaktır. Bu doğrultuda bireyin etkilenerek düşüncesinin değişmesine ikna olmasını sağlar (Demir, 2008).

Kavram karikatürleri tekniğinin temelleri 1992 yılına kadar dayanmaktadır. Aynı zamanda yapılandırıcı yaklaşıma da uygun bir teknik olarak karşımıza çıkmaktadır (Akt. Tokcan ve Alkan, 2013). Kavram karikatürü tekniği Naylor ve McMurdo tarafından tasarlanmış bir tekniktir. Konuşmaların konuşma balonları içerisinde verildiği teknik öğrenciler için çalışma ortamı oluşturur ve öğrencilerin fikirlerinin açığa çıkmasını sağlar.

Kavram karikatürlerinde insanlar bir tartışma oluşturulacak şekilde çizilir ve konuşma balonundaki yazılar her öğrenci için uygun büyüklük ve stilde olmalıdır (Yesari, 2018).

2.3.8.1 Kavram karikatürlerinde bulunması gereken özellikler

- Günlük hayat ve olaylarla ile bağlantılı olmalıdır.
- Bilimsel bakış açısı geliştirerek bireydeki kavram yanılgısını azaltmalıdır.
- Öğrencilerin zihninde kavram yanılışı oluşturacak görüşlere yer verilmelidir.
- Fikirlerin ifade ediliş biçimi benzer olmalıdır. Kalıp cümle ve ifadeler kullanılmamalıdır.
- Kavram karikatürlerindeki fikirler inandırıcılığın artması için bilimsel olarak kanıtlanmış olmalıdır (Yesari, 2018).

2.3.8.2 Kavram karikatürlerinin yararları

- Bireyler farklı bakış açıları geliştirir.
- Çocukların bilgiye kendi kendilerine ulaşmalarını sağlar.
- Kavram yanılgılarını ortaya çıkararak düzeltilmesini sağlar.
- Öğrenilecek konunun özetlenmesini ve tekrar edilmesini sağlar.
- Öğrencileri fikirlerini savunmak konusunda cesaretlendirir (Akt.Yarar Kaptan 2020).

Şekil 2.9 Doğal afetler kavram karikatürü (Aktepe, vd., 2017)

2.3.8.3 Kavram karikatürü tekniğinin sınırlılıkları ve dezavantajları

- Sürekli kullanılması durumunda etkili olamaz.
- Hazırlanan karikatürlerin bazılarının tek karakter üstünde oluşur.
- Afiş türü karikatürlerde konuşma balonları için kelime dağarcığının yeterli olması gerekir.
- Küçük yaştaki çocukları kavramları yeterince anlayamadıkları için tartışma aşamasında fikirlerini ifade edemezler (Yesari, 2018).

2.3.8.4 Kavram karikatürü hazırlama aşamaları

- Konu belirlenir.
- Öğretilecek kavram belirlenir.
- Karakterler için fikirlerini ifade edebilmelerini sağlayan farklı senaryolar üretilir.
- Karikatür, konuşma balonları, kavram karikatürünün biçimi tasarlanır (Akt, Yarar Kaptan, 2020).

2.3.9 Kavram Analiz Kartları

Öğretimin etkili ve verimli olması için öğretmenin çok iyi hazırlanması gerekmektedir. Öğretmenin bu sebeple öğretilecek olan kavramın adı, tanımı, özellikleri ile olumlu olumsuz örneklerinin belirtildiği ders araç gereci hazırlaması gereklidir. Bu amaçla kavram analiz kartları kullanılabilmektedir. Kavram analiz kartları öğrenciyi aktif halde tutacak olan değişik biçimlerde hazırlanabilir. Kavramların farklı yönlerini göstermek amacıyla karşılaştırmalı olarak da tasarlanabilir (Akt, Tahiroğlu ve Esener, 2021).

Kavramın adı:
Kavramın tanımı:
Örnekleri:
Örnek olmayanlar:
Kritik özellikleri:

Şekil 2.10 Kavram analiz kartı örneği (Akt, Tahiroğlu ve Esener, 2021)

Kavramların adı: 1. Kavram 2. Kavram
Ortak özellikleri:
Farklılıkları:
Kritik özellikleri:

Şekil 2.11 Karşılaştırmalı kavram analiz kartı örneği (Akt, Tahiroğlu ve Esener, 2021)

2.3.10 Kavramsal Değişim Metinleri

Alanyazında kavramsal değişim metinleri bireyin zihnindeki kavram yanılgılarını düzeltmek olarak tanımlanmaktadır (Yesari, 2018).

“İnsan zihninde anlam kazanan, birbirinden farklı obje ve olguların değişebilen ortak özelliklerini temsil eden bilgi gruplarıdır.” (Ülgen, 2004).

20. yy. sonlarında Posner ve arkadaşları tarafından ortaya atılmıştır. Kavramsal değişmenin gerçekleşmiş olduğunu yetersizlik, anlaşılabilirlik, mantıklılık ve verimlilik durumları olduğunda anlayabilmekteyiz.

2.3.10.1 Kavramsal değişim metinleri kullanmanın avantajları ve yararları

- Her öğretim kademesine uygundur.
- Farklı öğretim stratejileri ile desteklenebilir.
- Kalabalık gruplarda da uygulanabilmektedir.
- Kavramsal değişim amacıyla kullanılan en kullanışlı tekniktir.
- Öğrencilerin risk alma ve eleştiri yapabilme becerilerini geliştirir.
- Öğrencilerin derse karşı tutumlarını, başarılarını ve derse karşı ilgilerini artırır (Akt. Kılıçoğlu, 2020).

2.3.10.2 Kavramsal değişim metinlerini dezavantajları

- Detaylı bir ön bilgi ve hazırlık gerektirir.
- İlgi ve motivasyon düşük ise etkili olmaz
- Kavram yanılgılarının nedeni açıklanmalıdır.
- Öğrencilerden bazıları kavramsal yapısını değiştirmek istemediğinde etkili olmaz.
- Metin okuma konusunda yetersiz çocuklar kavramsal değişimi yalnız başına yapamaz (Akt. Kılıçoğlu, 2020).

2.3.10.3 Kavramsal değişim metinlerinin hazırlanma aşaması

- Öncelikle öğrencilerde bulunan kavram yanılgıları belirlenmelidir.
- Öğrencilere sahip oldukları kavram yanılgıları konusunda bilgi verilir.
- Öğrencilere yeni öğreneceği bilgilerin sorunların çözümünde kullanılabileceği bildirilmelidir (Yesari, 2018).
- Öğrencilere sorular sorularak kavram yanılgılarını görmesi sağlanır (Çelikkaya ve Şarlayan, 2019).

2.3.11 Analojiler

Bireyin öğrenmesi gereken bilgi veya kavramı önceden bildiği bilgi veya kavramlarla bağ kurarak ilişkilendirmesi olarak tanımlanabilir (Memişoğlu, 2020).

Örneğin, bir sosyal bilgiler öğretmeninin devletimizin temel organlarını anlatırken öğrencilerine aynı vücudumuzdaki organlarımız gibi devletimizin de her biri farklı görevleri yerine getiren organları olduğunu ve vücudumuzun organları gibi görevini yerine getirmeyen bir organ olduğunda bütün işleyişin bozulacağını söylemesi bir analoji örneğidir. Analojiler bireysel ve görsel olarak ayrılabilir. Bireysel analojide çocuk zihinde canlandırma yaparak aktif rol alır. Görsel analojide ise daha zor kavramların öğretiminde kullanılır. Gerektiğinde sözcüklerle de desteklenebilir (Akt. Atasayar, 2008). Kimi insanlar yeni sözcükleri öğrenme aşamasında o sözcük ile eski deneyimler veya bilinen bilgiler arasında bağlantı olması öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır. Bu açıdan bakıldığına iki temel sebeple analojiler oluşmaktadır. Bu sebeplerden ilki yeni öğrenilen sözcük ile eski bilgiler arası ilişki kurmak, ikincisi sebep ise soyut ve zor öğrenilen sözcükleri somutlaştırmaktır (Akt. Erol Şahin, 2020).

2.3.11.1 Analojinin avantajları

- Öğrenmeyi kolaylaştırır.
- Kavramsal değişim konusunda etkilidir.
- Öğrencilerin derse karşı ilgilerini artırır.
- Ön bilgilerin tekrar edilerek hatırlanmasını sağlar.
- Öğrencilerin sorun çözme ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirir.

2.3.11.2 Analojinin dezavantajları ve sınırlılıkları

- Öğretmen sadece benzerlikleri verirse konunun yanlış öğrenilmesine yol açar
- Öğrencilerin analoji tekniğini tanımamaları ve bilmemeleri kavram yanılgısına yol açabilir (Akt. Memişoğlu, 2020).

2.3.12 Balık Kılçığı

K. Ishikawa tarafından 1943 yılında geliştirilen yöntemin amacı olayların neden ve sonuçları arasındaki bağlantıyı görmemizi sağlamak amacıyla hazırlanmış öğretim tekniği olarak tanımlanmıştır.

Neden- sonuç diyagramı da denilmektedir. Nedenler ve sonuçlar arasında detaylı analizler yapmaya olanak tanır (Gürel, 2020).

2.3.12.1 Balık kılçığı tekniğinin faydaları ve avantajları

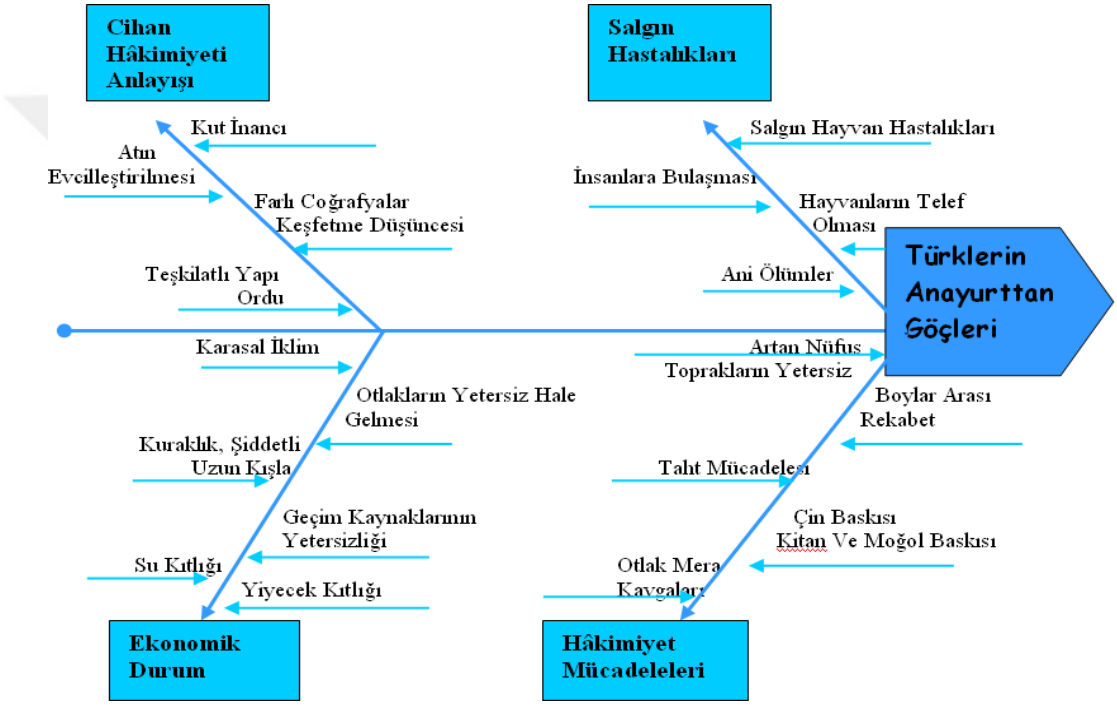
- Değişik fikirlere açık ve saygılı olmayı öğretir.
- Bireylerin tarafsız düşünme becerilerin geliştirir.
- Öğrencilerin neden ve sonuçlar arasında derin ilişkiler kurmasını sağlar (Yesari, 2018).
- Konuyu bütünüyle görmemizi sağlar.
- Öğrencilerin dikkatini çekmekte etkilidir.
- Dersin daha eğlenceli geçmesini sağlayarak sıkıcılıktan çıkarır.
- Konuyu görsel olarak ele aldığı için kalıcılığı artırır (Tokcan, 2015).

2.3.12.2 Balık kılçığı diyagramının sınırlılıkları

- Az etkili olan sebepleri aramak zaman kaybı yaratır.
- Sınıf disiplini açısından sıkıntılar oluşmasına yol açabilir.
- İşlemen konu öğrencilerin seviyesi ve hazırbulunuşluk düzeyine uygun olmalıdır.
- Problemin birden fazla sebebini gösterdiği için hepsi aynı önem derecesine sahip gibi anlaşılabilir.
- Birden çok etmenin balık kılçığı üzerinde gösterilmeye çalışılması karmaşa yaratır
- Beyin fırtınası tekniği ile kullanımı uygun olduğu için ortaya atılan nedenler ilgisiz olabilir (Akt. Gürel, 2020).

2.3.12.3 Balık kılçığı tekniği uygulanma aşamaları

- Önce sorun hakkında bilgilendirme yapılmalıdır.
- Daha sonra alt nedenler tespit edilmelidir.
- Genel nedenler ile alt nedenler verilmelidir (Yesari, 2018).
- Balık kılçığı diyagramı omurgayı oluşturan ve baş kısmı olan problem ve sonucun yazılması çizilmeye başlanmalıdır.
- Değerlendirme pekiştirme ile ders bitirilmelidir (Akt. Gürel, 2020)

Şekil 2.12 Türklerin anayurttan göçlerinin sebepleri balık kılçığı haritası (Alkan, 2010)

2.3.13 Tahmin Et-Gözle-Açıkla

White ve Gunstone'nin 1992 yılında ortaya attığı tekniğin amacı kavram yanılgılarını tespit edip doğru şekilde tekrar anlamlandırılmasını sağlayan üç aşamalı bir tekniktir (Yesari, 2018).

2.3.13.1 Tahmin et-gözle-açıkla tekniğinin faydaları ve avantajları

- Öğrencilerin aktif katılımını sağlar.
- İşbirliği içinde çalışma imkânı da verir.

- Kavram yanılgılarını ortaya çıkarıp gidermede etkilidir.
- Öğrenci merkezli sınıflarda uygulanması daha kolaydır.
- Öğrencilere tahmin etme- gözlem ve açıklama becerileri kazandırır.
- Ortaya çıkan sonuçları yorumlamak kavram haritasına vb. tekniklere göre daha kolaydır.
- Çalışma kağıtlarını öğrencilerin doldurması kağıtların değerlendirilmesini kolaylaştırmaktadır.
- Tahmin ve gözlemleri ile ilgili açıklama yapan öğrenciler kendi öğrenmelerini değerlendirmiş olur.
- Öğrencilerin kendi yaşantıları yolu ile edindikleri ön bilgilerini ortaya çıkarmasını ve yeni öğrendikleri ile eski bilgilerini karşılaştırmalarını sağlar (Karahan, 2007).

2.3.13.2 Tahmin et-gözle-açıkla tekniğinin dezavantajları ve sınırlılıkları

- Tüm konuların öğretiminde kullanımı uygun olmayabilir.
- Bilgisayar kullanılacaksa yeterli bilgisayar bulmak zordur.
- Hazırlaması zaman gerektirdiği için kullanmada isteksiz olunabilir.
- Okullarda laboratuvar yetersizliği ve deneylerin tehlikesi sorun olabilir.
- Planlama, hazırlama ve uygulaması diğer tekniklerle göre daha fazla gerektirir (Polat, 2011).

2.3.13.3 Tahmin et-gözle-açıkla tekniğinin aşamaları

Tahmin etme aşamasında öğrencilere olay veya gösteri deneyinin bilgileri verilir. Daha sonra sonucu tahmin edip bu tahminlerinin sebeplerini söylemeleri istenir.

Gözlem aşamasında çocukların önceden tahminlerde bulunmuş olduğu gösteri deneyi gösterilir ve diğerlerinden etkilenip gözlemlerini değiştirmemesi için kayıt etmeleri istenir.

Açıklama aşamasında öğrencilerin tahminleri ile gözlemleri arasındaki farkları tartışıp bu farkları gidermeleri sağlanır. Kavramların zihinde anlamlandırılabilmesi için gözlemlerin sınıfta öğretmen rehberliğinde tartışılması sağlanır (Yesari,2018).

2.3.14 Vee Diyagramı

1977'de Gowin tarafından bireylerin bilginin yapısı ve işleniş sürecini anlamalarını kolaylaştırmak amacıyla geliştirilmiş bir strateji olarak tanımlanır.

Gowin öğrenciler tarafından kavramlar arası ilişki kurulmasında bir takım zorluklar olduğunu, aynı zamanda öğretmenlerin de bu problemi nasıl çözebilecekleri konusunda yetersiz olduklarını görmüştür. V diyagramı ile öğrenciler kavramları ve kavramların zihinde oluşum sürecini kavrarlar. V diyagramları kavramların daha iyi anlamlandırılmasını sağlayarak bu sorunun çözümünü kolaylaştırmaya yarayan bir eğitim materyali olmuştur.

2.3.14.1 V diyagramının avantajları ve faydaları

- Zamanın verimli kullanılmasını sağlar.
- Ölçme ve değerlendirme aracı olarak da kullanılabilir.
- Aşamalı kavramların öğrenilmesinde de etkili bir tekniktir.
- Öğrencilerin bilginin nasıl öğrenileceğini ve anlamlandırılacağını öğrenmeleri konusunda yardımcı olur (Yesari, 2018).

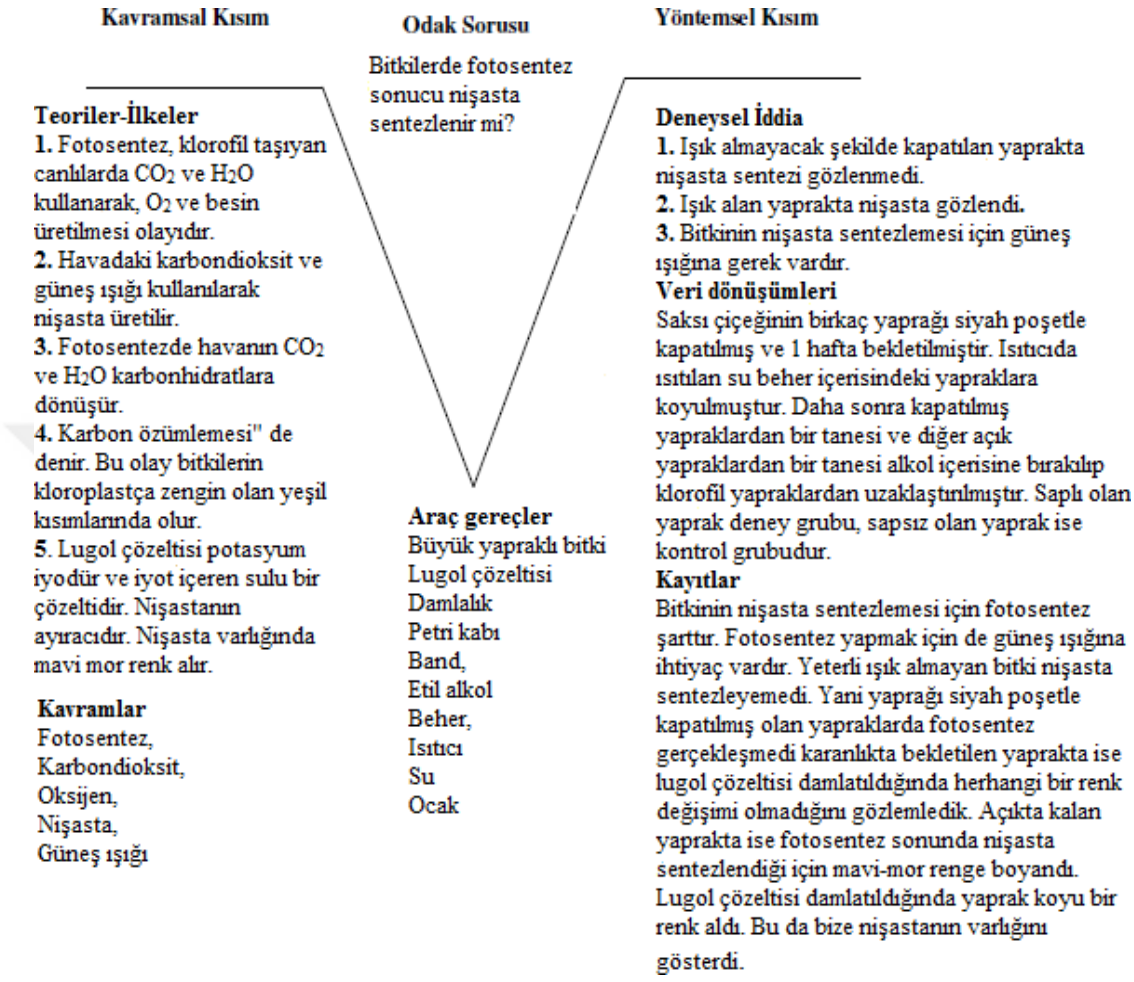
2.3.14.2 V diyagramının dezavantajları ve sınırlılıkları

- Doğru kullanılmazlarsa etkisiz kalırlar.
- Küçük sınıflar için sıkıcı ve zor olabilmektedir (Polat, 2011).

2.3.14.3 V diyagramı oluşturma süreci

- Büyük bir V harfi çizilir.
- V diyagramının ortasına odak soru yazılır.
- Odak sorunun sağında kavramsal kısım, sol tarafında ise yöntemsel kısım bulunur.
- Kavramsal kısım ve yöntemsel kısım ile bağlantılı olan odak sorusu ikisi arasındaki bağlantıyı sağlar.
- Etkinlikten öne ve sonra kullanılacak araç ve gereçler diyagramın alt ucuna yazılır.
- Etkinlik sonuçları kayıtlar kısmına yazılır.

- Diyagramın sol tarafına teori, ilke ve kavramlar yazılır. Sağ tarafına ise yöntemsel işlevsel faaliyetler yazılır (Akt. Tokcan, 2015).

Şekil 2.13 Vee diyagramı örneği (Kırılmazkaya ve Kırbağ Zengin, 2016)

2.3.15 Kelime İlişkilendirme Testleri

Öğrencilerin zihinsel yapısını, bu yapının oluşmasına katkı sağlayan kavramlar arasındaki bağlantıyı ve bağlantının uzun süreli hafızamızda yeterince yer edinip edinemediğini belirleme yarayan öğretim tekniği olarak tanımı yapılmıştır.

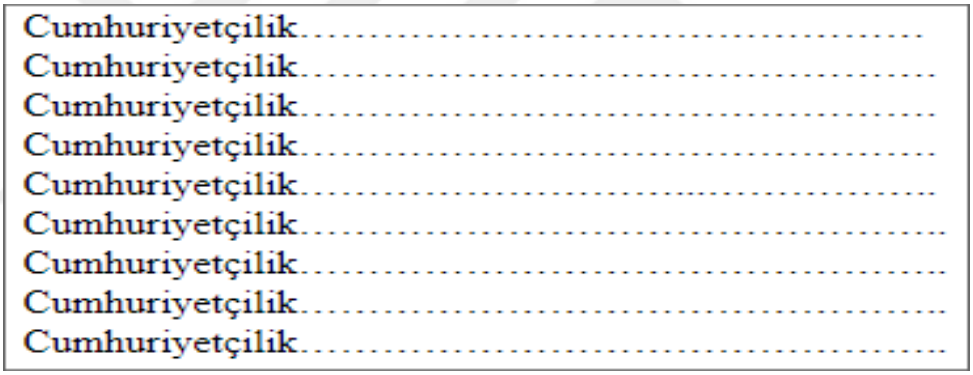
Belirlenen konu ile ilgili 10 adet kavram tespit edilir. Bu kavramlar 10 veya 15 defa bir sayfa şeklinde alt alta yazılır. Anahtar kavramlarla ilişkili kavramlar 30 saniye içerisinde yazılır. Bu sayede öğrencinin zihninde kavram ve konu pekişmiş olur. Konunun sonucunda değerlendirme amaçlıda kullanılabilecek bir tekniktir (Yesari, 2018).

2.3.15.1 Kelime ilişkilendirme testlerinin avantajları ve faydaları

- Problem çözme becerilerini geliştirir.
- Bireysel ve grup ile kullanıma uygundur.
- Kolay hazırlanabilir ve anlamlı öğrenme sağlar.
- Kavram yanılgılarını bulmakta yardımcı bir tekniktir.
- Farklı bilim dallarında ve farklı yaşlardaki bireylerde kullanılabilir.
- Kavrama basamağındaki davranışların ölçülmesi için kullanılabilir (Akt, Değirmenci, 2020).

2.3.15.2 Kelime ilişkilendirme testlerinin dezavantajları ve sınırlılıkları

- Sentez ve değerlendirme düzeyi için kullanmak uygun değildir (Kirman, 2008).

Şekil 2.14 Kelime ilişkilendirme örneği (Soylu, 2019)

2.3.16 Yapılandırılmış Grid

Anlamlı öğrenmeyi ve ölçmeyi sağlayan, bireylerin bilgi eksiği ve kavram yanılgılarını tespit eden tekniktir.

İlk olarak Ergan tarafından geliştirilmiş bir tekniktir. Genellikle tıp ve mühendislik alanlarında kullanılırken son zamanlarda eğitim alanlarda da kullanımı yaygınlaşmıştır (Öztürk, 2011). Çoktan seçmeli testlerin getirdiği şans başarısını en düşük seviyeye indirmektedir. Bilen ve bilmeyen öğrencilerin ayrımını da daha sağlıklı bir şekilde yapmaktadır (Sarıgül, 2009).

2.3.16.1 Yapılandırılmış grid tekniğinin avantajları ve faydaları

- Tarafsız bir değerlendirme yapılabilir.
- Kavram yanılgısını tespit eder ve engeller.
- Zaman yönünden tasarruflu ve kullanışlıdır.
- Şans başarısı düşük olduğu için güvenilirdir.
- Kutuların içeriği değiştirilebildiği için görsel ve işitsel düşünme fırsatı verir (Yesari, 2018).

2.3.16.2 Yapılandırılmış gridin dezavantajları ve sınırlılıkları

- Kalabalık sınıflarda puanlamak uzun sürebilir.
- Öğrenciler bir bulmaca gibi düşünebileceği için değerlendirme derste yapılmalıdır.
- Kutucuk sayısı fazla olursa kutucuklara yerleştirilecek maddelerin niteliğinin azalmasına yol açabilir (Özatlı, 2006).

2.3.16.3 Yapılandırılmış gridin hazırlanış aşamaları

- İlk olarak yönerge yazılır.
- Öğrenci seviyesine uygun tablolar çizilir.
- Sorular hazırlanır.
- Bireylerin yaş seviyeleri ve ilgilerine bakılarak 9 ile 12 arasında kutucuklar hazırlanır ve numaralandırılır.
- Öğrenilecek konu ile ilgili sorular hazırlanır ve cevap rastgele kutucuklara atılır.
- Öğrenciden sorunun cevabının olduğu kutuyu bulması istenir (Özatlı, 2006).

1. Efes Antik Kenti	2. Kolezyum	3. Taç Mahal
4. El Hamra Sarayı	5. Ayasofya	6. Özgürlük Heykeli
7. Nemrut Heykelleri	8. Mostar Köprüsü	9. Truva

Şekil 2.15 Yapılandırılmış grid örneği (Soylu, 2019)

1. Ortak miras ögelerinden hangileri ülkemizdedir?
2. Ortak miras ögelerinden hangileri ülkemizde değildir?
3. Unesco tarafından belirlenen kültür mirası listesinde yukarıdaki ögelerden hangileri yer alır?

2.3.17 Teşhir Testleri

Değerlendirme aracı olarak ve kavram yanılgılarını ortaya çıkarmak için kullanılan bir teknik olarak tanımlanmıştır.

Çoktan seçmeli testlerde öğrencilerin bilmedikleri soruları da tesadüfi olarak doğru yapabilme ihtimaline karşı geliştirilmiştir. İki tür teşhir testi bulunmaktadır. İki aşamalı teşhir testinde ilk aşama çoktan seçmeli ya da sınıflama testlerinden oluşur. İkinci aşamada ise öğrenciyi düşündüren açık uçlu sorular bulunur. Üç aşamadan oluşan teşhir testinde ise ilk aşama çoktan seçmeli sorular vardır. İkinci aşamada cevapların nedenlerini gösteren seçenekler bulunur. Üçüncü aşamada ise öğrencilerin cevaplarına ne kadar güvendikleri sorulur (Yesari, 2018).

2.3.18 Kavram Çarkı Diyagramı

Öğrencilerin bir konuya dair fikirlerini ve öğrenmiş oldukları bilgiyi nasıl düzenlediklerini gösteren görsel bir öğretim tekniği olarak tanımlanabilir (Ward ve Wandersee, 2001, Akt. Ward ve Wandersee, 2002b).

Ward ve Wanderse tarafından 2001-2002 yıllarında geliştirilmiştir. Sağ üst köşede öğrenci adı ve soyadının yer aldığı kavram çarkı diyagramının alt kısmında ise amaç belirtilir. Öğrenilen bilgilerin öğrencilerin uzun süreli hafızalarına yerleşmesinde, bu bilgilerin zihinde organize edilmesinde ve ihtiyaç duyulduğunda geri çağırılarak hatırlanmasında etkili bir teknik olarak kullanılabileceği gibi ölçme değerlendirme aracı olarak da kullanılabilmektedir (Ward ve Wandersee, 2001, Akt. Ward ve Wandersee, 2002b).

Kavram çarkı diyagramı iki boyutlu dairesel çizimler şeklinde tasarlanmıştır. Ortada bir daire ve çevresinde 7 bölme bulunmaktadır. Bölme sayısı ihtiyaca göre azaltılıp

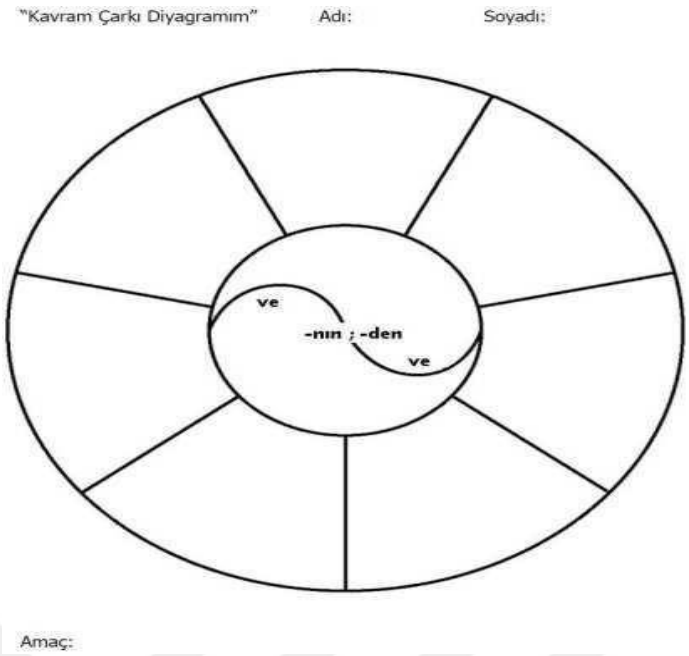
artırılabilir. Merkezdeki dairede ana fikir bulunur. Çevredeki dairelerde ise ana fikri destekleyen unsurlar yer alır. Diyagram saat yönüne doldurulmaktadır. Merkez daire S şeklinde ikiye ayrılır. Öğrenciler buradaki ana kavramı kendi ifadeleri ile "-nın"ya da "-den" eklerini kullanarak yazarlar. Daha sonra ana fikri destekleyen diğer ifadeleri "ve" eki kullanarak bölmelere yazarlar (Akt. Orak, vd., 2010).

2.3.18.1 Kavram çarkı diyagramının avantajları ve faydaları

- Kavram yanılgılarını belirler.
- Kolay hazırlanır ve ekonomiktir.
- Ölçme aracı olarak kullanılabilir.
- Özet çıkarmak için kullanılabilir.
- Teknoloji ile kullanılmaya uygundur.
- Çok sayıda kişiye uygulanabilmektedir.
- Kalıcı öğrenmeyi sağlamak için etkilidir.
- Derse karşı ilgi ve motivasyonu artırmaktadır
- Eğitimde farklı yaş gruplarında kullanıma uygundur (Akt. Gezer ve Meral, 2020).
- Zamanı verimli kullanma becerisini geliştirir (Orak, vd., 2010).

2.3.18.2 Kavram çarkı diyagramının dezavantajları ve sınırlılıkları

- Kavram yanılgısı oluşabilir.
- Uygulanma zamanı uzundur.
- Bilgileri diyagrama yerleştirmek zor olabilir.
- Bilgilerin önem derecesi konusunda sıkıntı oluşabilir.
- Çiziler konusunda yeteneği az olan öğrenci başarısız olup kendine güveni zedelenebilir.
- Diyagramın oluşturulamadığı durumda öğrenci kopukluk yaşayabilir ve konudan uzaklaşır (Akt. Gezer ve Meral, 2020).

Şekil 2.16 Kavram çarkı diyagramı (Yesari, 2018)

2.3.19 Çalışma Yaprakları

Kavram yanılgılarını ortaya çıkarmak, öğretim sürecini daha zevkli bir hale getirmek ve değerlendirme aracı olarak kullanılabilmektedir. Daha çok ders sonunda tekrar amaçlı yararlanılan bir tekniktir. Kullanım amaçlarına göre farklı şekillerde tanımlanabilmektedir. Ancak amaç fark etmeksizin öğrencilerin dikkatini çekici bir şekilde hazırlanmalıdır. İçerisinde bulunan tablolar, diyagramlar görseller özenle hazırlanmalıdır. Öğrencilerin bilişsel düzeylerinin, grafik okuma ve yorumlama becerilerinin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Çalışma yaprakları ile öğrenciler kavram yanılgılarına düşmemiş olacaklardır (Yesari, 2018).

2.3.19.1 Çalışma yapraklarının avantajları ve faydaları

- Gereksiz bilgi vermez.
- Üst düzey beceriler için uygundur.
- Öğrencide demokrasi bilincini artırır.
- Özet, pekiştirme amacıyla kullanılabilir.
- Öğrenciye beraber çalışma becerisi katar.
- Sorumluluk, kendine güvenmek ve kendine saygı kavramlarını geliştirir.

- Öğrencileri aktif tutarak dersi sıkıcılıktan çıkarır ve derse olan ilgiyi artırır (Kaymakcı, 2010).

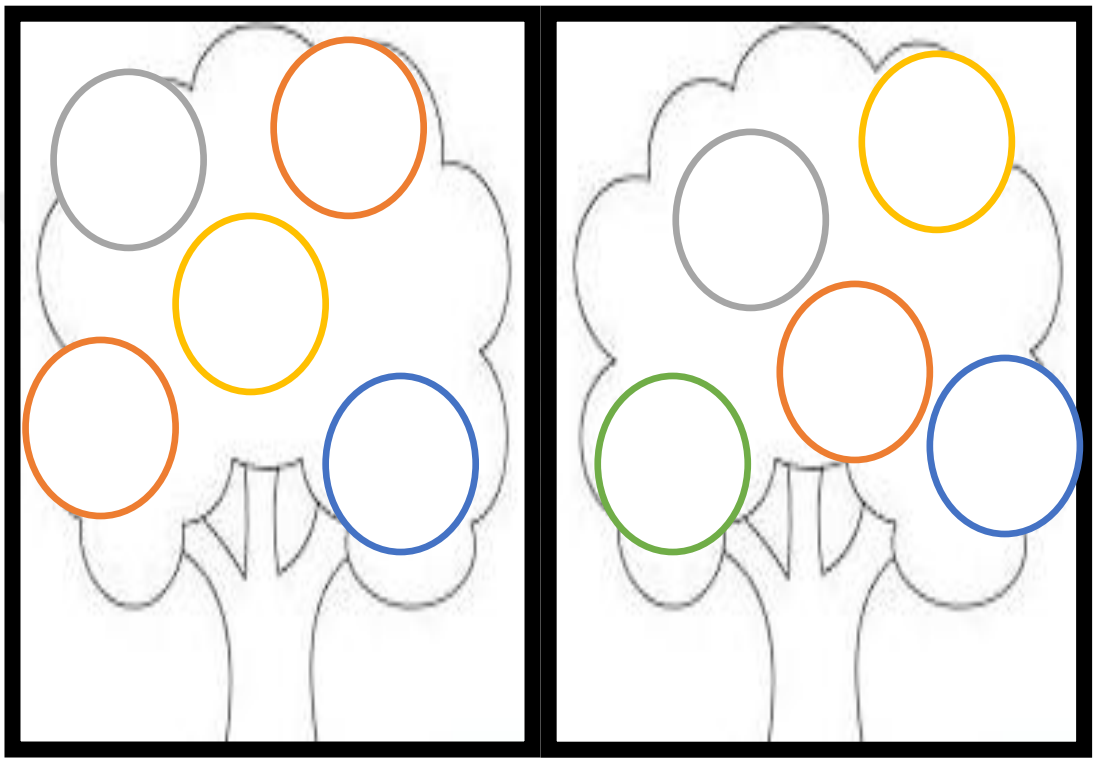
2.3.19.2 Çalışma yapraklarının dezavantajları ve sınırlılıkları

- Kalabalık sınıflarda kullanmak zordur.
- Sınıf yönetiminde problemler çıkabilir.
- Grup olarak uygulamasında zorluklar yaşanır.
- Gruplarda belirli kişiler ön plana çıkınca diğer öğrenciler geri planda kalır (Kaymakcı, 2010).

Çalışma Yaprağı Örneği

Aşağıda verilen doğal kaynaklarımızdan yenilenebilir ve yenilenemez olanların numaralarını ait oldukları kutucuklara yazınız. Daha sonra ağaçları boyayınız.

Güneş, Petrol, Linyit, Rüzgâr, Dalga, Hidroelektrik, Taş Kömürü, Nükleer, Doğalgaz, Jeotermal

Yenilenebilir Enerji

Yenilenemez Enerji

Şekil 2.17 Çalışma yaprağı örneği

2.3.20 Kavram Eşleştirme

Kavram kontrolü olarak da bilinen kavram eşleştirme kavramlar için iyi bir şekilde analiz yapılmasının ardından kullanılabilir. Derse başlarken öğrencileri öğrenilecekler konusunda haberdar etme veya ders sonunda etkinlik olarak kullanılabilmektedir. Ders sürecini sıkıcılıktan kurtarıp eğlenceli hale getirmektedir (Yılmaz, 2008).

Tablo 2.1 Kelime eşleştirme örneği (Yılmaz, 2008)

Demokrasi	Egemenliğin halkın elinde bulunduğu ve seçilen vekiller aracılığıyla kullanıldığı yönetim şekli.
Cumhuriyet	Milletin yönetime egemen olduğu yönetim biçimidir.
Ulusal Egemenlik	Ülke yönetiminde halk kararının hakim olması.

3. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, araştırmaya katılan çalışma grubu, verilerin toplanması ve analiz edilmesi süreçleri anlatılmıştır.

3.1 Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bunlardan birincisi öğrencilerin ön test akademik başarılarının ve son test başarılarının karşılaştırıldığı ön-test son test kontrol gruplu gerçek deneme modeline uygundur. Ön test son test kontrol gruplu gerçek deney modelinde, çalışmada deney grubu ve kontrol grubu bulunur. Bu gruplar diğer değişkenler açısından eşit kabul edilmektedir (Karasar, 2020). Araştırmada uygulamanın yapıldığı grup deney grubu iken, deney grubu ile karşılaştırılmayan grup ise kontrol grubudur (Ekiz, 2020).

Bu çalışmada deneysel modellerden biri olan ön test-son test kontrol gruplu gerçek deney modeli kullanılmasının sebepleri:

- Modelde deney ve kontrol gruplarına uygulanan ön testler, her iki grubun benzerlik derecesinin belirlenmesini sağlar,

- Bu desende ölçümler aynı denekler ile yapılır ve deney koşullarının değiştiği durumlardan elde edilen ölçümler deneylerin çoğunda yüksek korelasyon sağlar ve bu sebeple bu desen kullanılarak yapılmış olan çalışmalarda hata yapma oranı daha azdır. Ancak istatistiksel gücü daha fazladır,

- Araştırma modelinin az sayıda katılımcıya imkan sağlaması şeklinde de belirtilebilir (Karasar, 2020).

Tablo 3.1 Araştırmanın başarı testinin yapıldığı gruba dair modelin gösterimi

Gruplar	**Öntest**	**Uygulama**	**Sontest**
Deney	+	+	+
Kontrol	+	+	+

3.2 Araştırmanın Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunda 2021-2022 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde Akyurt'ta bir ortaokulda gelişigüzel (rastgele) örneklem yöntemiyle seçilen ve 7. sınıfta öğrenime devam eden 36 öğrenci yer almaktadır. Gelişigüzel (rastgele) örnekleme türü her bir örnekleme eşit seçilme olasılığı veren örneklem türüdür (Büyüköztürk vd., 2020). Okulda 4 adet 7. Sınıf bulunmaktadır. Bu sınıflardan 2 şube, deney grubu ile kontrol grubu olacak şekilde çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışmaya deney grubundan 17 kişi, kontrol grubundan da 19 kişi katılmıştır. Katılımcı olan 36 kişi üç katı baz alınarak çalışmaya dahil edilmiştir. Deney grubunda yer alan öğrencilere zihin haritası, kavram haritası ve bilgi haritası teknikleri kullanılarak işlenen etkin vatandaşlık ünitesi, kontrol grubunda bulunan öğrenciler ile Meb müfredatının uygulandığı öğrenci merkezli öğretim yöntemi kullanılarak işlenmiştir.

3.3 Veri Toplamada Yararlanılan Araçlar ve Uygulanma Süreci

3.3.1 Etkin Vatandaşlık Öğrenme Alanı Başarı Testi

İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler "Etkin Vatandaşlık" öğrenme alanına dair ön bilgilerini tespit etmek ve araştırma sonucunda öğrencilerin başarılarını tekrar karşılaştırmak amacıyla 44 sorudan oluşturulan başarı testi geliştirilmiştir. Hazırlanan başarı testinin pilot uygulaması yapılmış ve madde analiz sonuçlarına göre ayırt ediciliği 20 den düşük olan sorular ve ayırt ediciliği 20-30 arasındaki sorular testten çıkarılarak 30 soruluk başarı testi geliştirilmiştir (EK A).

Başarı testi hazırlanırken soruların kazanımlara dağılımına dikkat edilmiş ayrıca kapsam geçerliliğini korumak için belirtke tablosu hazırlanmıştır (EK J).

Tablo 3.2 Başarı testi madde güçlük ve ayırt edicilik analiz sonuçları

Soru	Madde Güçlük(pj)	Madde Ayırt Edicilik(rjx)
1	0,58	0,46
2	0,56	0,59
3	0,51	0,00
4	0,47	0,43
5	0,67	0,49
6	0,42	0,41
7	0,64	0,76
8	0,13	0,19
9	0,24	0,43
10	0,58	0,49
11	0,50	0,43
12	0,33	0,19
13	0,34	0,41
14	0,41	0,41
15	0,22	0,14
16	0,40	0,30
17	0,52	0,62
18	0,35	0,57
19	0,49	0,62
20	0,44	0,51
21	0,50	0,68
22	0,47	0,59
23	0,58	0,54
24	0,58	0,73
25	0,61	0,84
26	0,41	0,49
27	0,63	0,89
28	0,40	0,35
29	0,16	0,08
30	0,54	0,68
31	0,46	0,81
32	0,41	0,24
33	0,45	0,59
34	0,47	0,76
35	0,20	0,08
36	0,31	0,16
37	0,50	0,41
38	0,50	0,49
39	0,31	0,35
40	0,30	0,19
41	0,27	0,22
42	0,30	0,08
43	0,38	0,19
44	0,46	0,46

Madde analizinde öğrenci cevaplarına göre bütün test değerlendirilir. Değerlendirme sonucuna göre hatalı ya da eksik maddeler çıkarılır (Ocak,2019). Madde güçlük indeksine göre sorular; madde güçlük derecesi 0,29 ve altında ise zor, 0,30-0,49 arasında ise orta güçlükte, 0,50-0,69 arasında ise kolay, 0,70 -1 arasında ise çok kolay sorudur. Madde ayırt edicilik indeksine göre ise sorular; madde ayırt edicilik indeksi 0,40 ve daha büyükse çok iyi madde, 0,30-0,39 arasında ise oldukça iyi ancak geliştirilebilir, 0,20-0,29 arasında ise düzeltilip geliştirilmeli, 0,19 ve daha küçükse çok zayıf testten çıkarılması gerekmektedir (Hasançebi, vd., 2019). Testin madde analizi sonucuna göre 14 madde testten çıkarılarak 30 madde olarak uygulanmıştır.

(Başarı testinin bilişsel basamaklara ve kazanımlara göre dağılımı ekler kısmında (EK K) olarak verilmiştir).

3.3.2 Kişisel Bilgiler Formu

Araştırma için hazırlanmış olan kişisel bilgiler formunda çalışma grubu olarak seçilen öğrencilerden aşağıdaki soruları cevaplamaları istenmiştir.

- Cinsiyetiniz?
- Babanızın Eğitim Düzeyi Nedir?
- Annenizin Eğitim Düzeyi Nedir?
- Kendini Ait Odanız Var Mı?
- Evde İnternet Var Mı? (Ek B)

3.4 Verilerin Analizi

Araştırma hedefleri doğrultusunda toplanan veriler istatistiksel yöntemler ile SPSS22 (Statistical Package for the Social Sciences22) programı ile analiz edilmiştir. Analiz öncesi grupların normallik dağılımına bakılmıştır. Normallik dağılımına bakılırken çarpıklık ve basıklık katsayısı dikkate alınmıştır. Çarpıklık ve basıklık katsayısı -1,5 ile +1,5 arasında bulunan grupların dağılımı normal kabul edilebilir (Akt. Hayta, 2022). Çalışmamızda kontrol grubu başarı son testi çarpıklık değeri -0,523 basıklık değeri -0,210; kontrol grubu başarı ön testi çarpıklık değeri 0,498, basıklık değeri -1000; deney grubu başarı son testi çarpıklık değeri 0,188, basıklık değeri 0,005; deney

grubu başarı ön testi çarpıklık değeri -0,256, basıklık değeri -1,007 olarak bulunmuştur. Buna göre gruplar normal dağılım göstermiştir. Deney grubu ve kontrol grubu ön test ve son test sonuçlarının anlamlılık derecesini belirlemek için bağımsız değişkenler t testi kullanılmıştır. Grupların kendi içerisindeki verilerin anlamlılık düzeyini belirlemek içinde bağımlı gruplar t testi yapılmıştır.

4. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde alt problemlere dair ulaşılan sonuçlar ve yorumları bulunmaktadır. Yapılan normallik analizi sonucunda testlerimizde dağılım normal bulunmuştur.

4.1 Alt Problemler İçin Bulgular

4.1.1 Birinci Alt Problem İçin Bulgular

Çalışmanın birinci alt probleminde yapılandırmacı öğretim tekniklerinin kullanıldığı deney grubunun ve Meb müfredatının uygulandığı öğrenci merkezli öğretim yönteminin kullanıldığı kontrol grubu ön testleri arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığı incelenmiştir.

Tablo 4.1 Birinci alt problem için bağımlı gruplar t testi sonucu

Grup	N	$\bar{X}$	SS	Df	T	P
Deney Başarı Öntest	51	11,0000	5,19615	50	-,055	,956
Kontrol Başarı Öntest	51	11,0588	5,19389			

Deney ve kontrol gruplarının ön test başarı puanlarını karşılaştırmak için bağımlı gruplar t testi yapılmıştır. Bu teste göre deney grubu ve kontrol grubu öğrencilerinin başarı ön test puanları arasında anlamlı bir farklığın olmadığı görülmüştür (t(50)= -,055, p>,956). Yani uygulama öncesi öğrenci her iki gurubun da öğrenci başarısı eşittir.

4.1.2 İkinci Alt Problem İçin Bulgular

İkinci alt problemde ise yapılandırmacı öğretimi tekniklerinin kullanıldığı deney grubu son testi ile Meb müfredatının uygulandığı öğrenci merkezli öğretim yönteminin kullanıldığı kontrol grubu son testi arasında anlamlı bir fark olup olmadığı incelenmiştir.

Tablo 4.2 İkinci alt problem için bağımlı gruplar t testi sonucu

Grup	N	$\bar{X}$	SS	Df	T	P
Deney Başarı Sontest	51	15,7647	5,03821	50	2,798	,007
Kontrol Başarı Sontest	51	13,3529	4,83662			

Deney ve kontrol grubunun başarı son testi puanlarını karşılaştırılması için uygulanan bağımlı gruplar t testi sonucuna göre deney ve kontrol grubu öğrencilerinin son başarı testi puanları arasında anlamlı farklılığın görüldüğü belirlenmiştir(t(50)= 2,798, p< ,007). Belirlenen bu anlamlı fark deney grubu lehinedir. Buna göre deney grubunun başarı son testi ortalaması ($\bar{X}$=15,7647), Meb müfredatının uygulandığı öğrenci merkezli anlatım yöntemin kullanıldığı kontrol grubu başarı son test ortalamasından ($\bar{X}$=13,3529) daha yüksektir.

4.1.3 Üçüncü Alt Problem İçin Bulgular

Çalışmanın üçüncü alt probleminde deney grubunun ön test ve son test puanları karşılaştırılarak aralarında anlamlı fark bulunup bulunmadığı incelenmiştir.

Tablo 4.3 Üçüncü alt problem için bağımlı gruplar t testi sonucu

Grup	N	$\bar{X}$	SS	Df	T	P
Deney Başarı Öntest	51	11,0000	5,19615	51	-6,498	,000
Deney Başarı Sontest	51	15,7647	5,03821			

Deney grubunun uygulamadan önceki ön test puanı ile uygulamadan sonra yapılan son test puanlarını karşılaştırmak için yapılmış olan bağımlı gruplar t testine göre deney grubunun ön test puanı ile son test puanları arasında anlamlı farklılaşma bulunduğu belirlenmiştir (t(51)= -6,498, p< ,000). Belirlenen bu anlamlı fark deney grubu son testi lehinedir. Deney grubu öğrencilerinin uygulamadan önce puan ortalaması $\bar{X}$=11,0000 iken uygulama sonrasında puan ortalaması ($\bar{X}$=15,7647)'ye yükselmiştir.

4.1.4 Dördüncü Alt Problem İçin Bulgular

Dördüncü alt problemde kontrol grubunun başarı ön test ve son test puanları karşılaştırılarak araştırılmıştır.

Tablo 4.4 Dördüncü alt probleme için bağımlı t testi sonucu

Grup	N	$\bar{X}$	SS	Df	T	P
Kontrol Başarı Öntest	51	11,1579	5,20916	56	-2,875	,006
Kontrol Başarı Sontest	51	13,3684	4,71181			

Kontrol grubunda bulunan öğrencilerin ön test ile son test başarı puanlarını karşılaştırmak için uygulanan bağımlı gruplar t testine göre kontrol grubundaki öğrencilerin ön test ile son test başarı puanları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur (t(56)= -2,875, p< ,006). Bulunan bu anlamlı farklılık kontrol grubu son testi puanı lehinedir. Buna göre kontrol grubu son test başarı ortalaması ($\bar{X}$=13,3684) ön test başarı ortalamasından ($\bar{X}$=11,1579) daha fazladır.

4.1.5 Beşinci Alt Probleme Ait Bulgular

Çalışmanın beşinci alt probleminde Meb müfredatının uygulandığı öğrenci merkezli öğretim yönteminin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı durumunun cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır.

Tablo 4.5 Kontrol grubunda cinsiyetin başarı ön testi sonuçlarına etkisini gösteren bağımsız gruplar t testi sonucu

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	SD	T	P
Kadın	39	11,4615	5,28078	55	,644	,522
Erkek	18	10,5000	5,13638			

Araştırmanın çalışma grubundaki kontrol grubu öğrencilerinin başarı puanlarında cinsiyete göre farklılık olup olmadığını araştırmak için uygulanan t testi sonucuna göre cinsiyet ile kontrol grubu başarı ön testi sonuçları arasında anlamlı fark bulunmamaktadır (t(55) =,644 p>,522). Yani cinsiyet kontrol gurubunun ön test puanlarını etkilememiştir.

4.1.6 Altıncı Alt Probleme Ait Bulgular

Çalışmanın altıncı alt probleminde Meb müfredatının uygulandığı öğrenci merkezli öğretim yönteminin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı

durumunun kendi odası olup olmaması değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır.

Tablo 4.6 Kontrol grubunda kendi odası olma durumunun başarı ön testi sonuçlarına etkisini gösteren bağımsız gruplar t testi sonucu

Kendi odası	N	$\bar{X}$	SS	SD	T	P
Evet	45	11,6000	5,64640	39,991	1,859	,070
Hayır	12	9,5000	2,61116			

Kontrol grubu öğrencilerinin başarı puanlarının kendi odası bulunup bulunmama durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını araştırmak için yapılan t testine göre kontrol grubundaki öğrencilerin başarı ön test puanı kendi odası değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemiştir (t(39,991)= 1,859 p> ,070). Yani kendi odasının olup olmama durumu kontrol gurubunun ön test puanlarını etkilememiştir.

4.1.7 Yedinci Alt Probleme Ait Bulgular

Çalışmanın yedinci alt probleminde Meb müfredatının uygulandığı öğrenci merkezli öğretim yönteminin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı durumunun evde internet durumu değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır.

Tablo 4.7 Kontrol grubunda evde internet bulunma durumunun başarı ön testi sonuçlarına etkisini gösteren bağımsız gruplar t testi sonucu

Evde İnternet	**N**	**$\bar{X}$**	**SS**	**SD**	**T**	**P**
Evet	48	11,3125	5,57791	26,042	,845	,406
Hayır	9	10,3333	2,50000			

Kontrol grubundaki öğrencilerin başarı puanlarının evde internet bulunup bulunmama durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için yapılan t testine göre örneklemde yer alan öğrencilerin başarı puanı evde interneti bulunup bulunmama durumuna göre anlamlı farklılaşmamıştır. (t(26,042) =,845 p>,406). Yani evde internet bulunma durumu kontrol gurubunun ön test puanlarını etkilememiştir.

4.1.8 Sekizinci Alt Probleme Ait Bulgular

Çalışmanın sekizinci alt probleminde Meb müfredatının uygulandığı öğrenci merkezli öğretim yönteminin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı durumunun baba eğitim düzeyi değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır.

Tablo 4.8 Kontrol grubunda baba eğitim durumunun başarı ön testi sonuçlarına etkisini gösteren anova testi sonucu

Okul Türü	N	$\bar{X}$	SS	Varyans Kaynağı	KT	SD	KO	F	P	Anlamlılık
Okur Yazar Değil(1)	3	4,00	0,00	G.Arası	288,079	3	96,026			
İlkokul (2)	9	11,00	3,97	G.İçi	1231,500	53	23,236			
Ortaokul(3)	30	10,50	5,37	Toplam	1519,579	56		4,133	,010	4-1
Lise(4)	15	14,00	4,39							
Total	57	11,16	5,21							

Kontrol grubu öğrencilerinin başarı puanlarının baba eğitim düzeyi arasında farklılık bulunup bulunmadığını araştırmak için uygulanan anova testi sonucuna göre örneklemdeki öğrencilerin başarı ön test puanı baba eğitim durumuna göre babası lise mezunu olanlar lehine anlamlı farklılık göstermektedir (F:4,133; p<,010). Babası lise mezunu olanların ortalaması ($\bar{X}$=14,00), babası okur-yazar olmayanların ortalamasına ($\bar{X}$=4,00) göre daha yüksektir.

4.1.9 Dokuzuncu Alt Probleme Ait Bulgular

Çalışmanın dokuzuncu alt probleminde Meb müfredatının uygulandığı öğrenci merkezli öğreti yönteminin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı durumunun anne eğitim düzeyi değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır.

Tablo 4.9 Kontrol grubunda anne eğitim durumunun başarı ön testi sonuçlarına etkisini gösteren anova testi sonucu

Okul türü	**N**	**X̄**	**SS**	**Varyans Kaynağı**	**KT**	**SD**	**KO**	**F**	**P**
Okur Yazar Değil	6	9,5000	2,73861	G.Arası	152,436	4	38,109		
İlkokul	21	9,4286	5,58186	G.İçi	1367,143	52	26,291		
Ortaokul	18	12,5000	6,08034	Toplam	1519,579	56		1,449	,231
Lise	9	13,0000	3,12250						
Lisans	3	13,0000	,00000						
Total	57	11,1579	5,20916						

Araştırmanın kontrol grubu öğrencilerinin başarı puanlarının anne eğitim düzeyine göre değişkenlik gösterip göstermediğini araştırmak için uygulanan anova testine göre örneklemdeki öğrencilerin başarı ön test puanı ile anne eğitim durumu arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır (F:1,449; p>,231). Kontrol grubu başarı testi ön test sonuçları anne eğitim durumundan etkilenmemiştir.

4.1.10 Onuncu Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın kontrol grubunun başarı testi son test sonuçlarının cinsiyet değişkeni ile arasında anlamlı düzeyde fark bulunup bulunmadığı araştırılmıştır.

Tablo 4.10 Kontrol grubunda cinsiyetin başarı son testi sonuçlarına etkisini gösteren bağımsız gruplar t testi sonuçları

Cinsiyet	**N**	**X̄**	**SS**	**SD**	**T**	**P**
Kadın	42	12,4286	4,52172	55	-2,652	,010
Erkek	15	16,0000	4,34248			

Çalışmanın kontrol grubunda bulunan öğrencilerin başarı puanlarının cinsiyete göre değişken olup olmadığını araştırmak için uygulanan bağımsız gruplar t testine göre kontrol grubundaki öğrencilerin cinsiyete göre başarı son test başarı puanları arasında erkekler lehine anlamlı düzeyde bir farklılığın bulunduğu belirlenmiştir (t(55)=-2,652

p<,010). Kontrol grubu son testinde erkelerin ortalaması ($\bar{X}$=16,0000) kadınların ortalamasından ($\bar{X}$=12,4286) daha fazladır. Yani erkek öğrenciler daha başarılıdır.

4.1.11 On Birinci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın kontrol grubunun başarı testi son test sonuçlarının kendi odası olup olmaması değişkeni ile arasında anlamlı düzeyde fark bulunup bulunmadığı araştırılmıştır.

Tablo 4.11 Kontrol grubunda kendi odası olma durumunun başarı son testi sonuçlarına etkisini gösteren bağımsız gruplar t testi sonucu

Kendi odası	N	$\bar{X}$	SS	SD	T	P
Evet	33	12,5455	5,07501	55	-1,566	,123
Hayır	24	14,5000	3,98912			

Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin başarı puanlarının kendi odası bulunup bulunmama durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek için yapılan t testine göre örneklemdeki öğrencilerin başarı puanı kendi odası bulunup bulunmama durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşma göstermemiştir (t(55)= -1,566 p>,123). Kişinin kendi odası öğrenci başarısı üzerinde etkili olmamıştır.

4.1.12 On İkinci Alt Probleme Ait Sonuçlar

Araştırmanın kontrol grubunun başarı testi son test sonuçlarının evde internet durumu değişkeni ile arasında anlamlı düzeyde fark bulunup bulunmadığı araştırılmıştır.

Tablo 4.12 Kontrol grubunda evde internet durumunun başarı son testi sonuçlarına etkisini gösteren bağımsız gruplar t testi sonucu

Evde İnternet	N	$\bar{X}$	SS	SD	T	P
Evet	51	12,9412	4,79338	35,091	-5,032	0,000
Hayır	6	17,0000	1,09545			

Kontrol grubu öğrencilerinin başarı puanlarının evde interneti olup olmama durumuna göre değişkenlik gösterip göstermediğini incelemek için yapılan t testi sonucuna göre örneklemdeki öğrencilerin başarı puanının evde interneti olup olmama durumuna göre

anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür (t(35,091)=-5,032 p<,000). Kontrol grubu son testinde evde internet olmayanların ortalaması ($\bar{X}$=17,0000) evde internet olanların ortalamasından ($\bar{X}$=12,9412) daha fazladır. Yani evinde interneti olmayanlar daha başarılı olmuşlardır.

4.1.13 On Üçüncü Alt Probleme Ait Sonuçlar

Araştırmanın kontrol grubunun başarı testi son test sonuçlarının baba eğitim düzeyi değişkeni ile arasında anlamlı düzeyde fark bulunup bulunmadığı araştırılmıştır.

Tablo 4.13 Kontrol grubunda baba eğitim durumunun başarı son testi sonuçlarına etkisini gösteren anova testi sonucu

Okul Türü	**N**	**$\bar{X}$**	**SS**	**Varyans Kaynağı**	**KT**	**SD**	**KO**	**F**	**P**
Okur Yazar Değil	3	8,0000	,00000	G.Arası	128,763	3	42,921		
İlkokul	9	14,0000	3,46410	G.İçi	1114,500	53	21,028		
Ortaokul	27	14,3333	5,88348	Toplam	1243,263	56		2,041	,119
Lise	18	12,5000	2,64019						
Total	57	13,3684	4,71181						

Kontrol grubundaki öğrencilerin başarı puanlarının baba eğitim durumuna göre değişkenlik gösterip göstermediğini araştırmak için uygulanan anova testine göre örneklemdeki öğrencilerin başarı son test puanları baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir (F:2,041 p>,119). Baba eğitim durumu öğrenci başarısını etkilememiştir.

4.1.14 On Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın kontrol grubunun başarı testi son test sonuçlarının anne eğitim düzeyi değişkeni ile arasında anlamlı düzeyde fark bulunup bulunmadığı araştırılmıştır.

Tablo 4.14 Kontrol grubunda anne eğitim durumunun başarı son testi sonuçlarına etkisini gösteren anova testi sonucu

Okul Türü	**N**	**$\bar{X}$**	**SS**	**Varyans Kaynağı**	**KT**	**SD**	**KO**	**F**	**P**	**Anlamlılık**
Okur Yazar Değil(1)	3	16,00	0,00	G.Arası	286,388	3	95,463			
İlkokul (2)	24	11,88	5,63	G.İçi	956,875	53	18,054			
Ortaokul (3)	18	16,33	3,01	Toplam	1243,263	56		5,288	0,003	3-2;3-4
Lise (4)	12	11,25	2,60							
Total	57	13,37	4,71							

Kontrol grubu öğrencilerinin başarı puanlarının anne eğitim durumuna göre değişkenlik gösterip göstermediğini araştırmak için uygulanan anova testi sonucuna göre örneklemdeki öğrencilerin başarı son test puanı anne eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir (F:5,288 p<,003). Babası ortaokul mezunu olanların ortalaması ($\bar{X}$=16,33), babası ilkokul mezunun olanların ortalamasından ($\bar{X}$=11,88) ve babası lise mezunu olanların ortalamasından ($\bar{X}$=11,25) daha yüksektir.

4.1.15 On Beşinci Alt Problem

Araştırmanın deney grubunun başarı ön test sonuçlarının cinsiyet değişkeni ile arasında anlamlı fark bulunup bulunmadığı araştırılmıştır.

Tablo 4.15 Deney grubunda cinsiyetin başarı ön testi sonuçlarına etkisini gösteren bağımsız gruplar t testi sonucu

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	SD	T	P
Kadın	33	13,2727	4,64538	49	5,224	,000
Erkek	18	6,8333	3,22217			

Örneklemdeki deney grubu öğrencilerinin başarı puanlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için uygulanan t testine göre öğrenci başarılarının cinsiyete göre kadınlar lehine anlamlı fark gösterdiği görülmektedir (t(49)=5,224

p<,000). Kadınların ortalaması ($\bar{X}$=13,2727) erkelerin ortalamasından ($\bar{X}$=6,8333) daha yüksektir. Cinsiyet öğrenci başarısı üzerinde etkili olmuştur.

4.1.16 On Altıncı Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın deney grubunun başarı ön test sonuçlarının kendi odası olup olmaması değişkeni ile arasında anlamlı fark bulunup bulunmadığı araştırılmıştır.

Tablo 4.16 Deney grubunda kendi odası olma durumunun başarı ön testi sonuçlarına etkisini gösteren bağımsız gruplar t testi sonucu

Kendi odası	N	$\bar{X}$	SS	SD	T	P
Evet	27	12,7778	5,19122	49	2,757	,008
Hayır	24	9,0000	4,51086			

Deney grubundaki öğrencilerin başarı puanlarının kendi odası bulunup bulunmama durumuna göre değişkenlik gösterip göstermediğini incelemek için yapılan t testine göre deney grubu öğrencilerinin başarı puanı kendi odası bulunup bulunmama durumuna göre odası olanlar lehine anlamlı düzeyde farklılaşma göstermiştir (t(49)=2,757 p<,008). Kendi odası olanların ortalaması ($\bar{X}$=12,7778) kendi odası olmayanların ortalamasından ($\bar{X}$=9,0000) daha yüksektir. Bireyin kendi odasının olması öğrencinin başarısını artırmıştır.

4.1.17 On Yedinci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın deney grubunun başarı ön test sonuçlarının evde internet durumu değişkeni ile arasında anlamlı fark bulunup bulunmadığı araştırılmıştır.

Tablo 4.17 Deney grubunda evde internet durumunun başarı ön testi sonuçlarına etkisini gösteren bağımsız gruplar t testi sonucu

Evde internet	N	$\bar{X}$	SS	SD	T	P
Evet	48	11,5625	4,81976	47,000	13,746	,000
Hayır	3	2,0000	0,00000			

Deney grubu öğrencilerinin başarı puanlarının evde interneti bulunup bulunmama durumuna göre farklılaşma gösterip göstermediğini incelemek için yapılan t testine

göre örneklemdeki öğrencilerin başarı puanı evde interneti olup olmama durumuna göre evde interneti olanlar lehine anlamlı farklılık göstermektedir (t(47,000)=13,746 p<,000). Evde interneti olanların ortalaması ($\overline{X}$=11,5625) interneti olmayanların ortalamasından ($\overline{X}$=2,0000) daha yüksektir. Öğrencinin evinde internetinin olması öğrencinin başarısı üstünde olumlu etkide bulunmuştur.

4.1.18 On Sekizinci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın deney grubunun başarı ön test sonuçlarının baba eğitim düzeyi değişkeni ile arasında anlamlı fark bulunup bulunmadığı araştırılmıştır.

Tablo 4.18 Deney grubunda baba eğitim durumunun başarı ön testi sonuçlarına etkisini gösteren anova testi sonucu

Okul Türü	**N**	**$\bar{X}$**	**SS**	**Varyans Kaynağı**	**KT**	**SD**	**KO**	**F**	**P**
Okur Yazar Değil	6	12,0000	4,38178	G.Arası	93,600	4	23,400		
İlkokul	18	9,6667	5,68796	G.İçi	1256,400	46	27,313		
Ortaokul	9	10,3333	4,09268	Toplam	1350,000	50		,857	,497
Lise	15	12,8000	5,83340						
Önlisans	3	10,0000	,00000						
Total	51	11,0000	5,19615						

Deney grubundaki öğrencilerin başarı puanlarının baba eğitim düzeyine göre değişkenlik gösterip göstermediğini araştırmak için uygulanan anova testine göre örneklemdeki öğrencilerin başarı ön test puanları baba eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşma göstermemektedir (F:,857; p>,497). Baba eğitim durumu öğrenci başarısını etkilememiştir.

4.1.19 On Dokuzuncu Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın deney grubunun başarı ön test sonuçlarının anne eğitim düzeyi değişkeni ile arasında anlamlı fark bulunup bulunmadığı araştırılmıştır.

Tablo 4.19 Deney grubunda anne eğitim durumunun başarı ön testi sonuçlarına etkisini gösteren anova testi sonucu

Okul Türü	N	X̄	SS	Varyans Kaynağı	KT	SD	KO	F	P
Okur Yazar Değil	9	8,6667	6,08276	G.Arası	218,150	4	54,538		
İlkokul	9	13,3333	3,27872	G.İçi	1131,850	46	24,605		
Ortaokul	15	11,6000	5,80394	Toplam	1350,000	50		2,216	, 082
Lise	12	12,2500	4,51513						
Önlisans	6	7,0000	3,28634						
Total	51	11,0000	5,19615						

Deney grubundaki öğrencilerin başarı puanlarının anne eğitim düzeyine göre değişkenlik gösterip göstermediğini araştırmak için uygulanan anova testine göre örneklemdeki öğrencilerin başarı ön test puanları anne eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir (F:2,216; p>,082). Yani anne eğitim durumu öğrenci başarısını etkilememiştir.

4.1.20 Yirminci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın deney grubunun başarı testi son test sonuçlarının cinsiyet değişkeni ile arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığı araştırılmıştır.

Tablo 4.20 Deney grubunda cinsiyetin başarı son testi sonuçlarına etkisini gösteren bağımsız gruplar t testi sonucu

Cinsiyet	N	X̄	SS	SD	T	P
Kadın	33	17,8182	4,36931	49	4,699	,000
Erkek	18	12,0000	3,94074			

Örneklemdeki deney grubunda yer alan öğrencilerin başarı puanlarının cinsiyete göre değişkenlik durumunu incelemek için uygulanan t testine göre öğrenci başarılarının cinsiyete göre kadınlar lehine anlamlı fark göstermiştir (t(49)=4,699 p<,000). Kadınların ortalaması (X̄=17,8182) erkeklerin ortalamasından (X̄=12,0000) daha yüksektir. Kadın öğrenciler erkek öğrencilerden daha başarılıdır.

4.1.21 Yirmi Birinci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın deney grubunun başarı testi son test sonuçlarının kendi odası olup olmaması değişkeni ile arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığı araştırılmıştır.

Tablo 4.21 Deney grubunda kendi odası olma durumunun başarı son testi sonuçlarına etkisini gösteren bağımsız gruplar t testi sonucu

Kendi odası	N	$\bar{X}$	SS	SD	T	P
Evet	33	16,8182	3,86858	24,046	1,818	0,082
Hayır	18	13,8333	6,35471			

Deney grubundaki öğrencilerin başarı puanlarının kendi odası bulunup bulunmama durumuna göre değişkenlik gösterip göstermediğini incelemek için uygulanan t testine göre örneklemdeki öğrencilerin başarı puanı kendi odası olup olmama durumuna göre anlamlı farklılık göstermemiştir (t(24,046)= 1,818 p>,082). Kendi odasının olup olmama durumu öğrencilerin başarısı üzerinde etkili olmamıştır.

4.1.22 Yirmi İkinci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın deney grubunun başarı testi son test sonuçlarının evde internet durumu değişkeni ile arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığı araştırılmıştır.

Tablo 4.22 Deney grubunda evde internet durumunun başarı son testi sonuçlarına etkisini gösteren bağımsız gruplar t testi sonucu

Evde internet	N	$\bar{X}$	SS	SD	T	P
Evet	42	15,8571	4,22288	8,933	0,187	0,856
Hayır	9	15,3333	8,18535			

Deney grubunda bulunan öğrencilerin başarı puanlarının evde internet bulunup bulunmama durumuna göre değişkenlik gösterip göstermediğini incelemek için yapılan t testine göre deney grubu öğrencilerinin başarı puanı evde internet bulunup bulunmama durumuna göre anlamlı değişkenlik göstermemektedir (t(8,933) =0,187 p>,856). Evde internetin olup olmaması öğrenci başarısını üzerinde etkili olmamıştır.

4.1.23 Yirmi Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın deney grubunun başarı testi son test sonuçlarının baba eğitim durumu değişkeni ile arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığı araştırılmıştır.

Tablo 4.23 Deney grubunda baba eğitim durumunun başarı son testi sonuçlarına etkisini gösteren anova testi sonucu

Okul Türü	N	$\bar{X}$	SS	Varyans Kaynağı	KT	SD	KO	F	P
İlkokul	18	14,67	1,41	G.Arası	81,551	2	40,776		
Ortaokul	9	18,33	5,22	G.İçi	1187,625	48	24,742		
Lise	24	15,63	6,38	Toplam	1269,176	50		1,648	0,203
Total	51	15,76	5,04						

Deney grubunda bulunan öğrencilerin başarı puanlarının baba eğitim düzeyine göre değişkenlik gösterip göstermediğini incelemek amacıyla yapılan anova testine göre deney grubunda bulunan öğrencilerin son test başarı puanı baba eğitim düzeyine göre anlamlı değişkenlik göstermemektedir (F:1,648; p>,203). Baba eğitim düzeyi öğrenci başarısını etkilememiştir.

4.1.24 Yirmi Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın deney grubunun başarı testi son test sonuçlarının anne eğitim düzeyi gibi değişkeni ile arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığı araştırılmıştır.

Tablo 4.24 Deney grubunda anne eğitim durumunun başarı son testi sonuçlarına etkisini gösteren anova testi sonucu

Anne eğitim durumu	N	$\bar{X}$	SS	Varyans Kaynağı	KT	SD	KO	F	P
Okur Yazar Değil	3	12,00	0,00	G.Arası	170,676	3	56,892		
İlkokul	9	12,67	3,50	G.İçi	1098,500	47	23,372		
Ortaokul	21	17,00	5,61	Toplam	1269,176	50		2,434	0,077

Tablo 4.24'ün devamı

Anne eğitim durumu	**N**	**X̄**	**SS**	**Varyans Kaynağı**	**KT**	**SD**	**KO**	**F**	**P**
Lise	18	16,50	4,67						
Total	51	15,76	5,04						

Deney grubunda bulunan öğrencilerin başarı puanlarının anne eğitim düzeyine göre değişkenlik gösterip göstermediğini incelemek amacıyla yapılan anova testine göre deney grubunda bulunan öğrencilerin başarı son test puanı ile anne eğitim düzeyi arasında anlamlı düzeyde değişkenlik bulunmamaktadır (F:2,434; p>,077). Anne eğitim durumu öğrenci başarısını etkilememiştir.

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada öğretim tekniklerinin 7. sınıf "Etkin Vatandaşlık" öğrenme alanında kullanılmasının öğrenci akademik başarısına olan etkisi ve öğrencilerin derse yönelik tutumları üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Ayrıca öğrencilerin akademik başarıları cinsiyet, kendi odası olup olmama durumu, evde internet olup olamama durumu, baba eğitim düzeyi, anne eğitim düzeyi göre de incelenip yorumlanmıştır. Araştırmanın deney grubunda uygulama sırasında öğretim yöntemlerinden yararlanılırken kontrol grubunda Meb müfredatının uygulandığı öğrenci merkezli anlatım yöntemi kullanılmıştır. Başarı testi deney grubu ve kontrol gruplarına ön test ve son test olmak üzere uygulanmıştır. Araştırma sonucunda ulaşılan verilerin analizinde SPSS nicel veri analiz programı kullanılmıştır.

5.1 Etkin Vatandaşlık Öğrenme Alanı Başarı Testine İlişkin Sonuçlar

Araştırmada deney ve kontrol gruplarının başarı puanları arasında anlamlı düzeyde fark bulunup bulunmadığını incelemek amacıyla başarı testi deney ve kontrol grubu olmak üzere her iki gruba da ön test olarak uygulanmıştır. Başarı puanları bağımlı gruplar t testi kullanılarak karşılaştırılmıştır. Analiz sonucunda her iki grubun puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmadığı belirlenmiştir. Buna göre grupların ön bilgi seviyelerinin birbirine yakın olduğu tespit edilmiştir. Alanyazında her iki grubun ön bilgilerini birbirine yakın bulan çalışmalar bulunmaktadır. Karadeniz, vd. (2013), zihin haritalama tekniğinin ortaokul 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde kullanıldığı çalışmalarında deney ve kontrol grubu başarı ön test puanlarının yakın olduğunu belirtmişlerdir. Orak, vd. (2010), kavram çarkı diyagramı tekniğinin başarıya etkisinin araştırıldığı çalışmalarında her iki grubun ön başarı testi puanları arasında anlamlı bir fark bulunmadığını belirtmiştir. Doğan (2013), kavram bulmacalarının sosyal bilgilerde coğrafya konularının öğretiminde kullanılmasının akademik başarıya etkisini incelediği çalışmasında iki grubun ön testleri arasında anlamlı fark bulunmadığını ifade etmiştir. Kartal ve Turan (2015) Zihin haritalama tekniğinin öğrencilerin akademik başarısı ve kalıcılığa etkisini araştırdığı çalışmasında kontrol ve deney grubu ön testleri arasında anlamlı fark bulunmadığını belirtmiştir.

Kartal (2011), sosyal bilgiler dersinde zihin haritası tekniğinin kullanılmasının başarı, tutum ve kalıcılığa etkisini araştırdığı çalışmasında grupların ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığını göstermiştir. Bayık (2010), işbirlikli öğrenme yöntemi ile desteklenen zihin haritası tekniğini 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde kullanmanın başarıya ve derse karşı tutuma etkisini araştırdığı çalışmasında gruplar arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmadığını göstermiştir. Yılmaz (2018), "Demokrasinin Serüveni" ünitesini sosyal bilgiler 6. sınıf ders kitabında kavram haritası ve öğretim etkinliği açısından incelediği çalışmasında gruplar arasında anlamlı bir fark bulunamadığını söylemiştir. Altıntaş ve Altıntaş (2008), "kavram haritası" tekniğini ilköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde kullanmanın akademik başarı üzerinde etkisini araştırdığı çalışmasında kontrol grubu ve deney grup arasında anlamlı fark bulunmadığını belirtmiştir. Kızıl (2015), "ülkemizin kaynakları" ünitesinin kavram bulmacalarının sosyal bilgiler 6. sınıf akademik başarı üzerindeki etkisini incelediği çalışmasında gruplar arasında anlamlı fark bulunmadığını söylemiştir. Aslan (2012), bulmaca kullanımının 8.sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde öğrenci başarısı üzerindeki etkisini araştırdığı çalışmasında gruplar arasında anlamlı farklılık bulunmadığını belirtmiştir. Çelikkaya ve Şarlayan (2019), sosyal bilgiler dersinde kavram yanılgılarının düzeltilmesinde kavramsal değişim metinlerinin kullanılmasının etkisini incelediği çalışmasında gruplar arasında anlamlı fark bulunmadığını söylemiştir. Akbaş ve Toros (2016), sosyal bilgiler dersinde interaktif kavram haritaları ve karikatürleri kullanmanın başarıya etkisini araştırdığı çalışmasında gruplar arasında anlamlı fark bulunmadığını söylemiştir. Tokcan ve Alkan (2013) sosyal bilgiler dersinde kavram karikatürlerinin akademik başarıya etkisini araştırdığı çalışmasında her iki grubun puanları arasında anlamlı fark bulunmadığını söylemiştir. Alkan(2010), sosyal bilgiler dersinde kavram karikatürlerinin kullanılmasının öğrenci başarısına etkisini incelediği çalışmasında gruplar arasında anlamlı fark bulunmadığını söylemiştir.

Araştırmanın deney ve kontrol gruplarının uygulama sonrasında başarı puanlarını karşılaştırmak için bağımlı gruplar t testi yapılmıştır. Ulaşılan verilere göre deney ve kontrol grubunun uygulama sonunda yapılan son test puanları arasında anlamlı farklılık bulunduğu görülmüştür. Buradan yola çıkarak deney grubunun başarı son test puanı daha yüksek bulunmuştur. Buna göre öğretim tekniklerinin kullanmanın öğrenci

başarısı üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu söylenebilir. Alanyazında deney ve kontrol gruplarını son testleri arasında anlamlı fark bulunduğunu belirten çalışmalar vardır. Yesari (2018), "demokrasinin serüveni" ünitesinde kavram bulmacası tekniğinin kullanılmasının sosyal bilgiler 6. sınıf akademik başarısı etkisinin araştırdığı çalışmasında gruplar arasında deney grubunun lehine anlamlı farklılaşma bulunduğunu belirtmiştir. Bayık (2010), işbirlikli öğrenme yöntemi ile desteklenen zihin haritası tekniğini 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde kullanmanın başarıya ve derse karşı tutuma etkisini araştırdığı çalışmasında deney ve kontrol grubunun son testleri arasında deney grubu lehine anlamlı düzeyde farklılık bulunduğunu göstermiştir. Novak, vd. (1984), ortaokullarda kavram öğretim teknikleri üzerine yapmış oldukları çalışmalarında yapılandırmacı öğretim tekniklerini kullanmanın olumlu etkisini belirtmiştir. Buzan (2009), akıl haritalarını üzerine yazmış olduğu kitabında akıl haritalarının olumlu etkilerini ortaya koymuştur. Gelb (2002), düşünme üzerine yazmış olduğu kitabında akıl haritalarının düşünme konusunda olumlu etkide bulunduğunu belirtmiştir. Tural (2011), sosyal bilgiler dersinde yapılandırmacı yaklaşım ile kavram öğretimine yönelik model geliştirmeyi incelediği çalışmasında iki grubun son test puanları arasında deney grubunun lehine anlamlı farklılık olduğunu söylemiştir. Ward ve Wandersee (2001), kavram çarkı diyagramı üzerine yapmış oldukları çalışmalarında kavram çarkı diyagramlarının öğretimde etkili olduğunu belirtmiştir. Altıntaş ve Altıntaş (2008), "kavram haritası" tekniğini ilköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde kullanmanın akademik başarı üzerinde etkisini araştırdığı çalışmasında iki grubunun son testleri arasında deney grubunun lehine anlamlı farklılık bulunduğunu belirtmiştir. Yılmaz (2018), "Demokrasinin Serüveni" ünitesini sosyal bilgiler 6. sınıf ders kitabında kavram haritası ve etkili öğretim açısında incelediği çalışmasında iki grubun son testleri arasında deney grubu lehine anlamlı fark bulunduğunu söylemiştir. Tokcan ve Alkan (2013) sosyal bilgiler dersinde kavram karikatürlerinin akademik başarıya etkisini araştırdığı çalışmasında iki grubun puanları arasında deney grubu lehine anlamlı fark bulunduğunu söylemiştir. Kaymakcı (2010), çalışma yaprakları kullanmanın sosyal bilgiler dersinde akademik başarı ve derse karşı tutuma etkisini araştırdığı çalışmasında deney grubu lehine anlamlı fark bulunduğunu söylemiştir. Karadeniz, vd. (2013), zihin haritalama tekniğinin ortaokul 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde kullanıldığı çalışmalarında grupların başarı son test ortalamaları arasında deney grubu lehine anlamlı farklılık bulunduğunu

belirtmişlerdir. Aslan (2012), bulmacaların 8.sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde öğrenci başarısına etkisini araştırmış ve gruplar arasında deney grubu lehine anlamlı fark bulunduğunu belirtmiştir. Orak, vd. (2010), kavram çarkı diyagramı kullanımının öğrenme başarısına etkisinin incelendiği çalışmalarında her iki grubun uygulama öncesi başarı testi puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunduğunu söylemiştir. Çelikkaya ve Şarlayan (2019), sosyal bilgiler dersindeki kavram yanılgılarının giderilmesine kavramsal değişim metinlerinin etkisini araştırdığı çalışmasında iki grup arasında deney grubu lehine anlamlı fark bulunduğunu söylemiştir. Akbaş ve Toros (2016), interaktif kavram haritaları ve karikatürleri kullanmanın sosyal bilgiler dersinde akademik başarıya etkisini araştırdığı çalışmasında deney grubu lehine anlamlı fark bulunduğunu söylemiştir. Alkan (2010), sosyal bilgiler dersinde kavram karikatürlerinin akademik başarıya etkisini incelediği çalışmasında iki grup arasında deney grubu lehine anlamlı farklılık olduğunu söylemiştir.

Araştırmanın kontrol grubunun başarı ön test ve son test puanları arasında anlamlı farklılaşma görülüp görülmediği bağımlı gruplar t testi ile incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda kontrol grubu başarı ön test ve son testi puanları arasında anlamlı fark bulunduğu belirlenmiştir. Buna göre kontrol grubu son test puanı ile ön test puanı arasında bulunan anlamlı farklılık son test lehinedir. Alanyazında kontrol grubunun ön test ve son testleri arasında anlamlı düzeyde fark olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Kan (2012), bireysel ve grupla zihin haritası oluşturmanın sosyal bilgiler dersinde başarıya, duyuşsal özelliklere ve kalıcılığa etkisini araştırdığı çalışmasında kontrol grubu ön test ve son test puanları arasında son test lehine anlamlı farklılaşma olduğunu belirtmiştir. Tural (2011), sosyal bilgilerde yapılandırmacı yaklaşım ile kavram öğretimine dair model geliştirmeyi incelemiş olduğu çalışmasında kontrol grubunun ön test ve son test puanları arasında son test lehine anlamlı fark olduğunu söylemiştir. Yesari (2018), "demokrasinin serüveni" ünitesinde kavram bulmacalarının kullanılmasının sosyal bilgiler 6. sınıf başarıya etkisini araştırdığı çalışmasında kontrol grubu ön test ve son test puanları arasında son test lehine anlamlı fark olduğunu belirtmiştir. Ward ve Wandersee (2001), kavram çarkı diyagramı üzerine yapmış oldukları çalışmalarında kavram çarkı diyagramlarının öğretimde etkili olduğunu belirtmiştir. Bayık (2010), işbirlikli öğrenme yöntemi ile desteklenen

zihin haritası tekniğini 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde kullanmanın başarıya ve derse karşı tutuma etkisini araştırdığı çalışmasında kontrol grubu ön test ve son test puanları arasında son test lehine anlamlı düzeyde farklılık olduğunu göstermiştir. Novak, Gowin ve Johansen (1984), ortaokullarda kavram öğretim teknikleri üzerine yapmış oldukları çalışmalarında yapılandırmacı öğretim tekniklerini kullanmanın olumlu etkisini belirtmiştir. Buzan (2009), akıl haritalarını üzerine yazmış olduğu kitabında akıl haritalarının olumlu etkilerini ortaya koymuştur. Gelb (2002), düşünme üzerine yazmış olduğu kitabında akıl haritalarının düşünme konusunda olumlu etkide bulunduğunu belirtmiştir. Karadeniz, vd. (2013), zihin haritalama tekniğinin ortaokul 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde kullanıldığı çalışmalarında kontrol grubu ön test ve son test puanları arasında son test lehine anlamlı düzeyde farklılık olduğunu göstermiştir. Aslan (2012), bulmaca kullanımının 8.sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde öğrenci başarısı üzerindeki etkisini araştırdığı çalışmasında kontrol grubu ön test ve son test puanları arasında son test lehine anlamlı düzeyde farklılık bulunduğunu söylemiştir. Orak, vd. (2010), kavram çarkı diyagramı kullanımının öğrenme başarısına etkisinin incelendiği çalışmalarında kontrol grubu ön test ve son test puanları arasında son test lehine anlamlı düzeyde farklılık bulunduğunu söylemiştir. Alkan (2010), kavram karikatürlerinin sosyal bilgiler dersinde başarıya etkisini araştırdığı çalışmasında kontrol grubu ön test ve son test sonuçları arasında son test anlamlı fark olduğunu söylemiştir.

Araştırmanın deney grubunun başarı ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark görülüp görülmediği bağımlı gruplar t testi ile incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda deney grubun ön test ve son testi arasında anlamlı farklılık bulunduğu görülmüştür. Buna göre deney grubun son test puanı ön test puanından daha fazladır ve öğretim tekniklerinin kullanımı deney grubunun akademik başarısına olumlu etki etmiştir. Alanyazında deney grubu ön test ve son testleri arasında anlamlı düzeyde farklılık olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur. Ward ve Wandersee (2001), kavram çarkı diyagramı üzerine yapmış oldukları çalışmalarında kavram çarkı diyagramlarının öğretimde etkili olduğunu belirtmiştir. Kartal (2011), sosyal bilgiler dersinde zihin haritası tekniğinin başarı, tutum ve kalıcılığa etkisini araştırdığı çalışmasında deney grubu ön test ve son test sonuçları arasında son test lehine anlamlı fark olduğunu söylemiştir. Novak, vd. (1984), ortaokullarda kavram öğretim teknikleri üzerine

yapmış oldukları çalışmalarında yapılandırmacı öğretim tekniklerini kullanmanın olumlu etkisini belirtmiştir. Buzan (2009), akıl haritalarını üzerine yazmış olduğu kitabında akıl haritalarının olumlu etkilerini ortaya koymuştur. Gelb (2002), düşünme üzerine yazmış olduğu kitabında akıl haritalarının düşünme konusunda olumlu etkide bulunduğunu belirtmiştir. Kan (2012), bireysel ve grupla zihin haritası oluşturmanın sosyal bilgiler dersinde başarıya, kalıcılığa ve duyuşsal özelliklere etkisini incelediği çalışmasında deney grubu ön test ve son test puanları arasında son test lehine anlamlı farklılık bulunduğunu belirtmiştir. Tural (2011), sosyal bilgilerde yapılandırmacı yaklaşım ile kavram öğretimine dair model geliştirmeyi incelemiş olduğu çalışmasında deney grubu öğrencilerinin ön test ve son testi puanları arasında son testi lehine anlamlı farklılık olduğunu söylemiştir. Yesari (2018), "demokrasinin serüveni" ünitesinde sosyal bilgiler 6. sınıf kavram bulmacalarının başarıya etkisini araştırdığı çalışmasında deney grubu ön test ve son test puanları arasında son test lehine anlamlı farklılık bulunduğunu belirtmiştir. Bayık (2010), işbirlikli öğrenme yöntemi ile desteklenen zihin haritası tekniğini 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde kullanmanın başarıya ve derse karşı tutuma etkisini araştırdığı çalışmasında deney grubu ön test ve son test puanları arasında son test lehine anlamlı düzeyde farklılık bulunduğunu göstermiştir. Karadeniz, vd. (2013), zihin haritalama tekniğinin ortaokul 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde kullanıldığı çalışmalarında deney grubu ön test ve son test puanları arasında son test lehine anlamlı düzeyde farklılık olduğunu göstermiştir. Aslan (2012), dersinde bulmacalarının 8.sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük öğrenci başarısına etkisini araştırmış ve deney grubu ön test ve son test puanları arasında son test lehine anlamlı düzeyde fark olduğunu söylemiştir. Orak, vd. (2010), kavram çarkı diyagramını kullanımının öğrenme başarısına etkisinin araştırıldığı çalışmalarında deney grubu ön test ve son test puanları arasında son test lehine anlamlı düzeyde fark olduğunu göstermiştir. Alkan (2010), kavram karikatürlerinin sosyal bilgiler dersinde öğrenci başarısına etkisini araştırdığı çalışmasında deney grubunun ön test ve son test sonuçları arasında son test anlamlı bir fark olduğunu söylemiştir.

Araştırmada kontrol grubunun başarı ön test puanları arasında cinsiyete göre anlamlı farklılığın bulunup bulunmadığı bağımsız gruplar t testi ile incelenmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen verilere göre kontrol grubu öğrencilerinin puan ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunmadığı görülmüştür. Alanyazında kontrol grubu

başarı ön test puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunmadığını söyleyen çalışmalar bulunmaktadır. Tural (2011), sosyal bilgiler dersinde yapılandırmacı yaklaşım ile kavram öğretimine dair model geliştirmeyi incelemiş olduğu çalışmasında kontrol grubundaki öğrencilerin ön test puanları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılık bulunamadığını söylemiştir.

Araştırmanın kontrol grubundaki öğrencilerin başarı ön test puanları arasında kendi odası değişkenine göre anlamlı farklılığın görülüp görülmediği bağımsız gruplar t ile testi araştırılmıştır. Çalışma sonucunda ulaşılan verilere göre kontrol grubunda bulunan öğrencilerin puan ortalamalarının kendi odası değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Alanyazında benzeyen sonuca ulaşılmış bir çalışma bulunamamıştır. Bireylerin kendine ait bir odasının olmasının çalışma verimliliğine katkıda bulunarak başarıyı olumlu yönde etkilemesi beklense de, gruplar arasında anlamlı farklılık çıkmamasının, çalışma grubunun özelliklerinden veya ele alınan konudan kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada kontrol grubunun başarı ön test puanları arasında evde internet olup olmama durumuna göre anlamlı farklılığın görülüp görülmediği bağımsız gruplar t testi ile araştırılmıştır. Çalışma sonucunda ulaşılan verilere göre kontrol grubu öğrencilerinin puan ortalamalarının evde internet değişkenine göre anlamlı fark göstermediği görülmüştür. Alanyazında benzeyen sonuca ulaşılmış bir çalışma bulunamamıştır. Bireylerin evde internetinin bulunmasının çalışma verimliliğine katkıda bulunarak başarıyı olumlu etkilemesi beklense de, gruplar arasında anlamlı farklılık çıkmamasının, çalışma grubunun özelliklerinden veya öğrencilerin internet kullanımından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada kontrol grubunun başarı ön test puan ortalamaları arasında baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık görülüp görülmediği incelenmiştir. Çalışma sonucunda ulaşılan verilere göre kontrol grubu öğrencilerinin puan ortalamalarının baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Babası lise mezunun olanların ortalaması babası okur-yazar olmayanlara göre daha yüksektir. Alanyazında benzeyen sonuca ulaşılmış bir çalışma bulunamamıştır. Bireylerin baba eğitim durumunun öğrenciyle ilgilenme düzeyini artırarak başarıyı olumlu yönde

etkilemesi beklenmiş ve gruplar arasında anlamlı farklılık çıkmasının, çalışma grubunun özelliklerinden veya aileden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada kontrol grubunun başarı ön test puan ortalamaları arasında anne eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Çalışma sonucunda ulaşılan verilere göre kontrol grubu öğrencilerinin puan ortalamalarının anne eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılık bulunmadığı görülmüştür. Bireylerin başarı durumlarının anne eğitim düzeyinden olumlu olarak etkilenmesi beklenmiş ve anne eğitim durumuna göre anlamlı fark bulunmamasının bireylerin anne eğitim düzeylerinin genellikle düşük olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Alanyazında kontrol grubu başarı ön test puanlarının anne eğitim durumuna göre farklılaşmadığını belirten çalışmalar bulunmaktadır. Tural (2011), sosyal bilgiler dersinde yapılandırmacı yaklaşım ile kavram öğretimine dair model geliştirmeyi incelemiş olduğu çalışmasında kontrol grubu öğrencilerinin ön test puanları ile anne eğitim düzeyi arasında anlamlı farklılık bulunamadığını söylemiştir.

Araştırmada kontrol grubun başarı son test puanı ortalamaları arasında cinsiyete göre anlamlı farklılığın görülüp görülmediği bağımsız gruplar t testi ile araştırılmıştır. Çalışma sonucunda ulaşılan verilere göre kontrol grubunda bulunan öğrencilerin puan ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı değişkenlik gösterdiği belirlenmiştir. Alanyazında benzeyen sonuca ulaşılmış bir çalışma bulunamamıştır. Bireylerin cinsiyetinin başarıyı etkilemesi beklenmiş ve gruplar arasında anlamlı farklılık çıkmasının, çalışma grubunun özelliklerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın kontrol grubunda yer alan öğrencilerin başarı son test puan ortalamaları arasında kendi odası değişkenine göre anlamlı farklılığın görülüp görülmediği bağımsız gruplar t ile testi araştırılmıştır. Çalışma sonucunda ulaşılan verilere göre kontrol grubunda yer alan öğrencilerin puan ortalamalarının kendi odası değişkenine göre anlamlı değişkenlik göstermediği belirlenmiştir. Alanyazında benzeyen sonuca ulaşılmış bir çalışma bulunamamıştır. Bireylerin kendine ait bir odasının olmasının çalışma verimliliğine katkıda bulunarak başarıyı olumlu yönde etkilemesi beklense de, gruplar arasında anlamlı farklılık çıkmamasının, çalışma grubunun özelliklerinden veya ele alınan konudan kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada kontrol grubunun başarı son test puanları arasında evde interneti olup olmama durumuna göre anlamlı farklılığın görülüp görülmediği bağımsız gruplar t testi ile araştırılmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen verilere göre kontrol grubu öğrencilerinin puan ortalamalarının evde internet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Alanyazında benzeyen sonuca ulaşılmış bir çalışma bulunamamıştır. Bireylerin evde internetinin bulunmasının çalışma verimliliğine katkıda bulunarak başarıyı olumlu etkilemesi beklense de, gruplar arasında anlamlı farklılık çıkmamasının, çalışma grubunun özelliklerinden veya öğrencilerin internet kullanımından kaynaklanabileceği düşünülmektedir

Araştırmada kontrol grubunun başarı son test puan ortalamaları arasında baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık görülüp görülmediği incelenmiştir. Çalışma sonucunda ulaşılan verilere göre kontrol grubun öğrencilerinin puan ortalamalarının baba eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmüştür. Alanyazında kontrol grubu başarı son test puanlarının baba eğitim durumuna göre farklılaşmadığını gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Tural (2011), sosyal bilgiler dersinde yapılandırmacı yaklaşım ile kavram öğretimine dair model geliştirmeyi incelemiş olduğu çalışmasında kontrol grubu öğrencilerinin son test puanları ile baba eğitim durumu arasında anlamlı fark bulunamadığını söylemiştir.

Araştırmada kontrol grubunun başarı son test puan ortalamaları arasında anne eğitim düzeyine göre göre anlamlı farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Çalışma sonucunda ulaşılan verilere göre kontrol grubu öğrencilerinin puan ortalamalarının anne eğitim düzeyine göre anlamlı değişkenlik gösterdiği görülmüştür. Annesi ortaokul mezunu olanların ortalaması ilkokul ve lise mezunu olanların ortalamasından daha yüksektir. Alanyazında benzeyen sonuca ulaşılmış bir çalışma bulunamamıştır. Bireylerin anne eğitim durumunun başarıyı etkilemesi beklenmiş ve gruplar arasında anlamlı farklılık çıkmasının, aile ortamından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada deney grubunda yer almakta olan öğrencilerin başarı ön test puanları arasında cinsiyete göre anlamlı farklılığın görülüp görülmediği bağımsız gruplar t testi ile araştırılmıştır. Çalışma sonucunda ulaşılan verilere göre deney grubu öğrencilerinin puan ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür.

Kadınların ortalaması erkeklerden daha yüksektir. Alanyazında deney grubu başarı ön test puanlarının cinsiyete göre farklılaştığını gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Akıncı (2015), zihin haritası kullanmanın 6.sınıf öğrencilerinin kalıcılık, akademik başarı, ve fene karşı tutumlarına etkisini incelediği çalışmasında deney grubu başarı ön test puanının cinsiyete göre kadınlar lehine anlamlı farklılık gösterdiğini söylemiştir.

Araştırmanın deney grubuna dahil olan öğrencilerinin başarı ön test puanları arasında kendi odası değişkenine göre anlamlı farklılığın görülüp görülmediği bağımsız gruplar t ile testi araştırılmıştır. Çalışma sonucunda ulaşılan verilere göre deney grubu öğrencilerinin puan ortalamalarının kendi odası değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Kendi odası olanların ortalaması kendi odası olmayanların ortalamasından daha yüksektir. Alanyazında benzeyen sonuca ulaşılmış bir çalışma bulunamamıştır. Bireylerin kendine ait bir odasının olmasının çalışma verimliliğine katkıda bulunarak başarıyı olumlu yönde etkilemesi beklenmektedir ve gruplar arasında anlamlı farklılık çıkmasının, verimli çalışma ortamında kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada deney grubunda bulunmakta olan öğrencilerin başarı ön test puanları arasında evde internet değişkenine göre anlamlı farklılığın görülüp görülmediği bağımsız gruplar t testi ile araştırılmıştır. Çalışma sonucunda ulaşılmış olan verilere göre deney grubunda yer alan öğrencilerin puan ortalamalarının evde internet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Evde interneti olanların ortalaması evde interneti olmayanların ortalamasından daha yüksektir. Alanyazında benzeyen sonuca ulaşılmış bir çalışma bulunamamıştır. Bireylerin evde internetinin olmasının çalışma verimliliğine katkıda bulunarak başarıyı olumlu yönde etkilemesi beklenmiş, gruplar arasında anlamlı farklılık çıkmasının, internetin doğru kullanılmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada kontrol grubuna dahil olan öğrencilerin başarı ön test puan ortalamaları arasında baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık görülüp görülmediği anova testi ile araştırılmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen verilere göre deney grubunda yer almakta olan puan ortalamalarının baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık

göstermediği belirlenmiştir. Alanyazında deney grubu ön test puanları baba eğitim durumuna göre farklılaşmadığını gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Tural (2011), sosyal bilgiler dersinde yapılandırmacı yaklaşım ile kavram öğretimine dair model geliştirmeyi incelemiş olduğu çalışmasında deney ve kontrol grubuna dahil olan öğrencilerinin ön test puanları ile baba eğitim durumu arasında anlamlı fark bulunamadığını söylemiştir.

Araştırmada deney grubundaki öğrencilerin başarı ön test puanları arasında anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılık bulunup bulunmadığı araştırılmıştır. Çalışma sonucunda ulaşılan verilere göre deney grubu öğrencilerinin puan ortalamalarının anne eğitim durumuna göre anlamlı fark bulunmadığı belirlenmiştir. Alanyazında benzer sonucu destekleyen çalışmalar bulunmaktadır. Tural (2011), sosyal bilgiler dersinde yapılandırmacı yaklaşım ile kavram öğretimine dair model geliştirmeyi incelemiş olduğu çalışmasında deney ve kontrol grubuna dahil olan öğrencilerin ön test puanları ile anne eğitim durumu arasında anlamlı fark bulunamadığını söylemiştir.

Araştırmada deney grubundaki öğrencilerin başarı son test puanları arasında cinsiyete göre anlamlı farklılığın görülüp görülmediği bağımsız gruplar t testi ile incelenmiştir. Çalışma sonucunda ulaşılan verilere göre deney grubu öğrencilerinin puan ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği belirtilmiştir. Kadınların ortalaması erkeklerden daha yüksektir. Alanyazında deney grubu başarı ön test puanlarının cinsiyete göre farklılaştığını gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Akıncı (2015), zihin haritası kullanmanın 6.sınıf öğrencilerin kalıcılık, başarı ve fene karşı tutumuna etkisini araştırdığı çalışmasında deney grubu başarı son test puanının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiğini söylemiştir.

Araştırmanın deney grubunda bulunmakta olan öğrencilerin başarı son test puanları arasında kendi odası değişkenine göre anlamlı farklılığın görülüp görülmediği bağımsız gruplar t testi ile belirlenmiştir. Çalışma sonucunda ulaşılan verilere göre deney grubunda bulunmakta olan öğrencilerin puan ortalamalarının kendi odası değişkenine göre anlamlı değişkenlik göstermediği belirtilmiştir. Alanyazında benzeyen sonuca ulaşılmış bir çalışma bulunamamıştır. Bireylerin kendi odasının bulunmasının verimli çalışmayı sağlayarak başarıyı olumlu yönde etkilemesi beklense

de, gruplar arasında anlamlı farklılık çıkmamasının, çalışma grubunun özelliklerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada deney grubuna dahil olmuş olan öğrencilerin son başarı testi puanları arasında evde internet olup olmama durumuna göre anlamlı farklılığın görülüp görülmediği bağımsız gruplar t testi ile araştırılmıştır. Çalışma sonucunda ulaşılan verilere göre deney grubu öğrencilerinin puan ortalamalarının evde internet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği belirtilmiştir. Alanyazında benzer sonuca ulaşılmış bir çalışma bulunamamıştır. Bireylerin evde interneti bulunmasının verimli çalışmayı sağlayarak başarıyı olumlu yönde etkilemesi beklense de, gruplar arasında anlamlı farklılık çıkmamasının, çalışma grubunun özelliklerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada deney grubundaki öğrencilerin başarı son test puanları arasında baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık görülüp görülmediği incelenmiştir. Çalışma sonucunda ulaşılan verilere göre deney grubu öğrencilerinin puan ortalamalarının baba eğitim düzeyine göre anlamlı değişkenlik göstermediği belirtilmiştir. Alanyazında benzer sonuca ulaşılmış bir çalışma bulunmaktadır. Tural (2011), sosyal bilgiler dersinde yapılandırmacı yaklaşım ile kavram öğretimine dair model geliştirmeyi incelemiş olduğu çalışmasında deney ve kontrol grubuna dahil olan öğrencilerin son test puanları ile baba eğitim düzeyi arasında anlamlı fark bulunamadığını söylemiştir.

Araştırmada deney grubunda bulunan öğrencilerin başarı son test puanları arasında anne eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık bulunup bulunmadığı incelenmiştir. Çalışma sonucunda ulaşılan verilere göre deney grubu öğrencilerinin puan ortalamalarının anne eğitim durumuna göre anlamlı değişkenlik göstermediği belirlenmiştir. Alanyazında benzer sonuca ulaşılmış bir çalışma bulunmaktadır. Tural (2011), sosyal bilgiler dersinde yapılandırmacı yaklaşım ile kavram öğretimine dair model geliştirmeyi incelemiş olduğu çalışmasında deney ve kontrol grubunda yer almakta olan öğrencilerin son test puanları ile anne eğitim düzeyi arasında anlamlı fark bulunamadığını söylemiştir.

6. ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde araştırma sonuçlarına dayanarak bir takım önerilerde bulunulmuştur.

Öğretmenlere Yönelik Öneriler

1- Öğrencilere verilen ödevlerde öğretim tekniklerine yer verilerek öğrencilerin de aktif hale gelmesi sağlanmalıdır.
2- Soyut konuları kavramakta zorlanan öğrenciler bulunmaktadır. Bu nedenle soyut konularla ilgili daha fazla örnek verilmelidir.
3- Yakından uzağa ilkesine uygun ve öğrencinin hayatına yakın örnekler verilmelidir.
4- Dersin sıkıcılıktan çıkarılması ve öğretimin etkili hale getirilmesi için çeşitli öğretim tekniklerine ve eğlenceli etkinliklere daha fazla yer verilmelidir.
5- Soyut konular çeşitli materyallerle (video, görsel, vb.) somut hale getirilmelidir.
6- Öğretimde öğrencinin bilişsel seviyesi ve dikkate alınmalıdır.
7- Öğrencilerin sosyo-ekonomik ve ailesel durumları göz ardı edilmemelidir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1- Etkili öğretiminin gerçekleşmesi için konular öğrenci seviyesine uygun olmalıdır.
2- Çalışmamızın uygulama aşamasında etkinliklere yer vermek için ders saatinin yetersiz olduğu görülmüştür. Ders saati artırılmalıdır.
3- Sosyal bilgiler dışındaki dersler veya sosyal bilgiler dersinin farklı konularında da akademik başarıyı artıran etkinlikler ile ilgili çalışmalar yapılmalıdır.
4- Öğretim teknikleri konusunda araştırma yapan araştırmacılara imkanlar (uygulama, burs vb.) tanınmalıdır.
5- Öğretim teknikleri ile ilgili çalışmalar diğer yaş gruplarında da yapılmalıdır.
6- Öğretim teknikleri ile ilgili çalışmalar farklı şehirlerde de yapılmalı ve sonuçları karşılaştırılmalıdır.

KAYNAKLAR

Akbaş, Y. ve Toros, S. (2016). Sosyal bilgiler öğretiminde interaktif kavram karikatürleri ve kavram haritaları kullanımının akademik başarıya etkisi. *Turkish Studies, 11*(9), 53-68.

Akıncı, B. (2015). *Zihin haritası kullanımının 6.sınıf öğrencilerinin akademik başarı, kalıcılık ve fene yönelik tutumlarına etkisi.* [Yüksek Lisans Tezi]. Aksaray Üniversitesi.

Aktepe, V., Cepheci, E., Irmak, S. ve Palaz, Ş. (2017). Hayat bilgisi dersinde kavram öğretimi ve kavram öğretiminde kullanılabilecek teknikler üzerine kuramsal bir çalışma. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi, 3* (1), 33-50.

Alkan, G. (2010). *Sosyal bilgiler öğretiminde kavram karikatürlerinin öğrenci başarısına etkisi.* [Yüksek Lisans Tezi]. Niğde Üniversitesi.

Alkış, S. (2006). *İlköğretim öğrencilerinin yağış kavramını algılamaları üzerine bir araştırma*. [Doktora Tezi]. Uludağ Üniversitesi.

Altıntaş, G. ve Altıntaş, U. (2008). İlköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde "kavram haritası" kullanımının öğrenci akademik başarısı üzerindeki etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 16(1),* 61-66.

Arslantas, S. (2006). *6. ve 7. sınıflarda sosyal bilgiler dersi programı uygulamasında karşılaşılan sorunların öğretmen görüşlerine göre incelenmesi (Malatya ili örneği).* [Yüksek Lisans Tezi]. Fırat Üniversitesi.

Aslan, E. (2016). Geçmişten günümüze sosyal bilgiler. Dilek, D. (Ed). *Sosyal bilgiler eğitimi* (3-51). Pegem Yayıncılık.

Aslan, G. S. (2008). *6. sınıf sosyal bilgiler dersi "yeryüzünde yaşam" ünitesindeki kavramların hatırlama düzeyleri üzerine bir araştırma (Sakarya ili örneği).* [Yüksek Lisans Tezi]. Sakarya Üniversitesi.

Aslan, S. (2012). *8. sınıf T.C. İnkılâp tarihi ve Atatürkçülük dersi kavramlarının öğretiminde bulmacaların öğrenci başarısına etkisi.* [Yüksek Lisans Tezi]. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.

Atasayar, A. (2008). *Kavram öğretimi sürecine yönelik içerik geliştirme aracının tasarlanması ve kullanışlılığı.* [Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.

Aydemir, E. (2012). *Çevrimiçi bulmaca kullanımının öğrencilerin akademik başarısına ve öğrenmenin kalıcılığına etkisi.* [Yüksek Lisans Tezi]. Fırat Üniversitesi.

Ayverdi, İ. (2011). *Misalli Büyük Türkçe Sözlük. Kubbealtı Lügatı*. Kubbealtı iktisadi işletmesi-Milliyet, İstanbul.

Bal, M. ve Akış, A. (2010). Sosyal bilgiler dersi "İnsanlar ve Yönetim" ünitesinde karşılaşılan kavram yanılgıları. *Education Sciences, 5*(4), 2061-2070.

Bayık, D. (2016). *6. sınıf sosyal bilgiler dersinde işbirlikli öğrenme yöntemi destekli zihin haritası tekniğinin kullanılmasının öğrencilerin akademik başarılarına ve derse karşı tutumuna etkisi.* [Yüksek Lisans Tezi]. Fırat Üniversitesi.

Bilgili, F. (2006), *İlköğretim 1. sınıfa yeni başlayan öğrencilere uygulanan eğitim-öğretime hazırlık çalışmalarının öğrenci, öğretmen ve veli görüşlerine göre değerlendirilmesi.* [Yüksek Lisans Tezi]. Çukurova Üniversitesi.

Bozdoğan, K. (2018). *Ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler öğretim programında yer alan tarih kavramlarına yönelik algılarının incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.

Brinkmann, A. (2001, June). Mathematical networks–conceptual foundation and graphical representation. In current state of research on mathematical beliefs x, *Proceedings of the MAVI-10 European Workshop in Kristianstad, Sweden*, pp. 7-16. https://www.aythink.com.tr/wp-content/uploads/2020/08/INTRODUCING-MIND-MAP-IN-COMPREHENSION-.pdf

Buzan, T. (2009). *Akıl haritaları: Yaratıcılığınızı harekete geçirin ve hayatınızı dönüştürün*. İstanbul: Boyut Yayınları.

Büyüköztürk. S, Kılıç Çakmak. E., Erkan. Akgün. Ö, Karadeniz. Ş., Demirel. F. (2020). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık

Cin, M. (1999). *The inuence of direct experience of the physical environment on concept learning in physical geography*. [Doctoral Thesis]. Durham Üniversitesi.

Çelikkaya, T. (2014). Tanılayıcı dallanmış ağaç. Baştürk, S. (Ed.). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (sf. 175-194). Nobel Akademik Yayıncılık.

Çelikkaya, T. (2020). Tanılayıcı dallanmış ağaç. Çelikkaya, T. & Akbaş, Y. (Ed.). *Kuramdan uygulamaya sosyal bilgilerde kavram öğretimi* (383-410). Nobel Yayıncılık.

Çelikkaya, T. (2020). Yapılandırılmış grid. Çelikkaya, T. & Akbaş, Y. (Ed.). *Kuramdan uygulamaya sosyal bilgilerde kavram öğretimi* (223-252). Nobel Yayıncılık.

Çelikkaya, T. ve Akbaş, Y. (Ed.). (2020). *Kuramdan uygulamaya sosyal bilgilerde kavram öğretimi*. Nobel Yayıncılık.

Çelikkaya, T. ve Kuş, Z. (2009). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kullandıkları yöntem ve teknikler. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22* (2), 741-758.

Çelikkaya, T. ve Şarlayan, R. (2019). Kavramsal değişim metinlerinin sosyal bilgiler dersindeki kavram yanılgılarının giderilmesine etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 27* (6), 2403-2412.

Çolak, R. (2010). *Kavram haritalarının sosyal bilgiler eğitimi çerçevesinde tarihsel kavramların öğretilmesinde kullanılması: Kavram haritası ile yapılan öğretim ile tutum, başarı ve kalıcılık arasındaki ilişkinin incelenmesi.* [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.

Davut, G. (2020). Balık kılçığı diyagramı. Çelikkaya, T. ve Akbaş, Y. (Ed.). *Kuramdan uygulamaya sosyal bilgilerde kavram öğretimi* (163-192). Nobel Yayıncılık.

Değirmenci, Y. (2020). Kelime ilişkilendirme testleri. Çelikkaya, T. ve Akbaş, Y. (Ed.). *Kuramdan uygulamaya sosyal bilgilerde kavram öğretimi* (567-596). Nobel Yayıncılık.

Demir, Y. (2008). *Kavram yanılgılarının belirlenmesinde kavram karikatürlerinin kullanılması*. [Yüksek Lisans Tezi]. Atatürk Üniversitesi.

Doğan, A. B. (2013). *Kavram bulmacalarının sosyal bilgiler coğrafya konularının öğretiminde başarıya etkisi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi.

Doğanay, D. D. A. ve Sarı, A. M. (2004). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerine temel demokratik değerlerin kazandırılma düzeyi ve bu değerlerin kazandırılması sürecinde açık ve örtük programın etkilerinin karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 39* (39), 356-383.

Doğrukök, B. (2004). *İlköğretim altıncı sınıf sosyal bilgiler dersinde yer alan kavramların kazandırılması düzeyi (Konya örneği).* [Yüksek Lisans Tezi] Gazi Üniversitesi.

Ekiz, D. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri.* Anı Yayıncılık.

Eppler, M. (2006). A comparison between concept maps, mind maps, conceptual diagrams, and visual metaphors as complementary tools for knowledge construction and sharing. *Information Visualization*, 5(3), 202 – 210.

Eroğlu, C. (2008). *İlköğretim sosyal bilgiler dersinde geçen kavramların içerik düzenleme stratejileri açısından değerlendirilmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Çukurova Üniversitesi.

Erol Şahin, N.A. (2020). Analoji ile öğrenme-öğretme yaklaşımı. Ekici, G. (Ed). *Etkinlik örnekleriyle güncel öğrenme öğrenme yaklaşımları* (1-21). Pegem Yayıncılık.

Eşmekaya, F. (2019). *Zihin haritası tekniğinin sosyal bilgiler öğretiminde kullanılmasının akademik başarı ve kalıcılığa etkisi.* [Yüksek Lisans Tezi]. Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi.

Faiz, M. (2020). Bilgi haritası. Çelikkaya, T. ve Akbaş, Y. (Ed.). *Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilgilerde Kavram Öğretimi* (323-348). Nobel Yayıncılık.

Gelb, M. J. (2002). *Düşünmenin tam zamanı*. Arion Yayınevi

Gezer, M. & Meral, E. (2020). Kavram ağı ve kavram çarkı diyagramı. Çelikkaya, T. ve Akbaş, Y. (Ed.). *Kuramdan uygulamaya sosyal bilgilerde kavram öğretimi* (129-162). Nobel Yayıncılık.

Görgen, İ. (2001). Metni anlama tekniğinde "bilgi haritaları". *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (6), 5-21.

Gültekin, E. (2016). *Ortaokul 5. sınıf sosyal bilgiler dersi "adım adım Türkiye" ünitesinde bulunan kavramların kazandırılmasına ilişkin öğretmen görüşleri.* [Yüksek Lisans Tezi]. Adnan Menderes Üniversitesi.

Habiboğlu, E. (2009). *İlköğretim 5. ve 6. sınıf sosyal bilgiler dersindeki "cumhuriyet" ve "demokrasi" kavramlarıyla ilgili içerik öğelerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi.* [Yüksek Lisans Tezi]. Çukurova Üniversitesi.

Hayta, P. (2022*). Bağlam temelli öğrenme yaklaşımının öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki akademik başarı ve derse karşı tutumuna etkisi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Kastamonu Üniversitesi.

İbrahimoğlu, Z. (2020). Kavram bulmacası ve çeşitleri. Çelikkaya, T. ve Akbaş, Y. (Ed.). *Kuramdan uygulamaya sosyal bilgilerde kavram öğretimi* (505-534). Nobel Yayıncılık.

Kan, A. Ü. (2012). *Sosyal bilgiler dersinde bireysel ve grupla zihin haritası oluşturmanın öğrenci başarısına, kalıcılığa ve öğrenmedeki duyuşsal özelliklere etkisi.* [Doktora Tezi]. Fırat Üniversitesi.

Kaptan F. (1998). Fen öğretiminde kavram haritası yönteminin kullanılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 95-99.

Karaçalı Taze, H. (2020). Zihin Haritası. Çelikkaya, T. ve Akbaş, Y. (Ed.). *Kuramdan uygulamaya sosyal bilgilerde kavram öğretimi* (287-321). Nobel Yayıncılık.

Karadeniz, O., Tangülü, Z. ve Faiz, M. (2013). Ortaokul 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde zihin haritalama tekniğinin kullanılmasının öğrencilerin akademik başarısına etkisi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, *5*(8), 131-142.

Karahan, U. (2007). *Alternatif ölçme ve değerlendirme metodlarından grid, tanılayıcı dallanmış ağaç ve kavram haritalarının biyoloji öğretiminde uygulanması.* [Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.

Karasar, N. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar-ilkeler-teknikler*. Nobel Yayıncılık.

Kartal, A. (2011). *Zihin haritalama tekniğinin sosyal bilgiler dersinde öğrenci başarısı, tutumu ve kalıcılığına etkisi.* [Yüksek Lisans Tezi]. Rize Üniversitesi.

Kartal, A. ve Turan, İ. (2015). Zihin haritalama tekniğinin sosyal bilgiler dersinde öğrenci başarısı ve kalıcılığına etkisi. *International Journal of Social Science*, 33, 443-454.

Kaymakcı, S. (2010). *Sosyal Bilgiler öğretiminde çalışma yaprakları kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve derse karşı tutumlarına etkisi*. [Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.

Kaymakcı, S. (2012). Sosyal bilgiler dersinde bulmaca kullanıyorum. *Araştırma Temelli Etkinlik Dergisi (ATED)*, *2*(2), 86-99.

Kaymakcı, S. (2012). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının inkılâp tarihi öğretiminde kullanılan bazı kavramları anlama düzeyi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, *7*(1), 190-207.

Kendirli, B. (2008). *Fen ve teknoloji dersinde kavram haritası kullanımının öğrenci tutumu, başarısı ve bilgi kalıcılığına etkisi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.

Kılıçoğlu, G. (2020). Kavramsal değişim metinleri. Çelikkaya, T. ve Akbaş, Y. (Ed.). *Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilgilerde Kavram Öğretimi* (469-503). Nobel Yayıncılık.

Kılınç, U. (2007). Bir öğretim stratejisi olarak kavram haritalarının kullanımı. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *4*(2), 21-48.

Kırılmazkaya, G. ve Kırbağ Zengin, F. (2016 b). Öğretmen adayları fotosentez konusu hakkında kavram yanılgılarının vee diyagramı aracılığıyla belirlenmesi ve bu araca yönelik görüşlerinin tespiti. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *18*(2), 1537-1563.

Kızıl, Ö. (2015). *Sosyal bilgiler 6. sınıf "ülkemizin kaynakları" ünitesinin kavram bulmacası etkinlikleri yoluyla öğretiminin akademik başarı üzerindeki etkisi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Celal Bayar Üniversitesi.

Kirman, A. (2008). *İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıf fen bilgisi dersinde, geleneksel ve alternatif ölçme ve değerlendirme sistemlerinin, başarı testleri yapılarak karşılaştırılması*. [Yüksek Lisans Tezi]. Kafkas Üniversitesi.

Kocaarslan, M. (2013). Tanılayıcı dallanmış ağaç tekniği ve ilköğretim 5. sınıf fen ve teknoloji dersi maddenin değişimi ve tanınması adlı ünitede kullanımı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *9*(18), 269-279.

Köstüklü, N. (1998). *Sosyal bilimler ve tarih öğretimi*. Günay Yayıncılık.

Memişoğlu, H. (2020). Analoji. Çelikkaya, T. ve Akbaş, Y. (Ed.). *Kuramdan uygulamaya sosyal bilgilerde kavram öğretimi* (439-468). Nobel Yayıncılık.

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2006). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi 6. sınıf öğretim programı ve kılavuzu.* Milli Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.

Moi, W.A.G., & Lian, O.L. (2007). Introducing mind map in comprehension. *Educational Research Association (Singapore)*. https://www.aythink.com.tr/wp-content/uploads/2020/08/INTRODUCING-MIND-MAP-IN-COMPREHENSION-.pdf.

Novak, J. D., Gowin, D. B. & Johansen, G. T. (1984). The use of concept mapping and knowledge vee mapping with junior high school science students. *Science Education*. 67(5), 625-645.

Orak, S., Ermiş, F., Yeşilyurt, M., ve Keser, Ö. F. (2010). Kavram çarkı diyagramının öğrenme başarısına etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 9* (31), 118-139.

Öktem, G. (2006). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde yer alan kavramları anlama ve kazanma düzeyleri (Yeni programın pilot uygulaması Samsun ili örneği).* [Yüksek Lisans Tezi]. Gaziosmanpaşa Üniversitesi.

Öner, Ü., ve Mazman Budak, F. (2012). İlköğretim 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler programlarında kullanılan kavramların öğrenci düzeyine uygunluğu. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 7*(2), 206-228.

Öz, G. (2017). *Sosyal bilgiler 7. sınıf öğretim programında yer alan kavramların çoklu zekâ yaklaşımına göre öğretimi (Yüksekova ilçesi örneği).* [Yüksek Lisans Tezi]. Muğla Sıtkı Kocaman Üniversitesi.

Özatlı, N. S. (2006) *Öğrencilerin biyoloji derslerinde zor olarak algıladıkları konuların tespiti ve boşaltım sistemi konusundaki bilişsel yapılarının yeni teknikler ile ortaya konması*. [Yüksek Lisans Tezi]. Balıkesir Üniversitesi.

Özdağ, G. (2022). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersleri bağlamında kavram öğretimini konu alan lisansüstü tezlerin incelenmesi*. [Tezsiz Yüksek Lisans Projesi]. Pamukkale Üniversitesi.

Özmen, C. H. (2015). Dünyada ve ülkemizde sosyal bilgiler. Dönmez, C. ve Yazıcı, K. (Ed.). (2015). *Sosyal bilgiler öğretimi* (3-19). Pegem Yayıncılık.

Öztuna, A. (2002). *Kavram haritalarının grup döngüsünde yapılandırılmasının başarıya ve kavram gelişimine etkisi.* [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.

Öztürk, P.T. (2011). *İlköğretim 8. sınıf "canlılar ve enerji ilişkileri" ünitesinin kavram haritaları, yapılandırılmış grid ve tanılayıcı dallanmış ağaç teknikleri ile işlenmesinin öğrencilerin fen ve teknoloji dersine karşı tutumları üzerine etkisi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Selçuk Üniversitesi.

Piaget, J. (1999). *Çocukta zihinsel gelişim.* (Çev. Portakal, H.). Cem Yayınevi

Polat, B. (2011). *Vee diyagramı, tanılayıcı dallanmş ağaç ve kavram haritalarının matematik dersine yönelik tutum ile başarıya etkileri ve bu araçlara yönelik öğretmen görüşleri.* [Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.

Safran, M. (2008). Sosyal Bilgiler Öğretimine Bakış. Tay, B. ve Öcal, A. (Ed.) *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi* (1-18). Pegem Akademi.

Sarıgül, Z. (2009). *Çoktan seçmeli, yapılandırılmış grid ve kavram haritası tekniklerinin öğrenci başarısını ölçme açısından etkililiğinin incelenmesi ve öğrencilerin bu tekniklere ilişkin görüşleri*. [Yüksek Lisans Tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.

Sever, R., Mazman Budak, F. ve Yalçınkaya, E. (2010). Coğrafya eğitiminde kavram haritalarının önemi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *13* (2), 19-32.

Soylu, T. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmenleri ve ortaokul öğrencilerinin kavram öğretimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi.* [Yüksek Lisans Tezi]. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi.

Soylu, T. ve Memişoğlu, H. (2019). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kavram öğretimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education* Research, *5*(4), 464-484.

Sönmez, V. (2006). *Sosyal bilgiler öğretimi*. Pegem Yayıncılık.

Şeyihoğlu, A. ve Kartal, A. (2010). Yapılandırmacı yaklaşım temelli ilköğretim hayat bilgisi ve sosyal bilgiler derslerinde zihin haritalama tekniğine ilişkin öğretmen görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 10*(3), 1613 - 1356.

Tahiroğlu, M. ve Esener, P. (2021). Kavram öğretiminde kullanılan çeşitli materyaller Sever, R. (Ed). *Sosyal bilgiler eğitimine kavram öğretimi* (269-296). Pegem Yayıncılık.

Tikbaş, F. (2011). *Kültür, eğitim ve kültür ekonomisi kapsamında bulmacaların işlevleri.* [Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.

Tokcan, H. (2015). *Sosyal bilgilerde kavram öğretimi*. Pegem Yayıncılık.

Tokcan, H. ve Alkan, G. (2013). Sosyal bilgiler öğretiminde kavram karikatürlerinin öğrenci başarısına etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 14*(2), 1-19.

Tonga, D. (2022). Sosyal bilgiler ve zihin haritaları. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi, 7*(1),189-204.

Tuncel, G. (2020). Anlam çözümleme tabloları. Çelikkaya, T. ve Akbaş, Y. (Ed.). *Kuramdan uygulamaya sosyal bilgilerde kavram öğretimi* (193-221). Nobel Yayıncılık.

Tural, A. (2011*). Sosyal bilgilerde yapılandırmacı yaklaşımla kavram öğretimine yönelik model geliştirme.* [Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.

Turan, İ. (2002). Lise coğrafya derslerinde kavram ve terim öğretimi ile ilgili sorunlar. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 22(2), 67-84.

Türkhan, S. (2013). *İlköğretim 8. sınıf fen ve teknoloji dersi periyodik cetvel konusunda kavram haritası kullanımının öğrencilerin başarısına etkisi.* [Yüksek Lisans Tezi]. Uşak Üniversitesi.

Ülgen, G. (1988). *Eğitim psikolojisinde kavram öğretimi: uygulama ve kuramlar*. Özkan Matbaa.

Ward, R.E. & Wandersee, J.H., (2002b). Students' perceptions of roundhouse diagramming: A middle-school viewpoint. *International Journal of Science Education, 24* (2), 205-225.

Ward, R. E. & Wandersee, J., (2001). Visualizing science using the roundhouse diagram., *Science Scope. 24* (4), 17-21.

Yarar Kaptan, S. (2020). Kavram karikatürleri. Çelikkaya, T. ve Akbaş, Y. (Ed.), *Kuramdan uygulamaya sosyal bilgilerde kavram öğretimi* (411-438). Nobel Yayıncılık.

Yaşar, Ş. ve Bayır, Ö. G. (2010). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin bakış açısıyla sosyal bilgiler. *Education Sciences, 5* (3), 1213-1225.

Yazıcı, H. ve Osman, S. (2003). İlköğretim öğrencilerinin sosyal bilgiler ders konuları ile ilgili bazı kavramları anlama düzeyleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 158, 83-90.

Yesari, B. (2018). *Kavram bulmacalarının sosyal bilgiler 6. sınıf demokrasinin serüveni ünitesindeki öğrenci başarısına etkis*i. [Yüksek Lisans Tezi]. Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi.

Yıldırım, M. (2011). *İlköğretim 7. sınıf fen ve teknoloji dersinde öğrenci kaynaklı bilgi haritalarının kullanımının öğrencilerin öğrenme ve hatırlama düzeyine etkisi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Muğla Üniversitesi.

Yılmaz, F. (2018). *Sosyal bilgiler 6. sınıf kitabında "demokrasinin serüveni" ünitesinin kavram haritası ve öğretim etkinliği yönünden incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Manisa Celal Bayar Üniversitesi.

Yılmaz, H. (2008). *İlköğretim birinci kademe 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde kavram haritalarının kullanılmasının başarıya olan etkisi.* [Yüksek Lisans Tezi]. Selçuk Üniversitesi.

EKLER

EK A Başarı Testi

7.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Etkin Vatandaşlık Öğrenme Alanı Başarı Testi

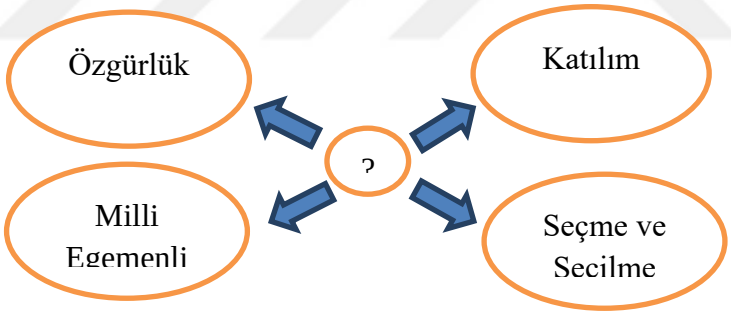
Bu test öğretim tekniklerinden zihin haritaları, bilgi haritaları ve kavram haritalarının 7. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde 6. Ünite kavramlarının öğrenilmesine ve kalıcılığına etkisini araştırmak için yapılan yüksek lisans tez çalışmasında kullanılmak amacıyla Tuğba DURU tarafından hazırlanmıştır. Testin uygulama aşamasında öğrencilerin rızası alınmıştır. Veriler gizli tutulacaktır ve amacı dışında kullanılamayacaktır.

1- Demokrasinin gereklerinden birisi de farklı düşüncelerin çeşitli yollarla insanlara ulaşmasıdır.

Aşağıdakilerden hangisi bu durumun gerçekleşmesinde en az etkiye sahiptir?

A) Düşünce ve İfade Özgürlüğü **B)** Haberleşme Hakkı
C) Seçme ve Seçilme Hakkı **D)** Yerleşme ve Seyahat Özgürlüğü

2-

Yukarıdaki diyagramda soru işareti yerine aşağıdaki başlıklardan hangisi yazılabilir?

A) Demokrasinin Temel İlkeleri
B) Demokrasinin Özellikleri
C) Cumhuriyetin Gerekleri
D) Demokrasinin Şartları

3- Demokratik ülkelerin bilim, sanat ve edebiyat alanlarında gelişebilmesi için ön koşul aşağıdakilerden hangisidir?

A) Siyasal değişiklik **B)** Ekonomik büyüme
C) Özgür düşünce **D)** Teknolojik gelişme

EK A'nın devamı

4- Avrupalı devletlerin isteği üzerine 1839 yılında ilan edilen Tanzimat Fermanı'na göre; can ve mal güvenliği ile namus dokunulmazlığının sağlanacak, mahkeme kararı olmadan kimse cezalandırılmayacak, herkesten gelirine göre vergi alınacak ve askerlik süresi sınırlandırılacaktır.

Buna göre Tanzimat Fermanı'yla aşağıdaki hangi alanda ıslahat <u>yapılmamıştır?</u>

A) Askerî **B)** Dinî **C)** Ekonomik **D)** Hukuki

5-Aşağıdaki gelişmelerden hangisi demokrasinin gelişim aşamalarından birisi <u>değildir?</u>

A) Veda Hutbesi **B)** Magna Carta
C) Islahat Fermanı **D)** Kanun-i Esasi

6- Gizem öğretmen sınıfında öğrencilerine bir duyuru yapmıştır. Bu duyuruda önümüzdeki hafta sınıf başkanlığı için seçim yapılacağını, isteyen öğrencilerin aday olacağını, seçimlerin gizli bir şekilde oy kullanarak yapılacağını ve en fazla oyu alan adayın başkan olacağını söyleyerek adayların hazır olmalarını istemiştir. Ertesi hafta geldiğinde seçime 5 kişi aday olarak katılmıştır. Aralarından Emir en çok oyu alarak sınıf başkanı seçilmiştir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine <u>ulaşılamaz?</u>

A) Öğrencilerin demokrasi bilincinin gelişmesi sağlanmıştır.
B) Sınıfta çoğunluğun görüşüne saygı gösterilmiştir**.**
C) Demokrasiye uygun biçimde hareket edilmiştir.
D) İşbirliği ve dayanışma davranışı görülmektedir.

7- Aşağıdakilerden hangisi Mustafa Kemal Atatürk' ün kurulmasını doğrudan istediği fırkadır?

A) Halk Fırkası
B) Terakkiperver Halk Fırkası
C) Serbest Cumhuriyet Fırkası
D) İttihat ve Terakki Fırkası

EK A'nın devamı

8- Mustafa Kemal, 1934 yılında Türk kadınlarının seçme ve seçilme hakkına sahip olmalarından sonra nüfusu 16 milyon olan o günlerin Türkiye'sinde 40 kadın milletvekili adayı olmasını istedi. 1935'te seçimlerden sonra Meclise 18 kadın milletvekili girdi. Bu sayının nasıl 18'e indiğini Şükrü Kaya şöyle açıklıyor: "Atatürk, Büyük Millet Meclisine kadınların 40 milletvekili ile katılmalarını arzu ediyordu. Özel notu ile de bu arzusunu tekrarlıyordu. Biz, hükûmet olarak sayıyı fazla bulduk. Daha dengeli bir rakamı tercih ettik. Atatürk'ün bir özelliği de hükûmetlerin tercihlerine değer vermesiydi. İyi hatırlıyorum, bu tercihimizi kendisine hükûmet adına arz ettiğimiz zaman üzüntüsü her hâlinden belli oluyordu. Fakat ısrar etmedi, hatta bir espri bile yaptı. "Gelecek seçimlerde kadınlar, sayıları oranında Meclise girip kendi kabinelerini kurduklarında bakalım sen bakan olabilecek misin?" dedi.

Gönül Bakay, Günümüz Türk Kadınından Başarı Öyküleri, s. 30

Yukarıdaki paragrafa göre; Mustafa Kemal ATATÜRK ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Demokrasiye aykırı davranmıştır.
B) Türk kadınlarının görüşüne değer vermemiştir.
C) Kadınların seçme hakkı olmasını istememiştir.
D) Dönemin hükümetinin görüşüne üzülse de saygı göstermiştir.

9-Aşağıdakilerden hangisi Mustafa Kemal Atatürk' ün Türk demokrasisine katkıları birlikte verilmiştir?

A) Cumhuriyetin İlanı-TBMM'nin Açılışı
B) Çok Partili Hayata Geçiş Denemeleri-Meşrutiyet'in İlanı
C) Meşrutiyet'in İlanı-Cumhuriyet Halk Fırkası'nın Kurulması
D) Tanzimat Fermanı'nın İlanı-Sened-i İttifak

10- I - Türk Kadınına Belediye Seçimlerine Katılma Hakkı Verilmesi
II - Cumhuriyetin İlanı
III - TBMM'nin Açılması
IV - Halk Fırkasının Kurulması

Yukarıda verilen Mustafa Kemal Atatürk'ün demokrasiyi yerleştirmedeki katkılarının kronolojik olarak doğru sıralanmış şekli aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

A) I-II-IV-III
B) II-I-IV-III
C) III-IV-II-I
D) IV-II-I-III

EK A'nın devamı

11- Memlekette muhalif bir fırka teşkil etmek lazımdır. Böyle bir fırka vücuda gelirse Mecliste tartışma daha serbest olur. Mesela, siz böyle bir fırkanın başına geçerseniz bildiklerinizi serbestçe Mecliste söylersiniz. Bu suretle uygulamada görülen birçok hataların önü alınmış olur.

Osman Okyar, Mehmet Seyitdanlıoğlu, Fethi Okyar'ın Anıları, s. 96 (Düzenlenmiştir.)

Mustafa Kemal Atatürk'ün yukarıdaki sözünde yeni bir parti kurulmasını isteme sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Cumhuriyeti ilan etmek
B) Farklı düşüncelere engel olmak
C) Birlik ve beraberliği sağlama
D) Demokrasiyi uygulamak

12-

1 Kasım'da Seçime Katılım Oranı 7 Haziran'ı Geçti

YSK Başkanı Sadi Güven'in verdiği bilgiye göre 1 Kasım milletvekili seçimine katılım oranı yüzde 85 olarak gerçekleşti. 56 milyon 949 bin seçmenden 48 milyon 537 bini oyunu kullandı.

Genel ağ haberi, 2 Kasım 2015

Diyanet, 9 Bin 500 Sözleşmeli Personel Alacak

Diyanet İşleri Başkanlığı, cami, kuran kursu gibi yerlerde görevlendirmek üzere 9 bin 500 sözleşmeli personel alacak. Alınacak personel, lisans, ön lisans ve ortaöğretim mezunları arasından olacak.

Genel ağ haberi, 22 Haziran 2018

Yukarıda verilen genel ağ haberlerinin cumhuriyetimizin niteliklerinden hangisiyle ilgili olduğu sırasıyla aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

A) Laik Devlet-Hukuk Devleti
B) Demokratik Devlet-Laik Devlet
C) Sosyal Devlet-Hukuk Devleti
D) Laik Devlet-Sosyal Devlet

EK A'nın devamı

13- I-Çorum'da heyelan sebebiyle taşınmak zorunda olan köy halkı için afet evleri yapılması

II- Koronavirüs sonrası karantina sebebiyle çalışamayan ailelere maddi destek verilmesi

III- Sigortası olmayan yaşlılara maaş bağlanması

Yukarıda verilen durumlar Cumhuriyetimizin hangi niteliği gereği yapılmıştır?

A) İnsan haklarına saygılı devlet
B) Laik devlet
C) Sosyal devlet
D) Hukuk devleti

14- 1- Haklarımızın yasalar yoluyla güvence altına alması-İnsan haklarına saygılı devlet

2- Herkesin din ve vicdan özgürlüğüne sahip olması-Hukuk devleti

3- Yaşlılar için bakım evleri yapılması-Demokrat devlet

4- Yöneticilerin seçimle iş başına gelmesi-Demokratik devlet

5- Ülkemizde ibadet özgürlüğüne sahip olmamız-Laik devlet

6- Kimsesiz çocukların devlet korumasına alınması-Sosyal devlet

Yukarıda verilen eşleştirmelerden kaç tanesi doğrudur?

A) 2 **B)** 3 **C)** 4 **D)** 6

15- Aşağıdakilerden hangisi doğru bir bilgidir?

A) Türkiye Cumhuriyeti din ve vicdan özgürlüğü olduğu için sosyal bir devlettir.
B) Ülkemiz hukuk devleti olduğu için ücretsiz koronavirüs aşısı olabilmekteyiz.
C) Haksızlığa uğradığımız zaman sorunumuzu kendimiz çözmeliyiz.
D) Ülkemiz Atatürk milliyetçiliğine bağlı insan haklarına saygılı bir devlettir.

EK A'nın devamı

16- Ayşe teyze 65 yaşını geçmiştir ve sigortası yoktur. Bu sebeple emekli olamamıştır. Bu yüzden devletimiz ona yaşlılık maaşı vermiş ve onun ihtiyaçlarını karşılamasını sağlamıştır.

Bu duruma göre devletimiz ile ilgili aşağıdakilerden hangisini söyleyemeyiz?

A) Vatandaşların ihtiyaçlarını karşılamasında destek olan bir devlettir.
B) Sosyal devlet olma özelliğinin gereğini yerine getirmiştir.
C) Atatürk milliyetçiliğine bağlı bir devlet olduğu için Ayşe teyzeye destek vermiştir.
D) Devletimiz ihtiyaç sahibi vatandaşlarının yanındadır.

17- Bütün haklarımız Anayasa ile güvence altına alınmıştır. Bir problemle karşı karşıya yaşadığımızda veya hak ihlaline uğradığımızda mahkemeler yoluyla sorunumuzu çözüp hakkımızı alabilmekteyiz.

Bu durum devletimizi niteliklerinden hangisi ile daha çok ilgilidir?

A) Laik devlet
B) Hukuk devleti
C) Demokratik devlet
D) Sosyal devlet

18)

Merhaba ben Sude; 7. sınıfta okuyorum. Sosyal bilgiler öğretmenim geçen gün derste güçler birliği ilkesini araştırmamızı istedi. **Sizce ona aşağıdaki cevaplardan hangisini verirsem doğru söylemiş**

A) Yasama, yürütme ve yargı güçlerimizin tek bir elde toplanmasıdır.
B) Yasama, yürütme ve yargı güçlerimizin ayrı kurumlarda olmasıdır.
C) Ülkeyi yönetme yetkisinin tek kişiye ait olmasıdır.
D) Mecliste farklı görüşlerin bulunmasıdır.

EK A'nın devamı

19) Aşağıdaki uygulamalardan hangisi demokratik bir uygulamadır?

A) Öğrencilerin seçeceği mesleğe öğretmenin karar vermesi
B) İş yerinde proje yürütücüsü seçilirken Ahmet Bey'in fikrinin sorulmaması
C) Lise son sınıf öğrencisi Hatice'nin okuldan alınıp çalışmak zorunda bırakılması
D) Ömer Bey'in pazar günü gezmek için eşi ve çocuklarından fikir alması

20) Okul temsilcisi seçiminde aşağıdakilerden hangisi demokratik <u>değildir</u>?

A) En çok oyu alan adayın seçilmesi
B) Adayların gönüllü olanlar arasından seçilmesi
C) Aday olacak kişilerin okul müdürü tarafından seçilmesi
D) Okulda temsilci seçimleri düzenlenmesi

21) I -Okulun musluklarını kapatmak

II -Özel yaşamın gizliliğine dikkat etmek

III-İbadet özgürlüğü

IV-Farklılıklara karşı ön yargılı davranmak

V -Seçimlerde oyumuzu kullanmak

Yukarıda verilen bilgilerden kaç tanesi antidemokratiktir?

A) 1 **B)** 2 **C)** 3 **D)** 5

22- 7. sınıf öğrencisi Erhan sosyal medyada gezinirken arkadaşı Ozan ile çektiği fotoğrafın Ozan tarafından izinsiz paylaşıldığını görmüştür ve arkadaşını arayıp onu uyararak fotoğrafı kaldırmasını rica etmiştir. Ozan da Erhan'dan Özür dileyip fotoğrafı hemen silmiştir.

Bu olaya göre Ozan Erhan'ın hangi hakkını ihlal etmiştir?

A) Konut dokunulmazlığı
B) Seçme ve seçilme
C) Özel yaşamın gizliliği
D) Yerleşme ve seyahat özgürlüğü

EK A'nın devamı

23) Ülkemizde temel eğitim zorunlu olmasına rağmen bazı çocukların okula gelmediğini veya gönderilmediğini görmekteyiz. Bu durumun önüne geçmek için devletimiz çeşitli önlemler almakta ve bu çocukların okula gelmeleri için çalışmalar yürütmektedir.

Yukarıdaki bilgiden çıkarılabilecek en doğru yargı hangisidir?

A) Demokrasinin uygulanmasında günlük hayatta sorunlar çıkmaktadır.
B) Her vatandaş eşit ölçüde haklarını kullanabilmektedir.
C) Herkes temel eğitime katılmak zorunda değildir.
D) Devletimiz haklarımızı koruyamamaktadır.

24-Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde demokrasinin ihlal edildiği durumlar bir arada verilmiştir?

A) Sınıfın rengini öğretmenin seçmesi- Hangi projenin yapılacağına patronun karar vermesi
B) Sıla'nın annesine düşüncesini belirtmesi- İnsanların otobüse sırayla binmesi
C) Mustafa'nın tüketici mahkemesine başvurması- Oy birliği ile sınıf başkanı seçmek
D) Serdar'ın öğretmeninden hak ettiği notu istemesi- Milletvekili seçimlerine aday olabilmek

25- Atatürk, temsil heyeti oluşturulurken üyelerinin seçimle belirlenmesini ve bu üyelerin Millî Mücadele'ye ait kararları almasını sağlamıştır. **Atatürk'ün bu şekilde hareket etmesi toplumuza hangi yönüyle etki etmiştir?**

A) Ekonomik
B) Askeri
C) Toplumsal
D) Demokratik

26-

Türkiye Cumhuriyeti'nin anayasasının 2. maddesinde demokratik devlet olduğu ilkesi vurgulanmıştır.

Aşağıda verilenlerden hangisi yukarıdaki bilgi ile ilişkilendiremez?

A) Yönetimin tek kişiye ait olması
B) Okullarda öğrenci seçimleri yapılması
C) Anayasa değişikliğinde referandum yapılması
D) Herkesin kanun önünde eşit olması

EK A'nın devamı

27- Demokrasinin olmadığı ya da yeterince uygulanmadığı ülkelerde aşağıdaki durumlardan hangisi ile karşılaşmak mümkündür?

A) Düşünce ve ifade özgürlüğü
B) Çok partili hayat
C) Halk oylaması (referandum)
D) Sınıf başkanını öğretmenin seçmesi

28- Ülkemizde Hristiyan ve Müslüman vatandaş arasında aşağıdaki gibi bir konuşma geçmektedir.

Müslüman : Merhaba

Hristiyan : Merhaba

Müslüman : Türkiye'de yaşamaktan memnun musunuz?

Hristiyan : ……..

Yukarıda Müslüman vatandaşın sorusunu Hristiyan vatandaş aşağıdaki cevaplardan hangisi ile cevaplarsa Türkiye Cumhuriyeti'nin laiklik niteliğine vurgu yapmış olur?

A) Hayır, hiç memnun değilim. Çünkü istediğim gibi ibadetimi yapamıyorum.
B) Hayır, memnun değilim. Çünkü okullarda dini kurallar geçerli.
C) Evet, çok memnunum. Çünkü burada dinimin gereklerini özgürce yaşayabiliyorum.
D) Evet, memnunum. Çünkü burada kiliseye gittiğin zaman tepki alıyorum.

EK A'nın devamı

29-

a	Milli Egemenlik	1-c	Sudenaz' ın oyunu kullanması
b	Eşitlik	2-a	Her kesin bir oy hakkı olması
c	Seçme ve Seçilme Hakkı	3-d	Meclisimizde birden fazla parti bulunması
d	Çoğulculuk	4-b	Milletin yönetimine katılması

Yukarıda verilen demokrasinin temel ilkeleri ve anlamlarının eşleştirilmesinin doğru olması için hangi ikisinin yer değiştirmesi gerekir?

A) 1 ve 2
B) 3 ve 4
C) 2 ve 4
D) 2 ve 3

30-Demokrasinin gelişim aşamaları ile ilgi bir yazı yazmamız gerekirse bu yazıya en uygun başlık aşağıdakilerden hangisi olur?

A) Demokrasinin Yerleşimi
B) Günümüzde Demokrasi
C) Demokrasinin Gelişimi
D) Gelişen Demokrasi

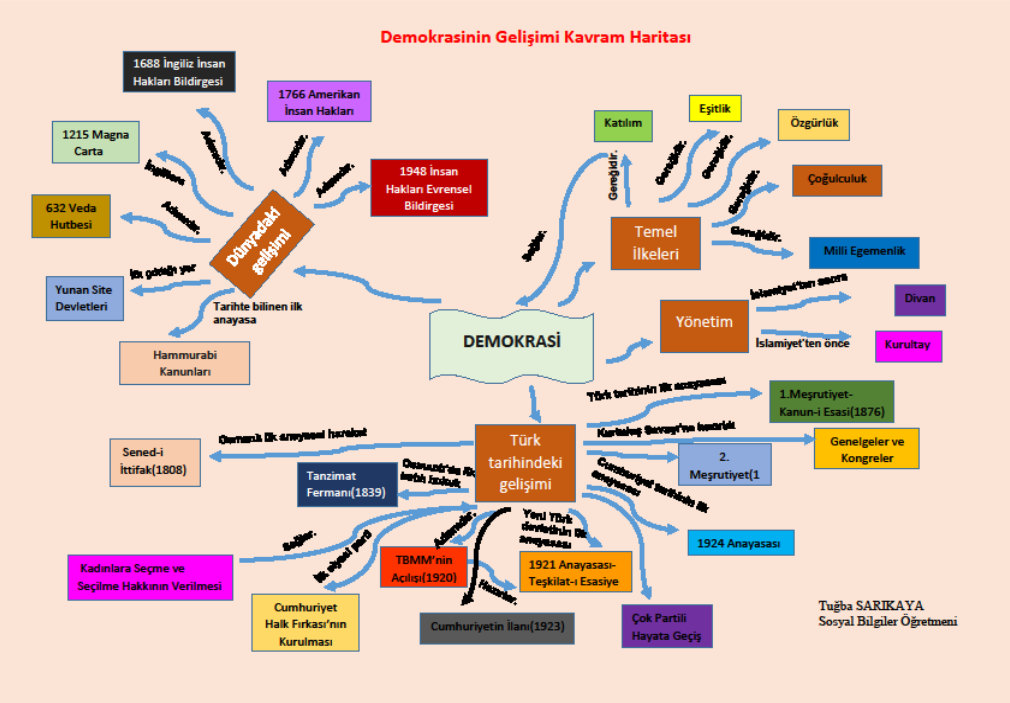
EK B Kişisel Bilgiler

Sevgili öğrenciler;

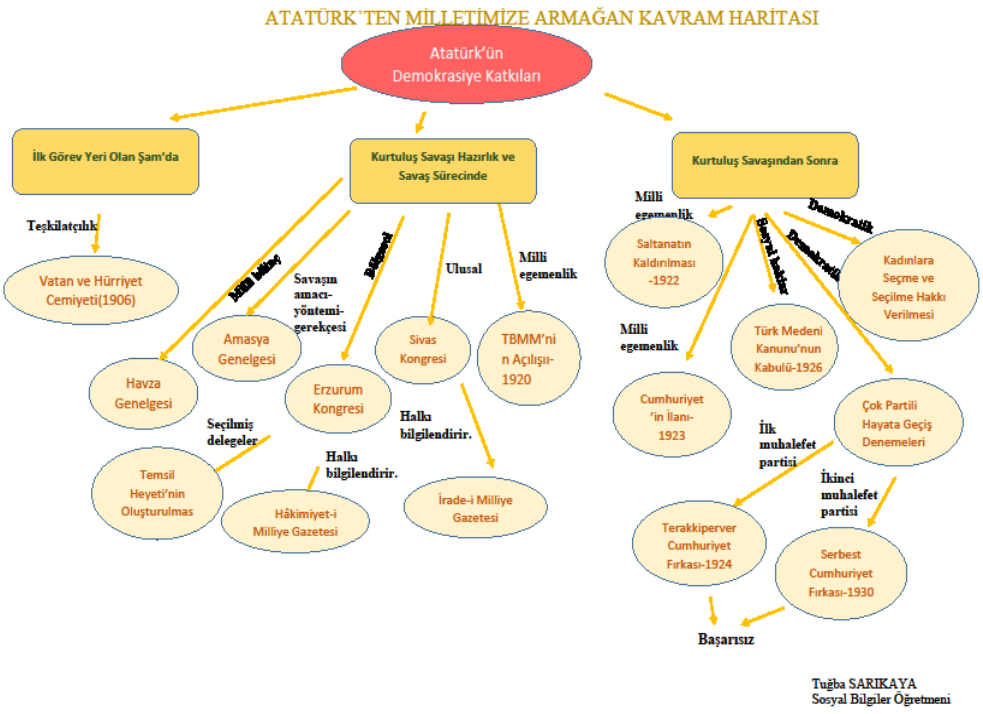
Aşağıdaki soruların cevaplarını ilgili kutucuğa işaretleyiniz. Her cümle için bir seçenek işaretleyiniz. Her soruyu cevaplamaya çalışınız. Cevaplarınız sonuçları etkileyeceği için önemlidir. Çalışmaya katılım sağladığınız için teşekkür ederim. Tuğba DURU

Cinsiyetiniz?	Kadın ☐ Erkek ☐
Babanızın Eğitim Durumu Nedir?	Okur-Yazar Değil ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Önlisans ☐ Lisans ☐ Lisansüstü ☐
Annenizin Eğitim Durumu Nedir?	Okur-Yazar Değil ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Önlisans ☐ Lisans ☐ Lisansüstü ☐
Kendine Ait Odanız Var mı?	Evet ☐ Hayır ☐
Evde İnternet Var mı?	Evet ☐ Hayır ☐

EK C Öğretmen Tarafından Yapılan Kavram Haritaları

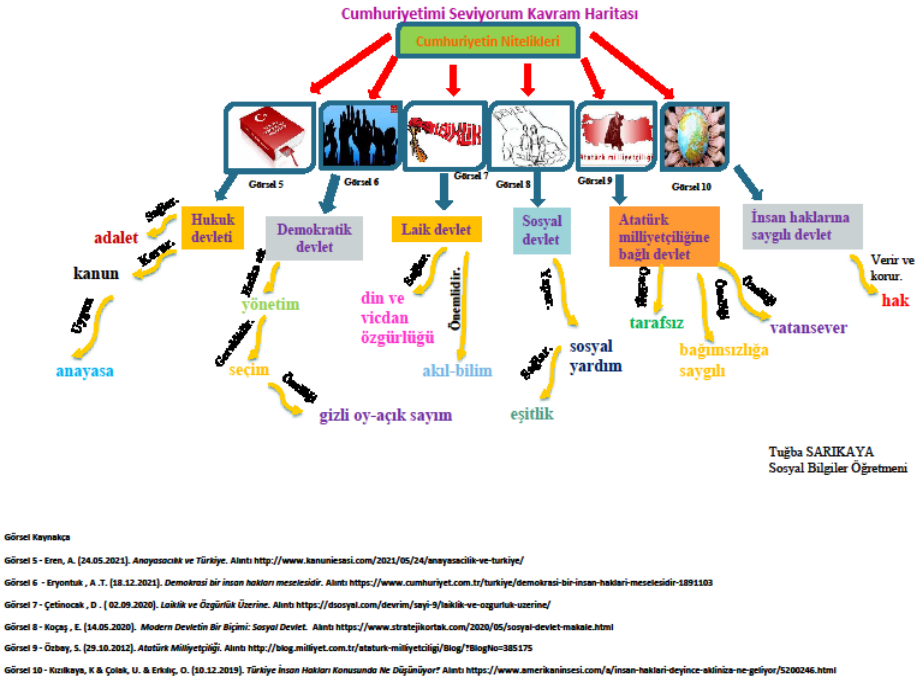

Şekil C 1 Demokrasinin serüveni kavram haritası

Şekil C 2 Atatürk'ten armağan kavram haritası

EK C'nin devamı

Görsel Kaynakça

Görsel 5 - Eren, A. (24.05.2021). *Anayasacılık ve Türkiye.* Alıntı http://www.kanuniesasi.com/2021/05/24/anayasacilik-ve-turkiye/

Görsel 6 - Eryontuk , A .T. (18.12.2021). *Demokrasi bir insan hakları meselesidir.* Alıntı https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/demokrasi-bir-insan-haklari-meselesidir-1891103

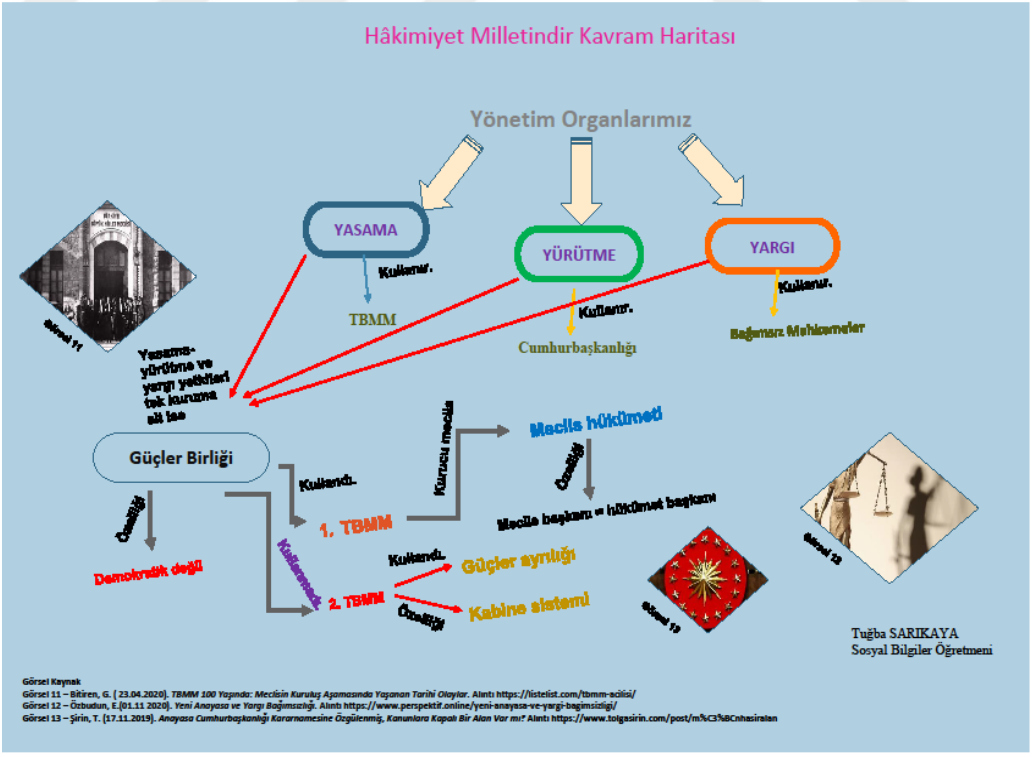
Görsel 7 - Çetinocak , D . (02.09.2020). *Laiklik ve Özgürlük Üzerine.* Alıntı https://dsosyal.com/devrim/sayi-9/laiklik-ve-ozgurluk-uzerine/

Görsel 8 - Koçaş , E. (14.05.2020). *Modern Devletin Bir Biçimi: Sosyal Devlet.* Alıntı https://www.stratejikortak.com/2020/05/sosyal-devlet-makale.html

Görsel 9 - Özbey, S. (29.10.2012). *Atatürk Milliyetçiliği.* Alıntı http://blog.milliyet.com.tr/ataturk-milliyetciligi/Blog/?BlogNo=385175

Görsel 10 - Kızılkaya, K & Çolak, U. & Erkılıç, O. (10.12.2019). *Türkiye İnsan Hakları Konusunda Ne Düşünüyor?* Alıntı https://www.amerikaninsesi.com/a/insan-haklari-deyince-aklinizda-ne-geliyor/5200246.html

Şekil C 3 Cumhuriyeti seviyorum kavram haritası

Görsel Kaynak

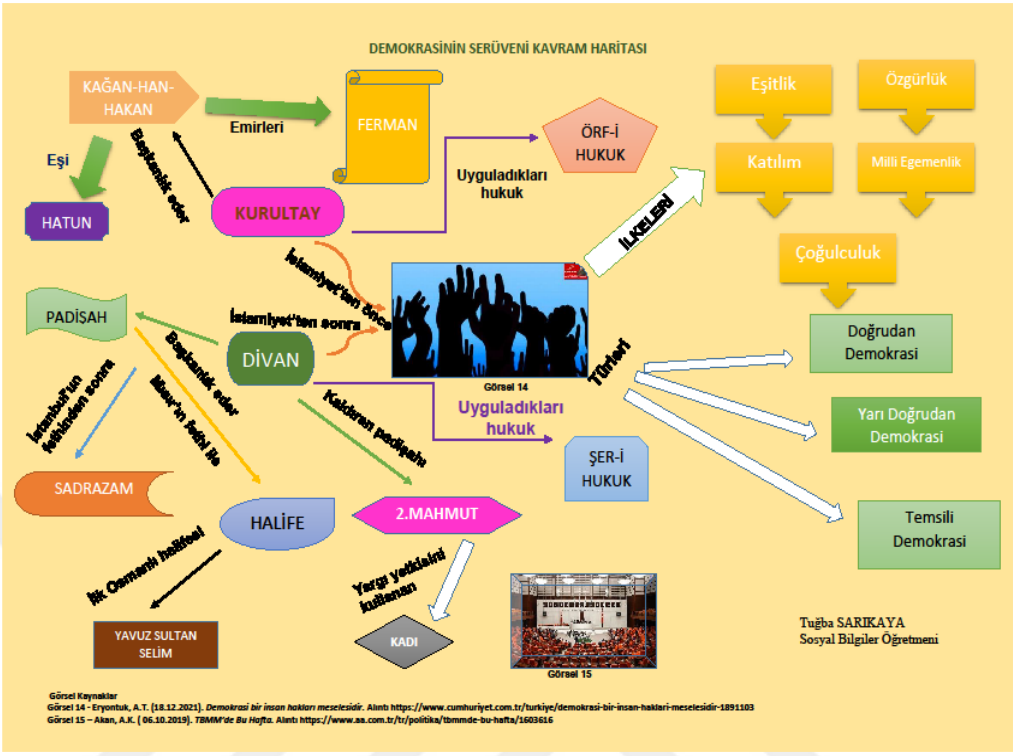
Görsel 11 – Bitiren, G. (23.04.2020). *TBMM 100 Yaşında: Meclisin Kuruluş Aşamasında Yaşanan Tarihi Olaylar.* Alıntı https://listelist.com/tbmm-acilisi/

Görsel 12 – Özbudun, E.(01.11 2020). *Yeni Anayasa ve Yargı Bağımsızlığı.* Alıntı https://www.perspektif.online/yeni-anayasa-ve-yargi-bagimsizligi/

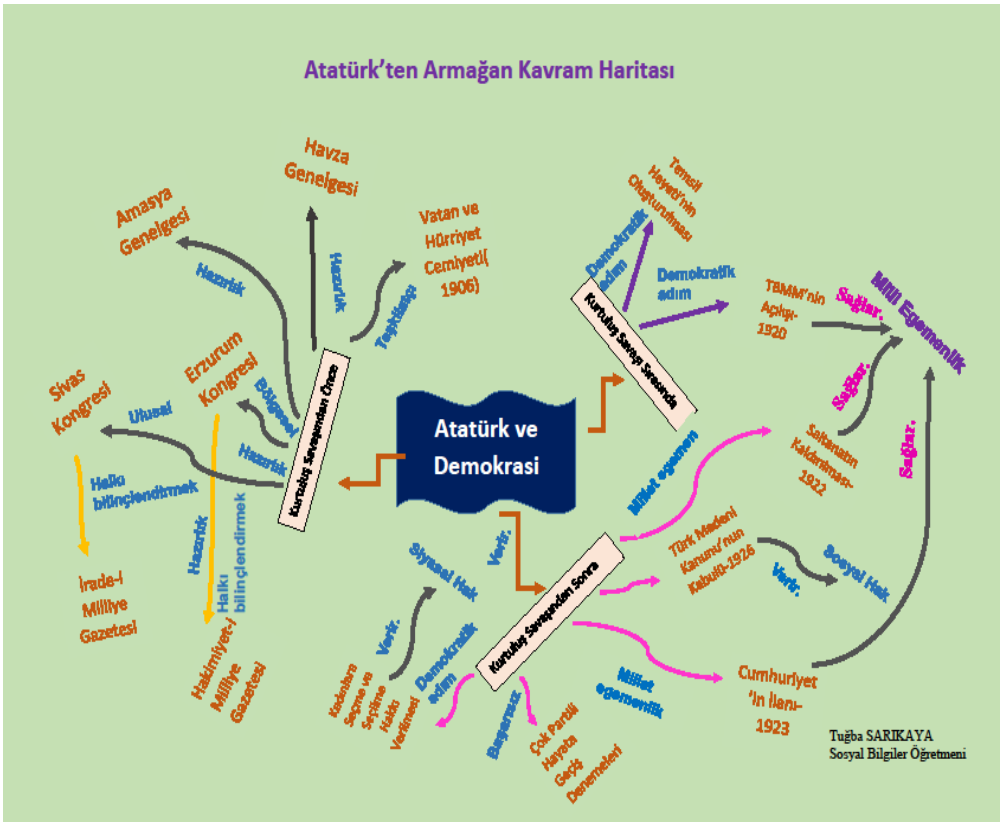
Görsel 13 – Şirin, T. (17.11.2019). *Anayasa Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine Özgülenmiş, Kanunlara Kapalı Bir Alan Var mı?* Alıntı https://www.tolgasirin.com/post/m%C3%BCnhasiralan

Şekil C 4 Hakimiyet milletindir kavram haritası

EK C'nin devamı

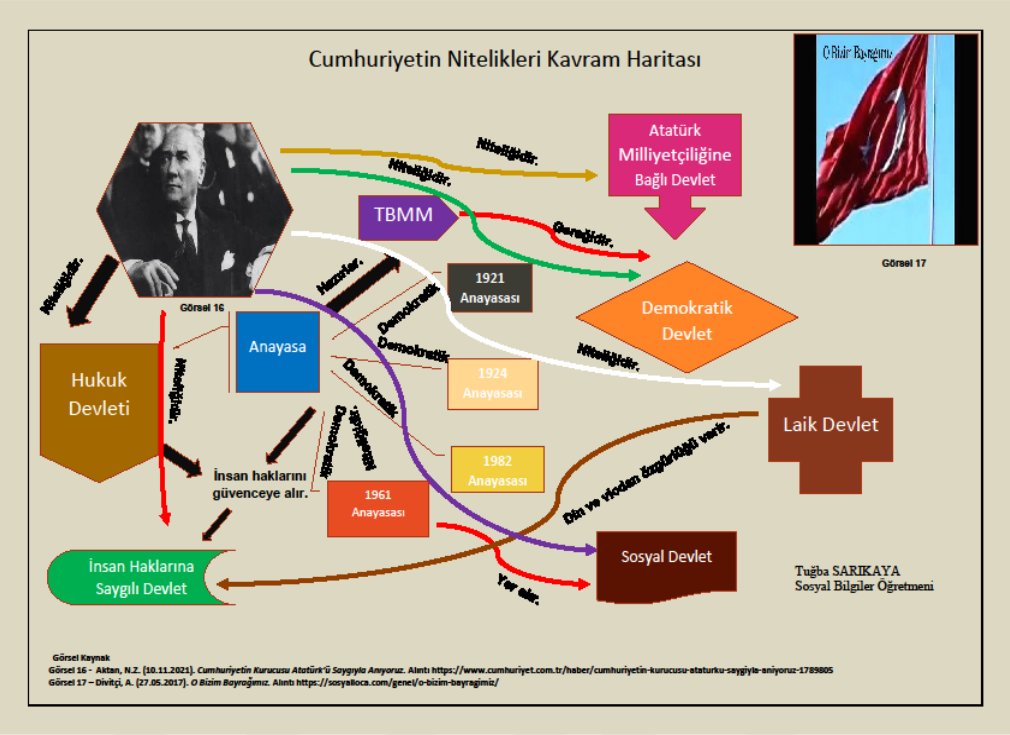

Şekil C 5 Demokrasinin serüveni kavram haritası

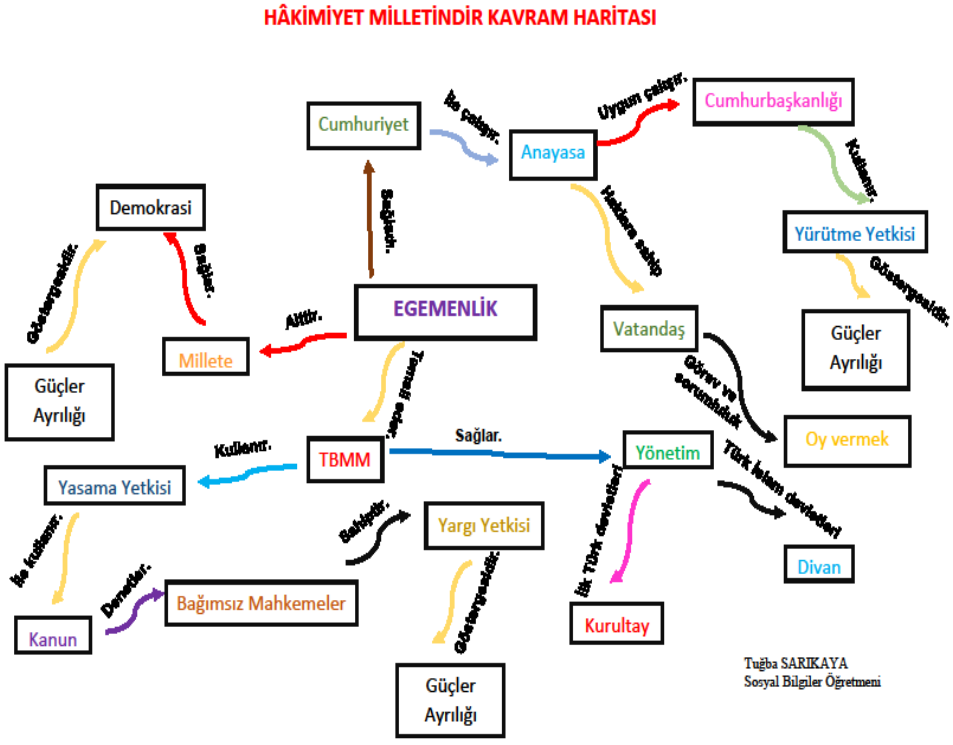

Şekil C 6 Atatürk'ten armağan kavram haritası

EK C'nin devamı

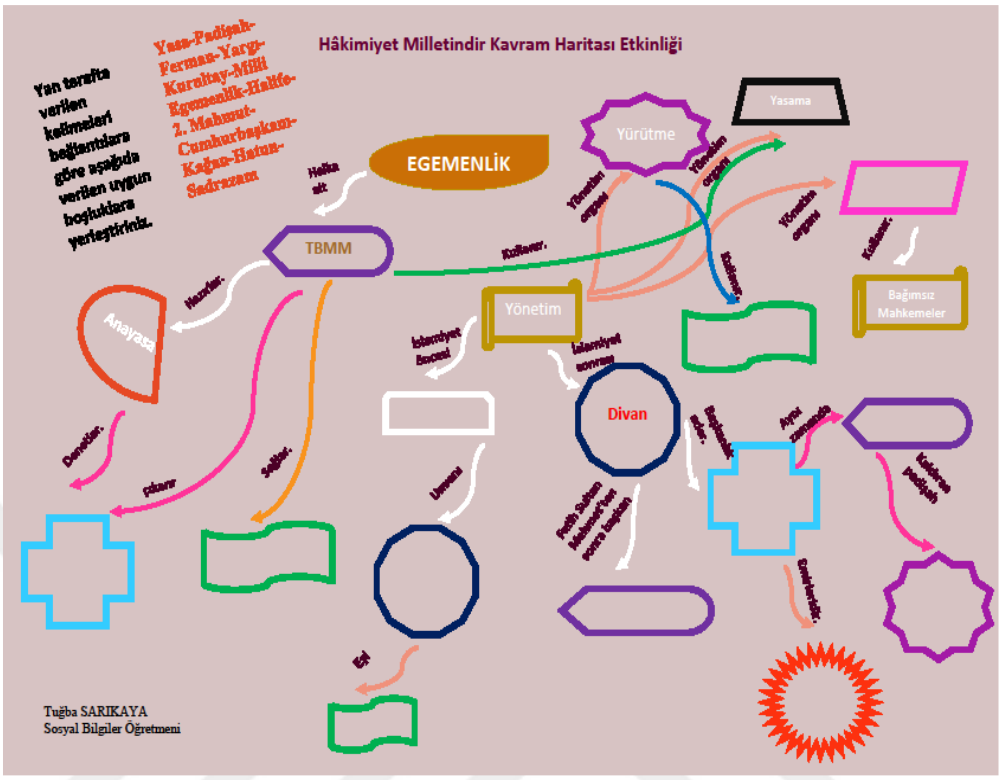

Şekil C 7 Cumhuriyetimi seviyorum kavram haritası

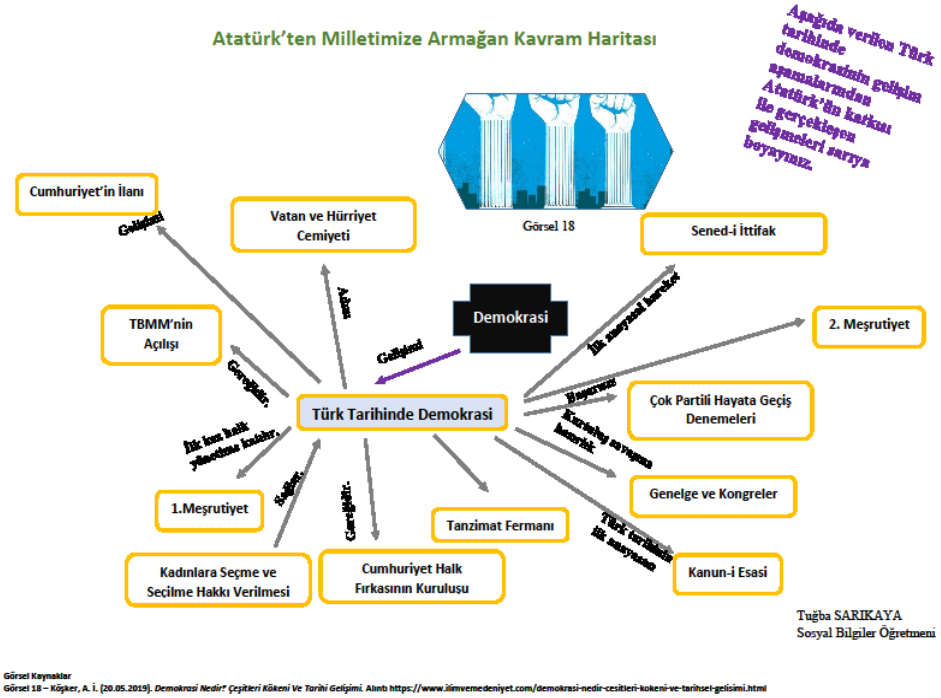

Şekil C 8 Hakimiyet milletindir kavram haritası

EK C'nin devamı

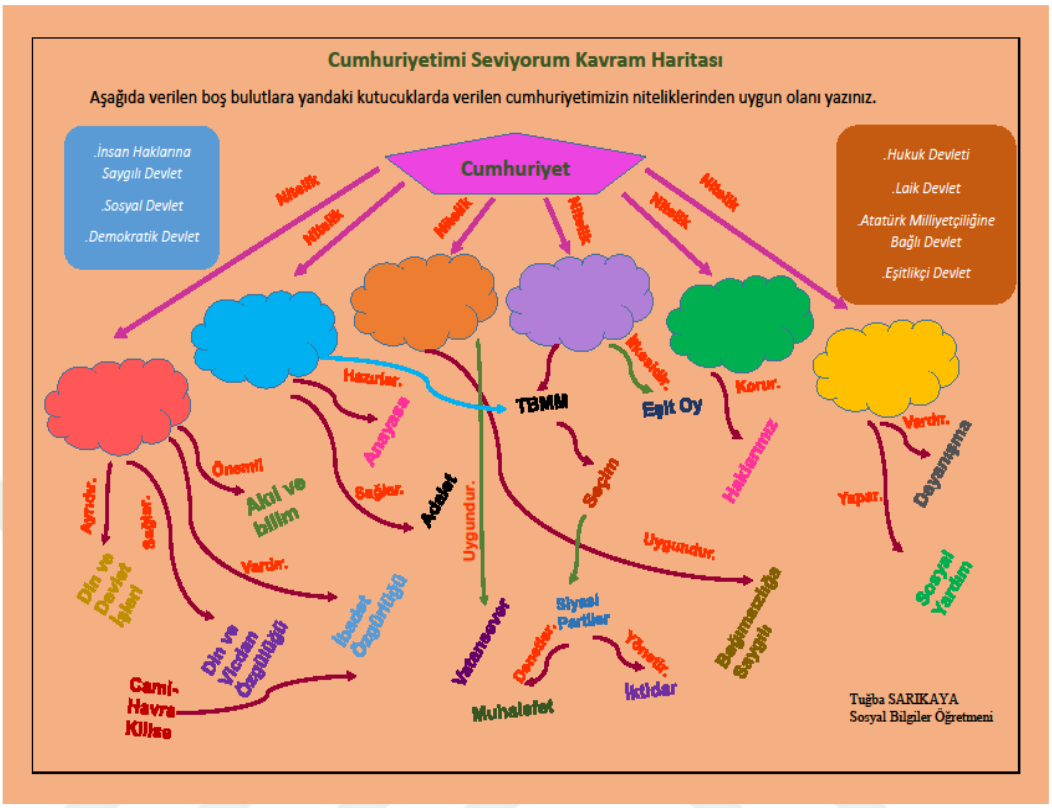
Şekil C 9 Demokrasinin serüveni kavram haritası etkinliği

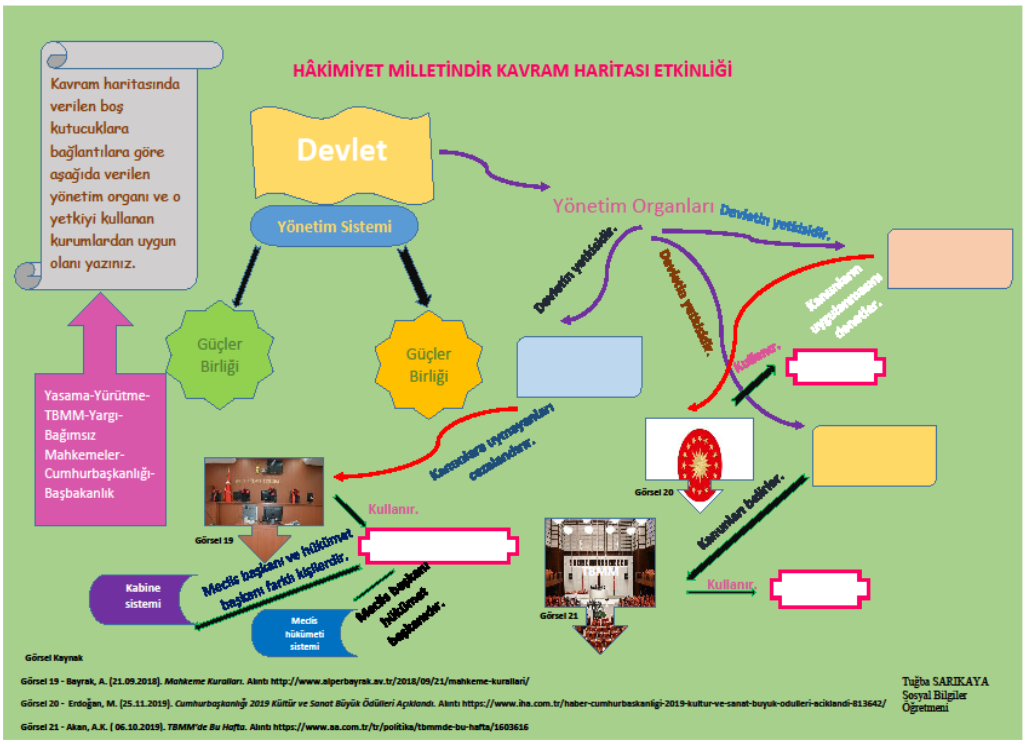
Görsel Kaynaklar
Görsel 18 – Köşker, A. İ. (20.05.2019). *Demokrasi Nedir? Çeşitleri Kökeni Ve Tarihi Gelişimi.* Alıntı https://www.ilimvemedeniyet.com/demokrasi-nedir-cesitleri-kokeni-ve-tarihsel-gelisimi.html

Şekil C 10 Atatürk'ten armağan kavram haritası etkinliği

EK C'nin devamı

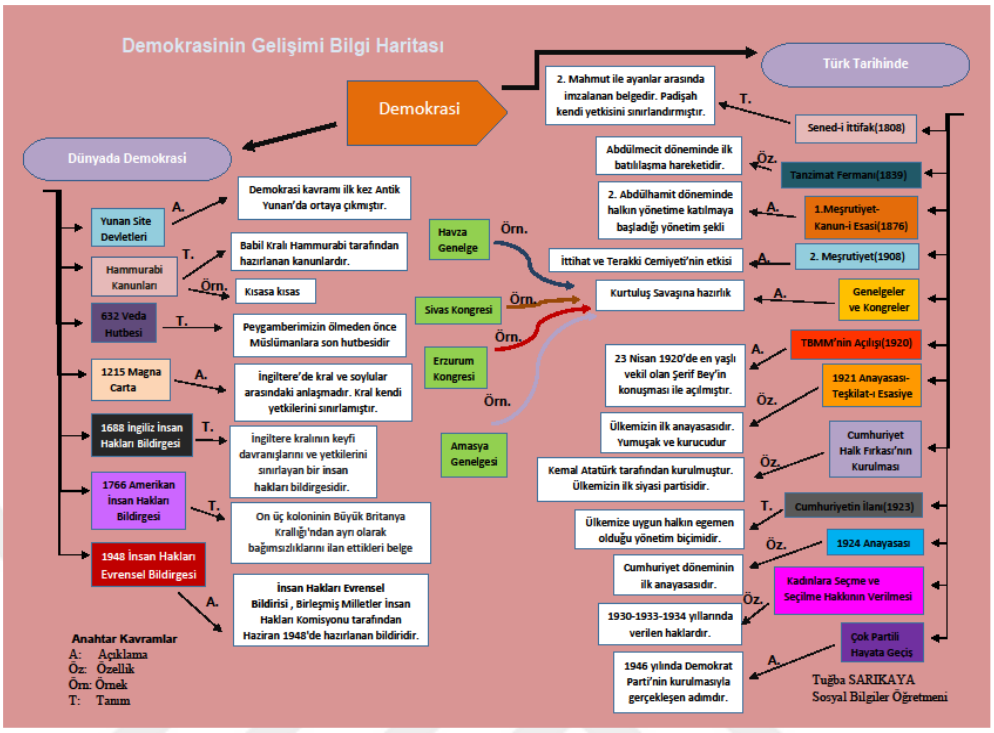

Şekil C 11 Cumhuriyetimi seviyorum kavram haritası etkinliği

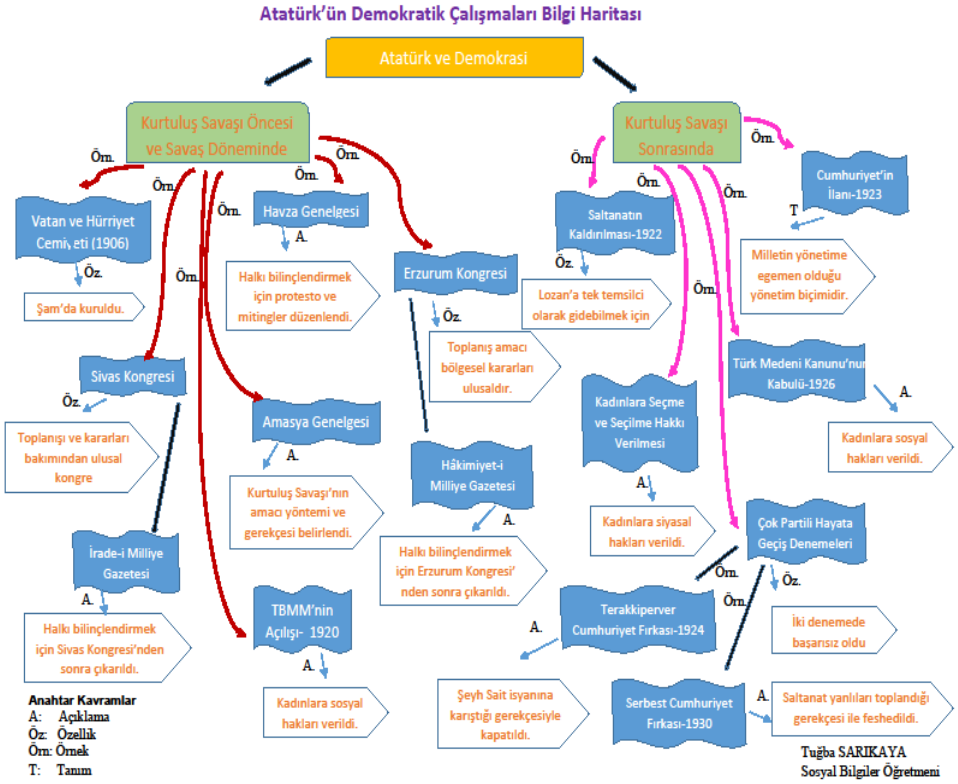

Şekil C 12 Hakimiyet milletindir kavram haritası

EK D Öğretmen Tarafından Çizilen Bilgi Haritaları

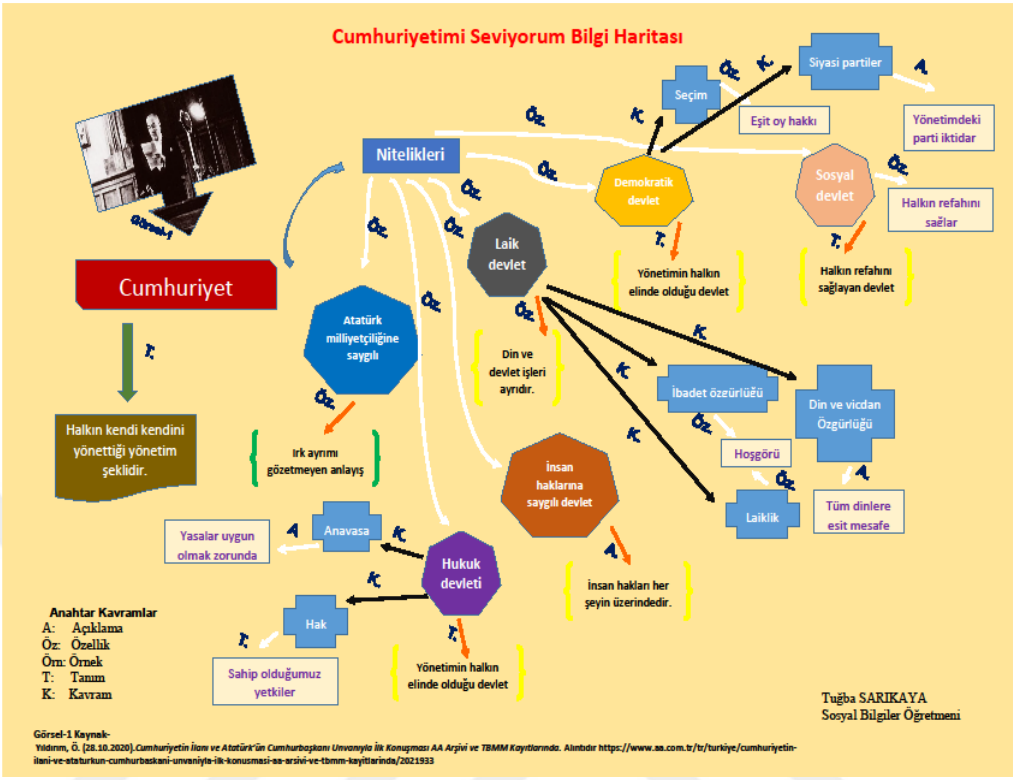

Şekil D 1 Demokrasinin serüveni bilgi haritası

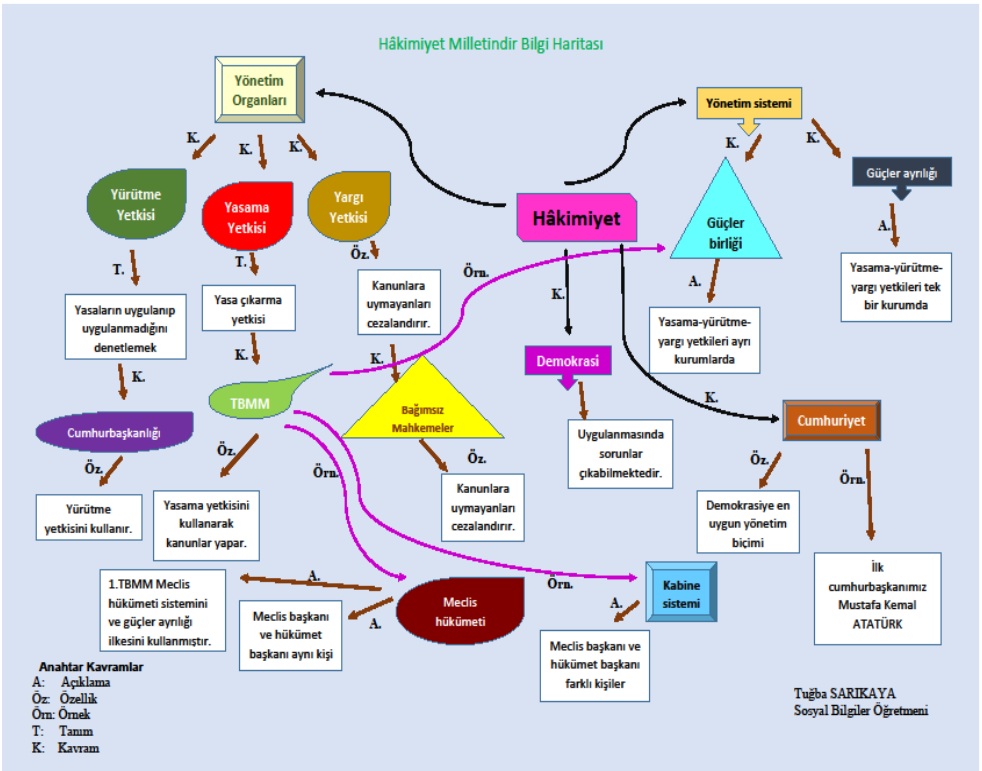
Şekil D 2 Atatürk'ten armağan bilgi haritası

EK D'nin devamı

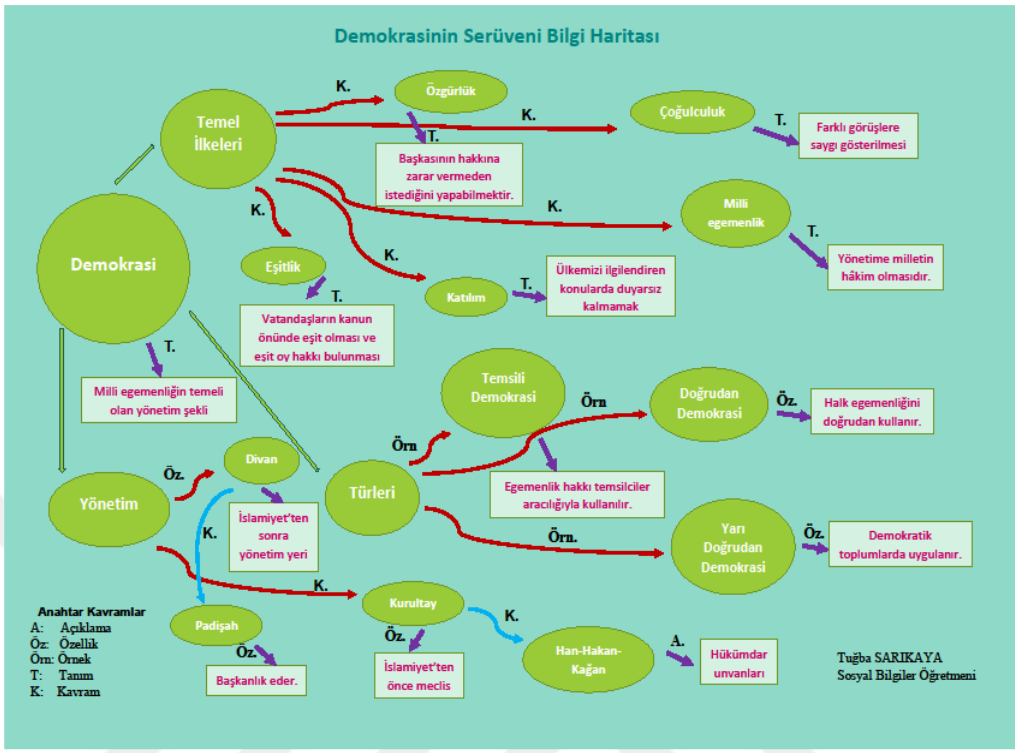
Görsel-1 Kaynak-
Yıldırım, Ö. (28.10.2020).*Cumhuriyetin İlanı ve Atatürk'ün Cumhurbaşkanı Unvanıyla İlk Konuşması AA Arşivi ve TBMM Kayıtlarında.* Alıntıdır https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/cumhuriyetin-ilani-ve-ataturkun-cumhurbaskani-unvaniyla-ilk-konusmasi-aa-arsivi-ve-tbmm-kayitlarinda/2021933

Şekil D 3 Cumhuriyetimi seviyorum bilgi haritası

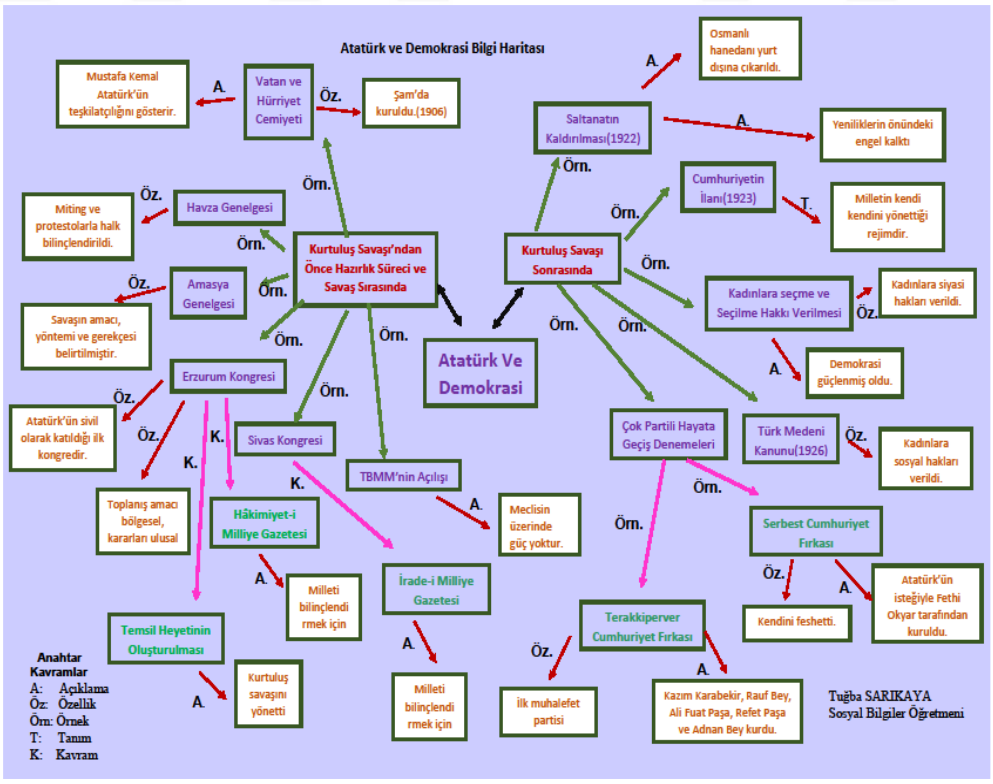

Şekil D 4 Hakimiyet milletindir bilgi haritası

EK D'nin devamı

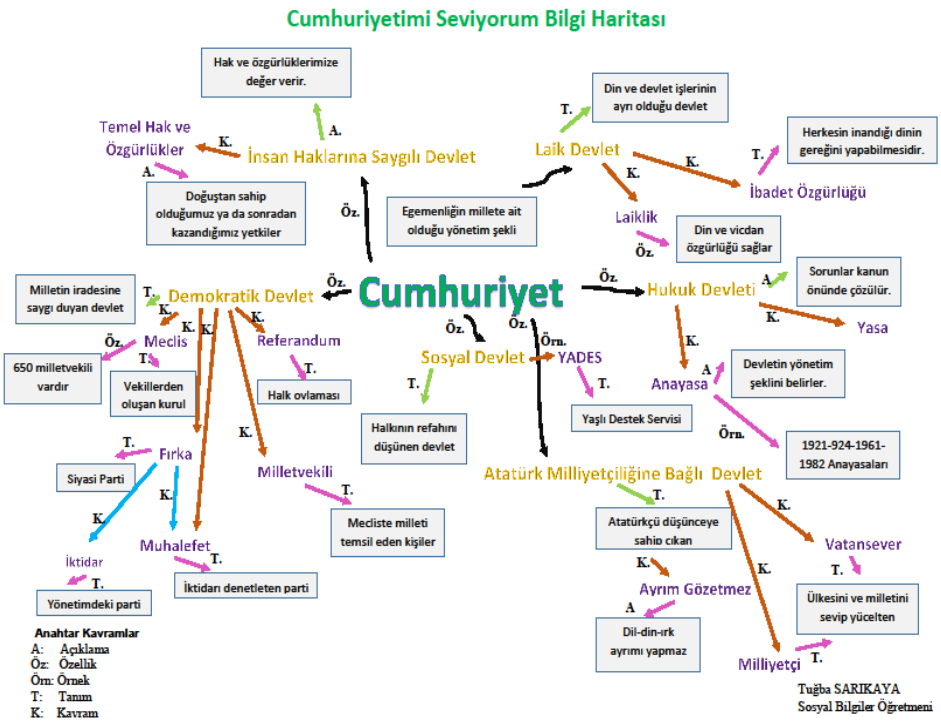

Şekil D 5 Demokrasinin serüveni bilgi haritası

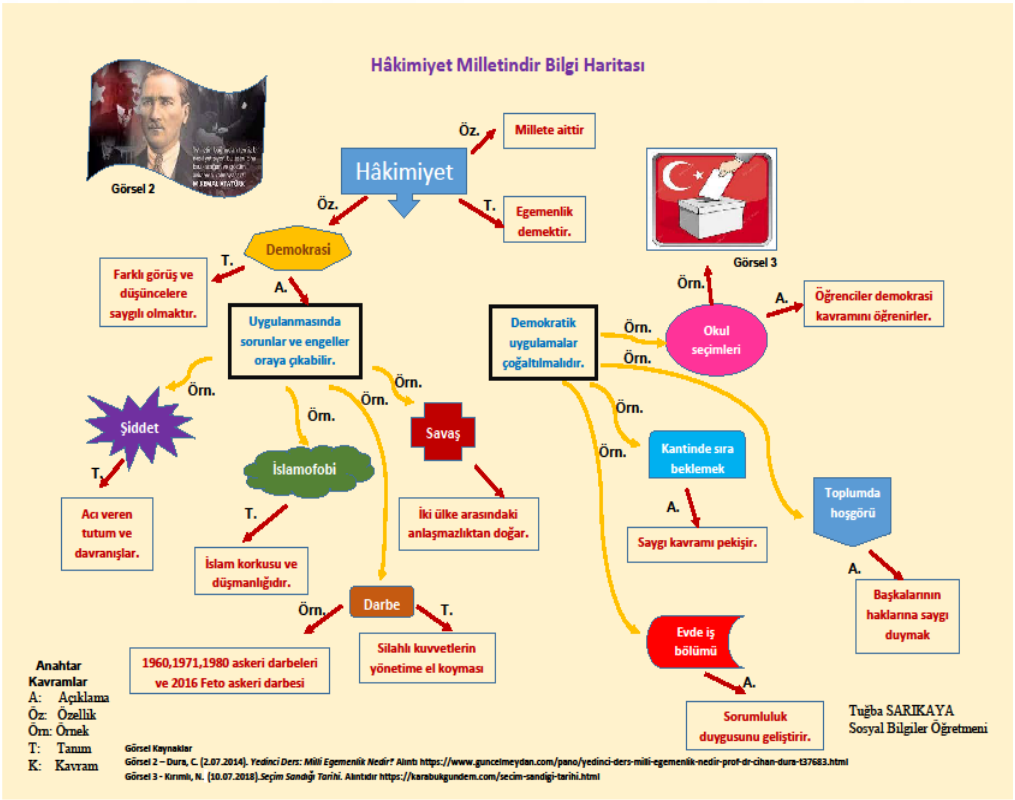

Şekil D 6 Atatürk'ten armağan bilgi haritası

EK D'nin devamı

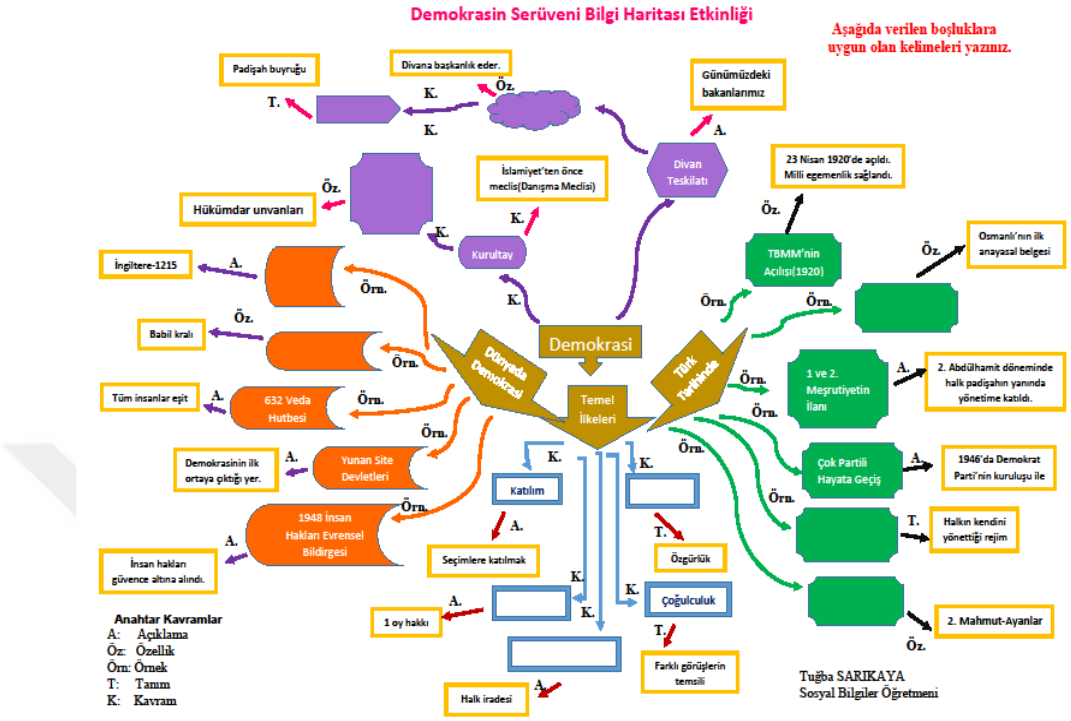

Şekil D 7 Cumhuriyetimi seviyorum bilgi haritası

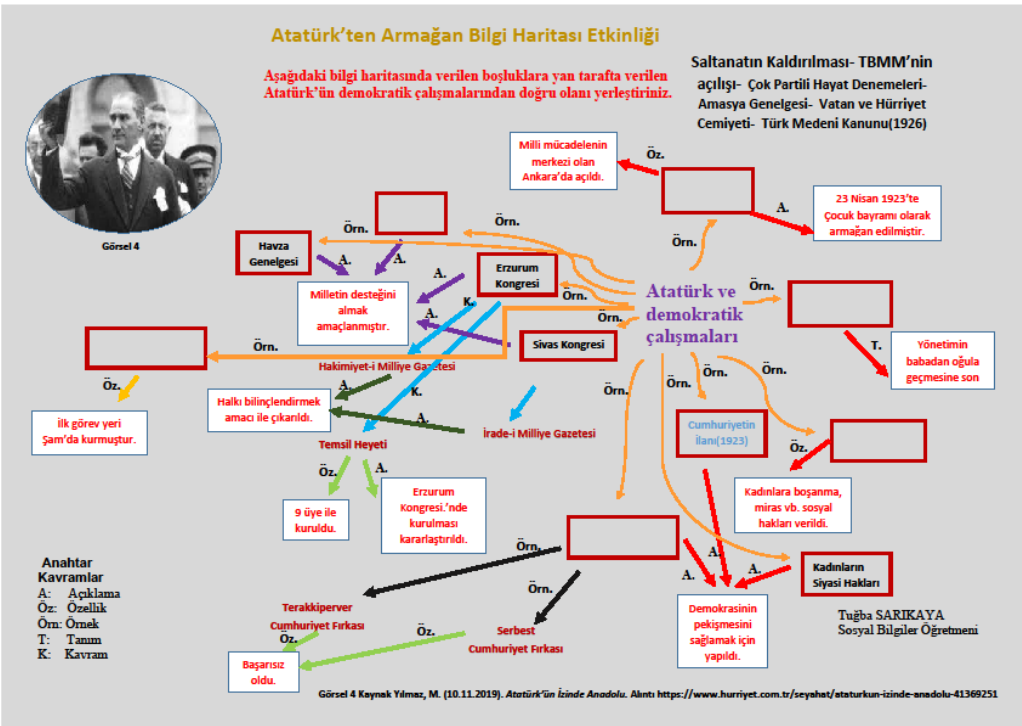

Şekil D 8 Hakimiyet milletindir bilgi haritası

EK D'nin devamı

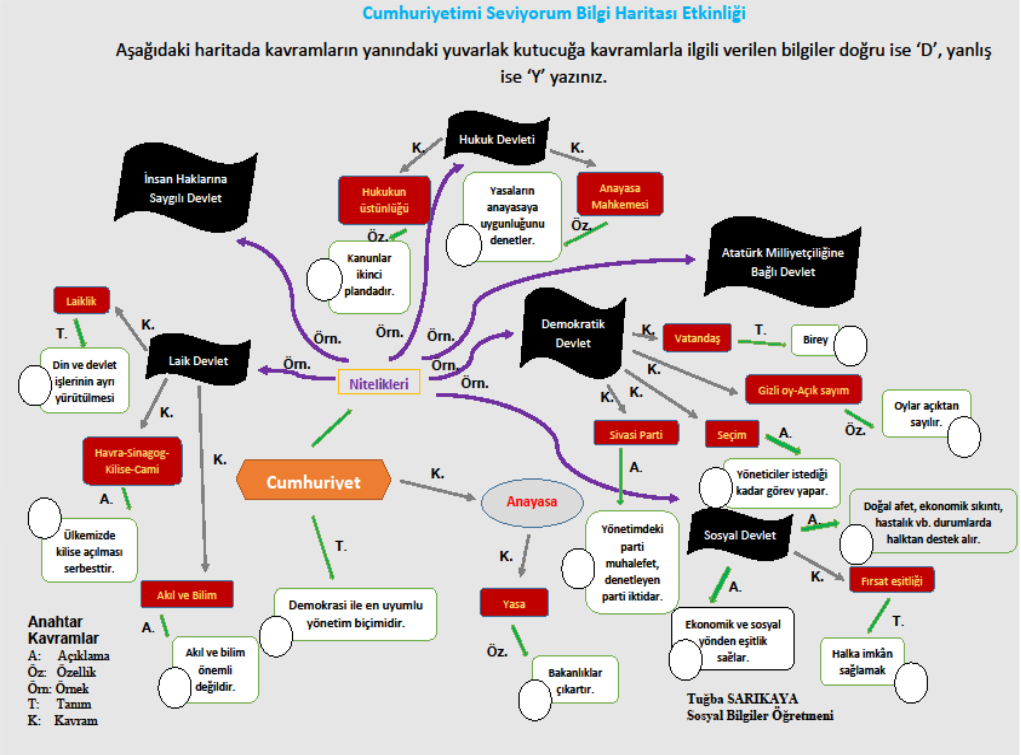

Şekil D 9 Demokrasinin serüveni bilgi haritası etkinliği

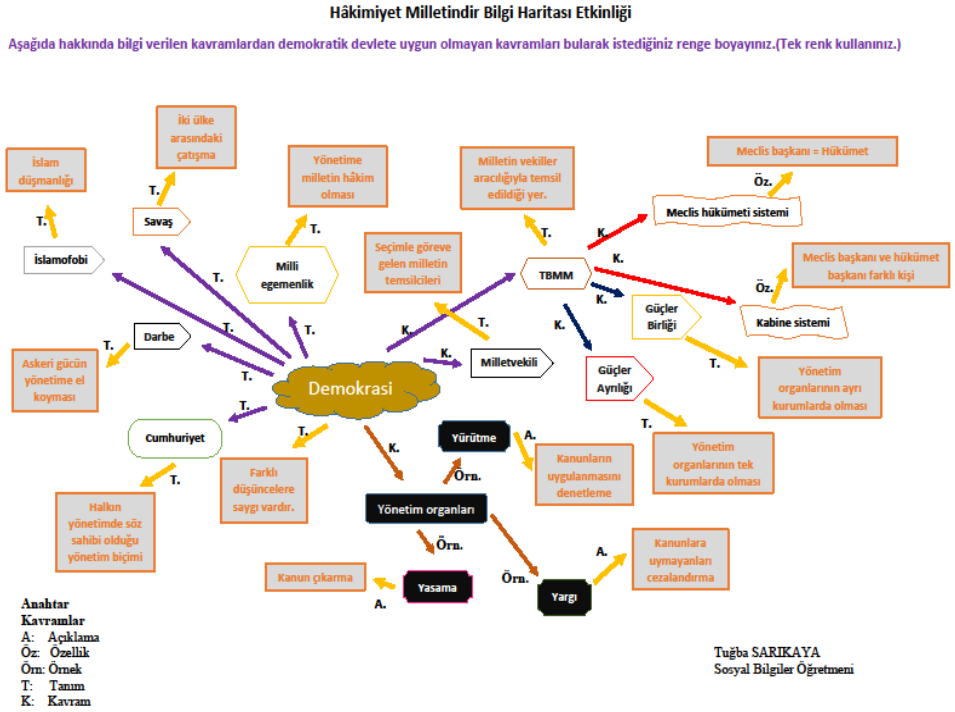

Şekil D 10 Atatürk'ten armağan bilgi haritası etkinliği

EK D'nin devamı

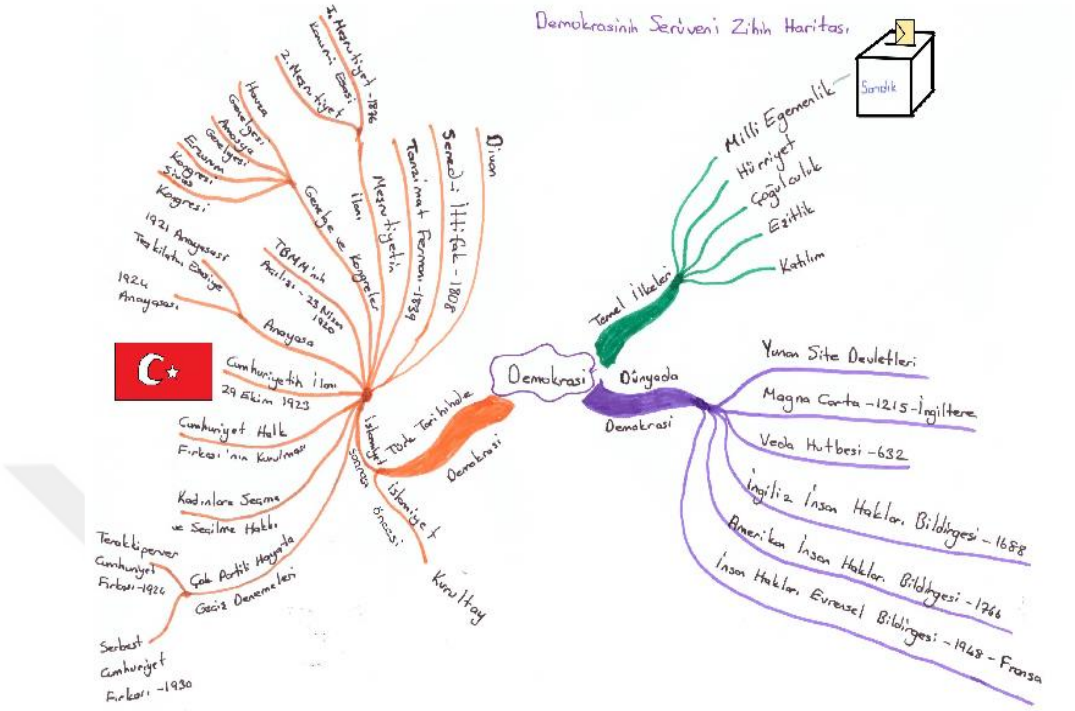

Şekil D 11 Cumhuriyetimi seviyorum bilgi haritası etkinliği

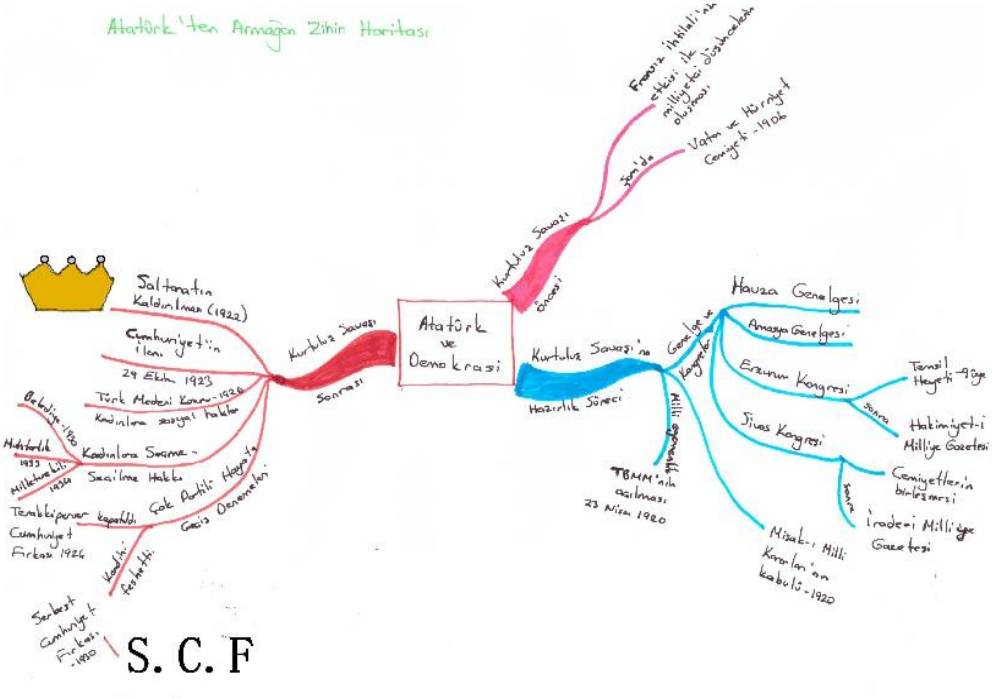

Şekil D 12 Hakimiyet milletindir bilgi haritası etkinliği

EK E Öğretmen Tarafından Çizilen Zihin Haritaları

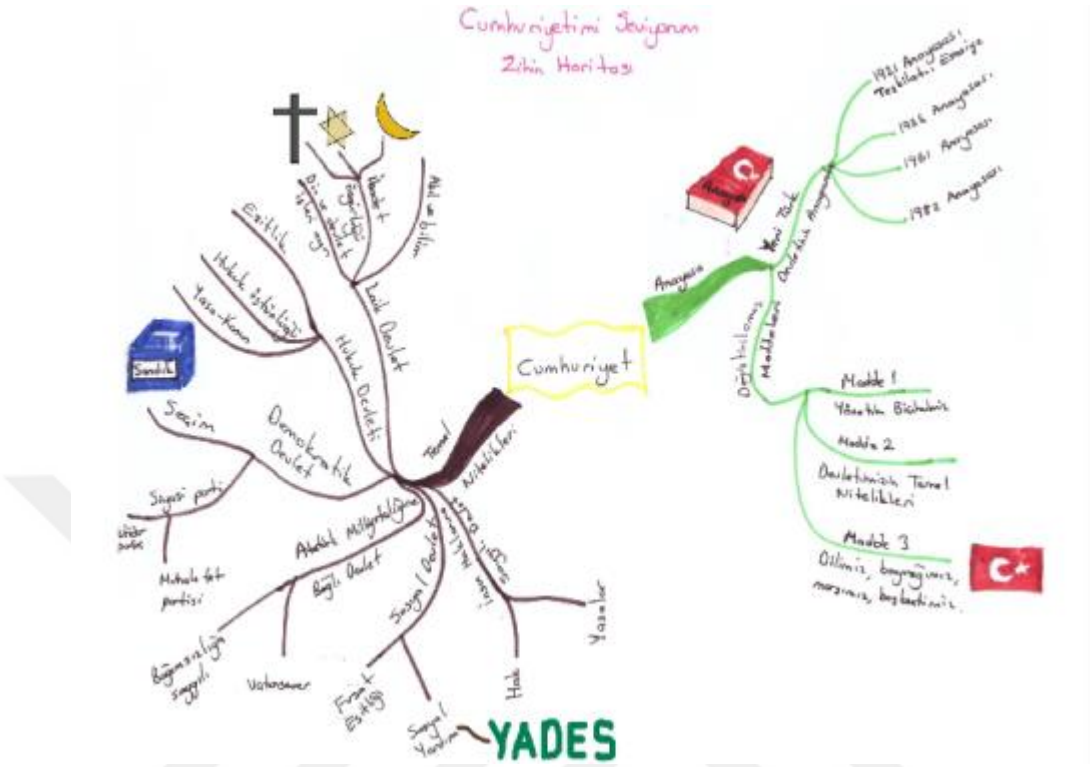

Şekil E 1 Demokrasinin serüveni zihin haritası

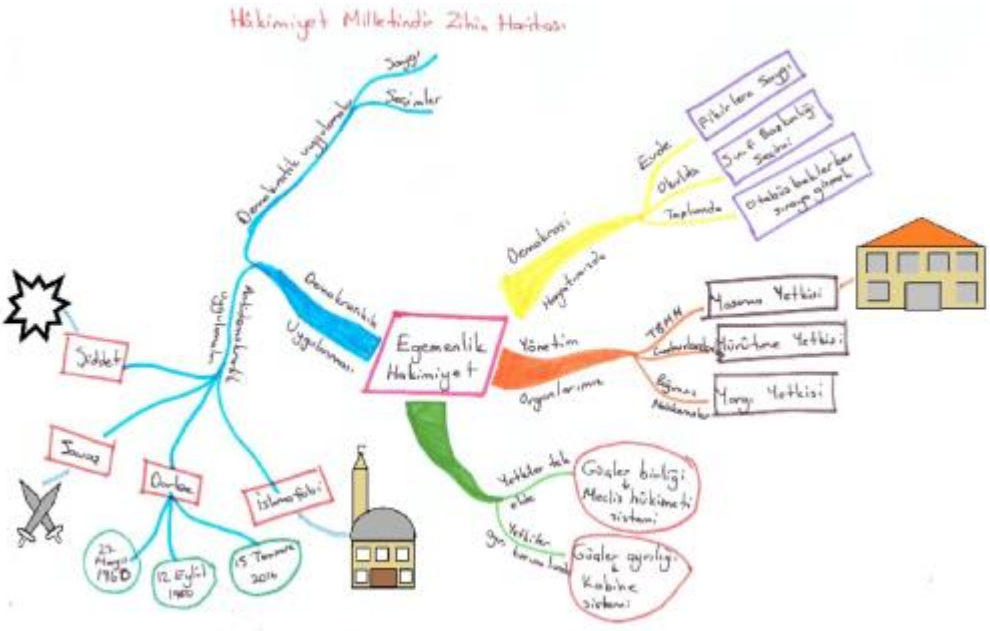

Şekil E 2 Atatürk'ten armağan zihin haritası

EK E'nin devamı

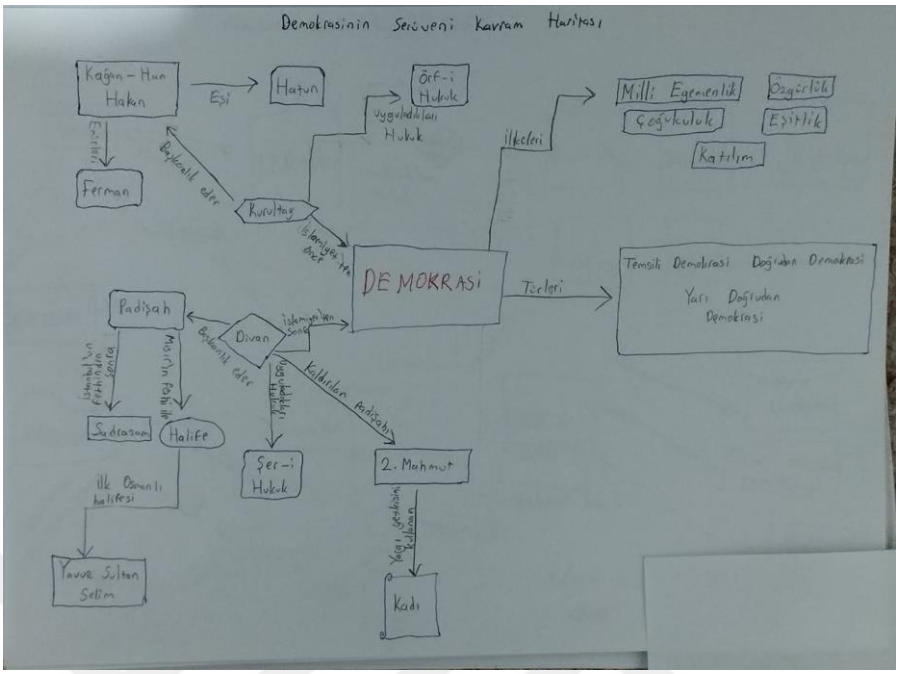

Şekil E 3 Cumhuriyetimi seviyorum zihin haritası

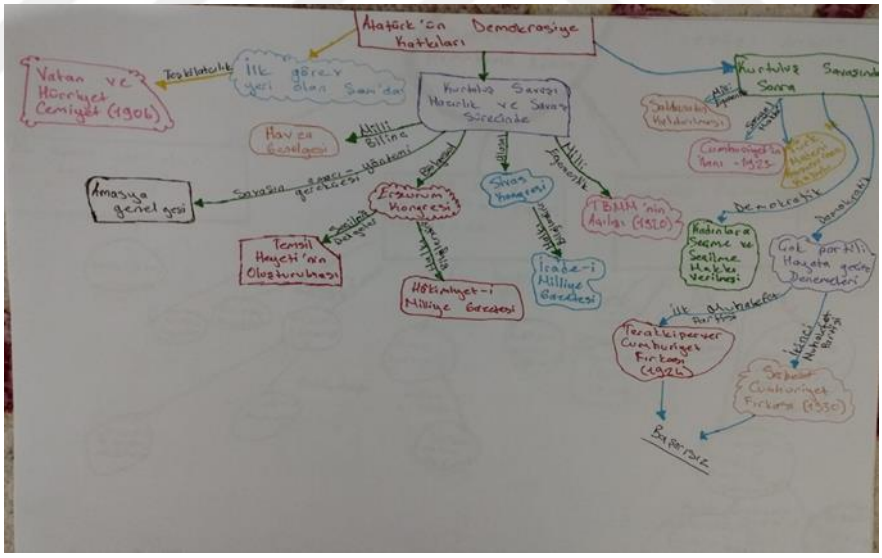

Şekil E 4 Hakimiyet milletindir zihin haritası

EK F Öğrenciler Tarafından Çizilen Örnek Kavram Haritaları

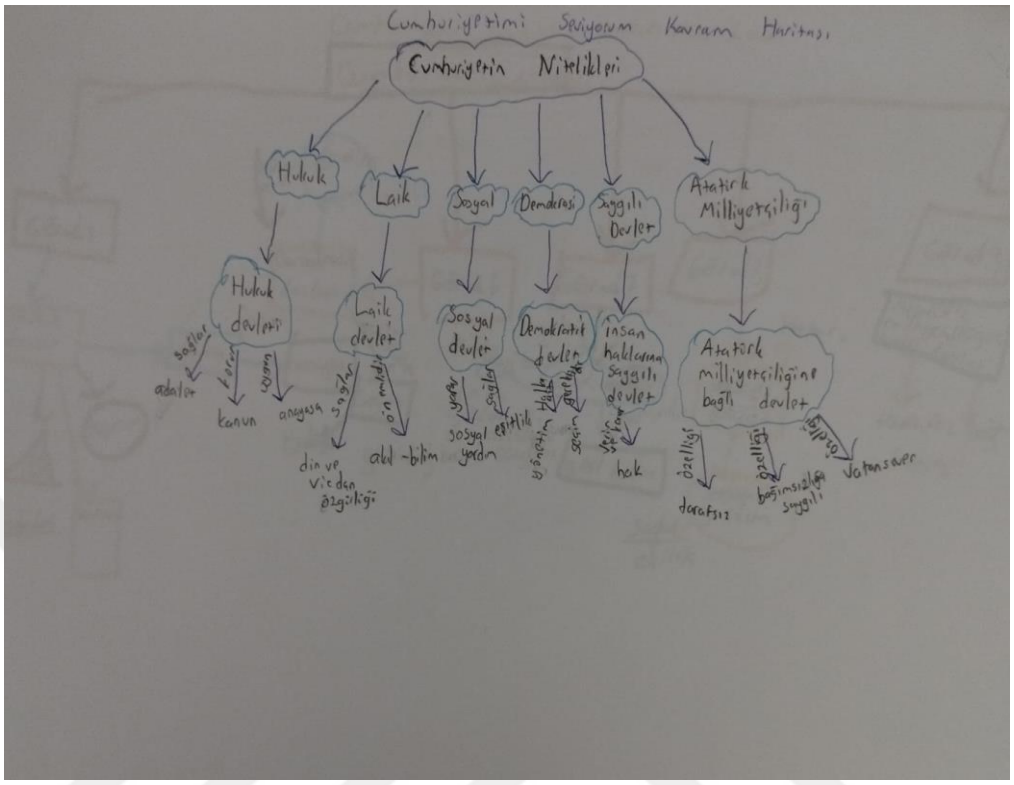

Şekil F 1 Demokrasinin serüveni kavram haritası

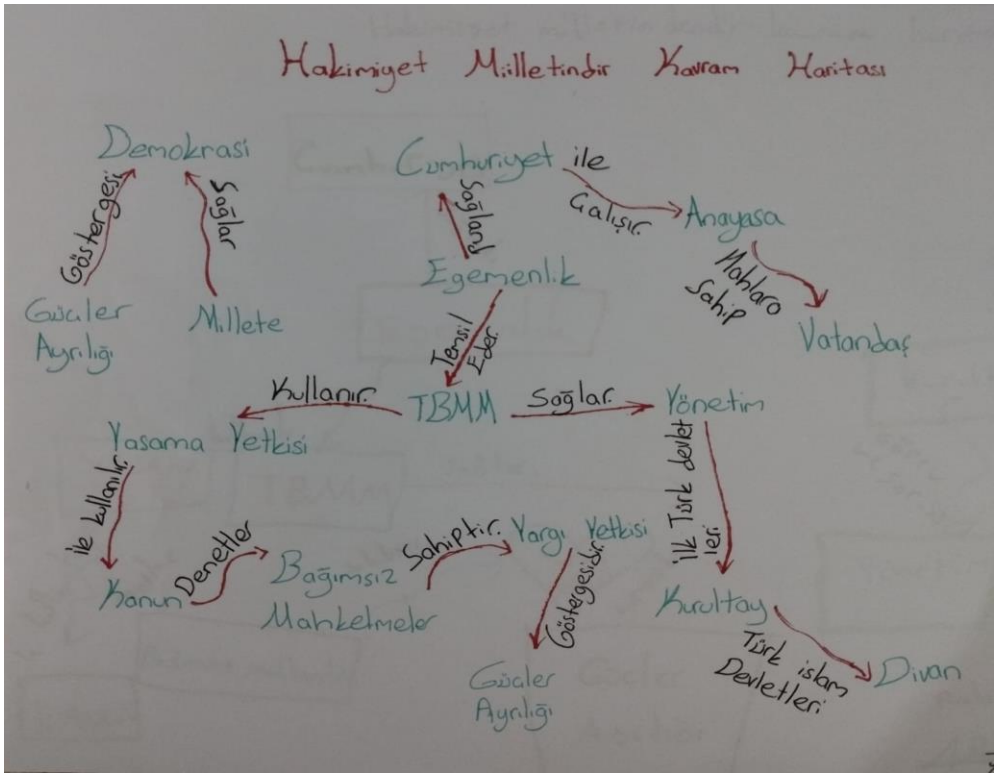

Şekil F 2 Atatürk'ten armağan kavram haritası

EK F'nin devamı

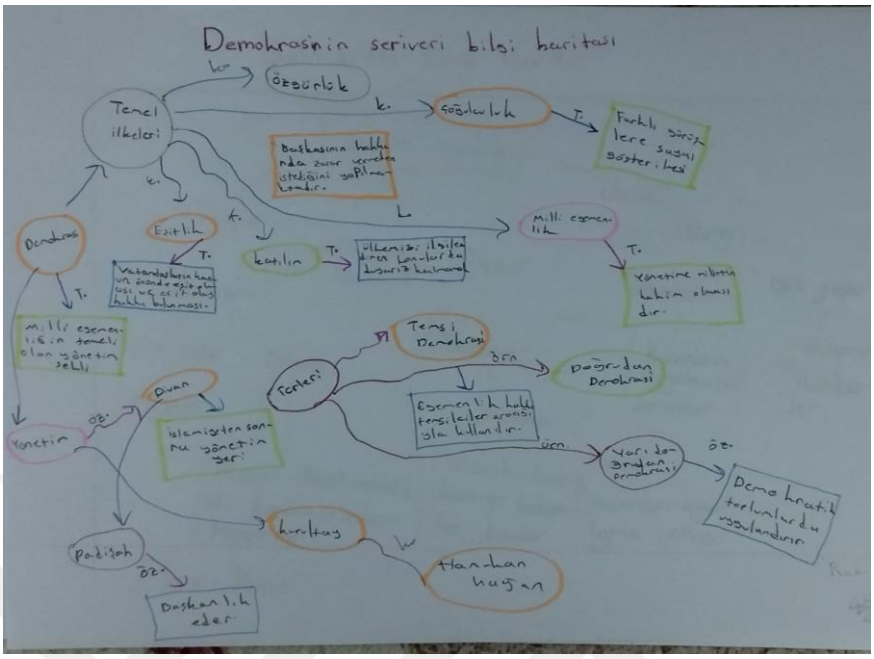

Şekil F 3 Cumhuriyetimi seviyorum kavram haritası

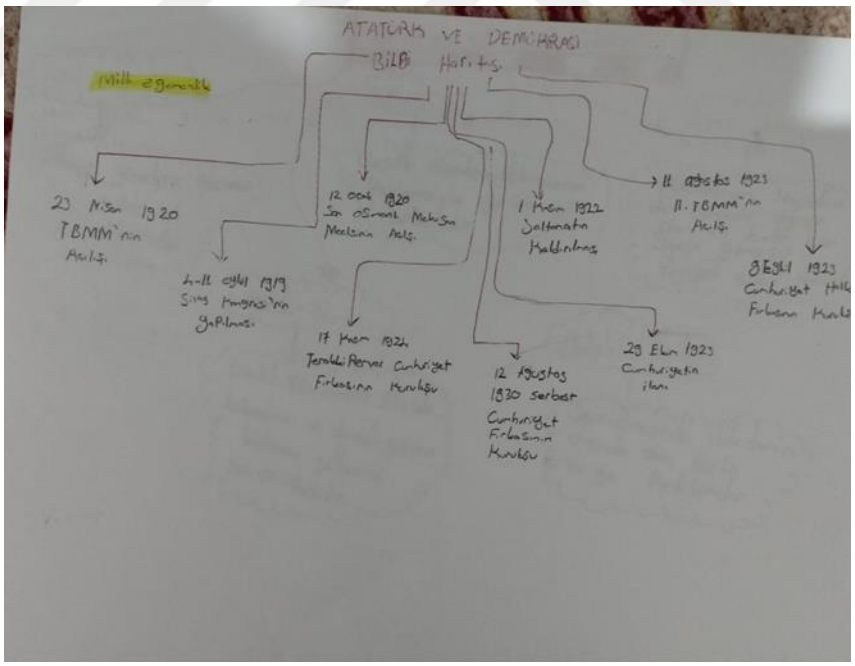

Şekil F 4 Hakimiyet milletindir kavram haritası

EK G Öğrenciler Tarafından Çizilen Örnek Bilgi Haritaları

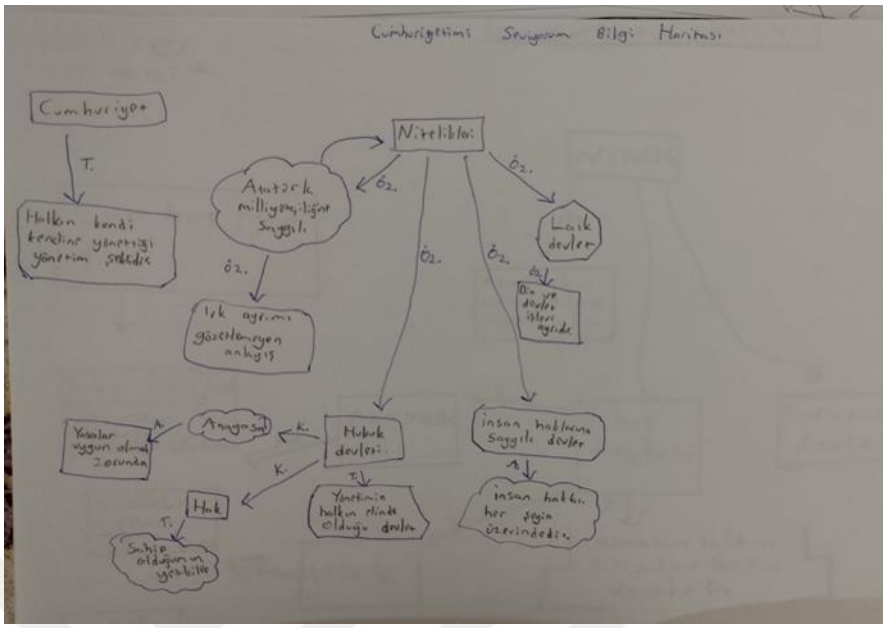

Şekil G 1 Demokrasinin serüveni bilgi haritası

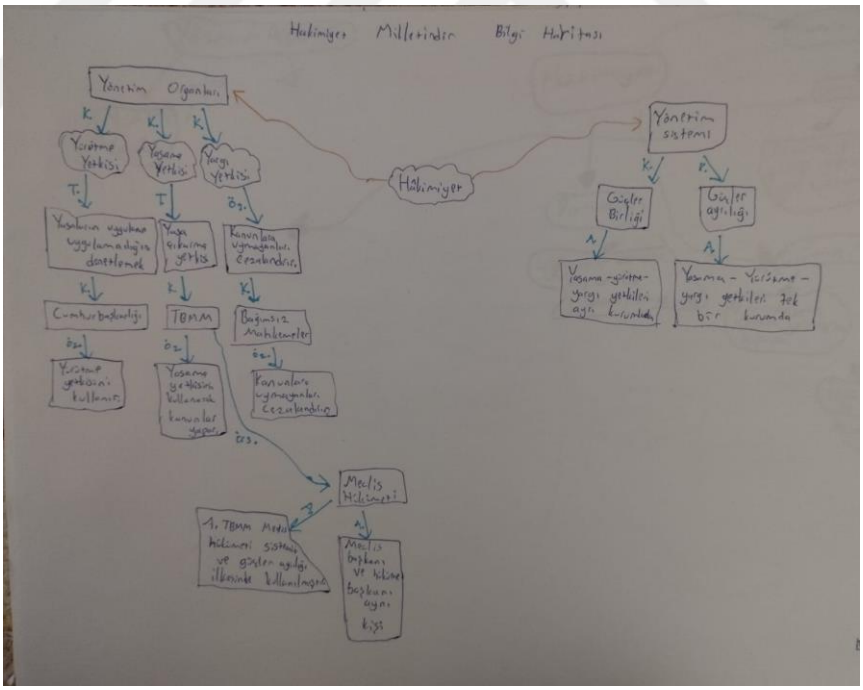

Şekil G 2 Atatürk'ten armağan bilgi haritası

EK G'nin devamı

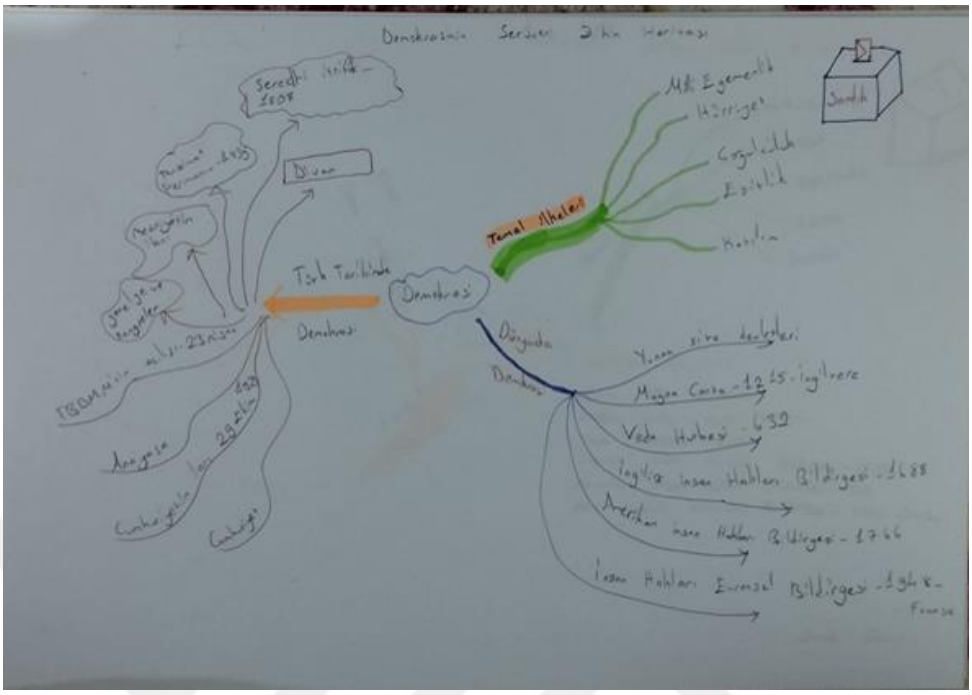

Şekil G 3 Cumhuriyetimi seviyorum bilgi haritası

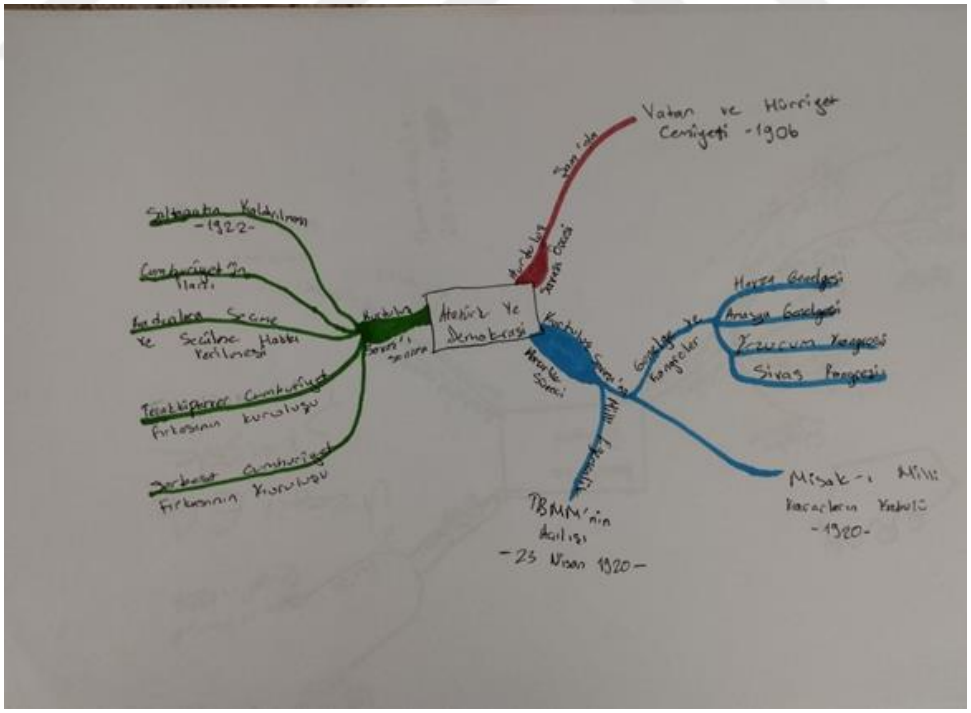

Şekil G 4 Hakimiyet milletindir bilgi haritası

EK H Öğrenciler Tarafından Çizilen Örnek Zihin Haritaları

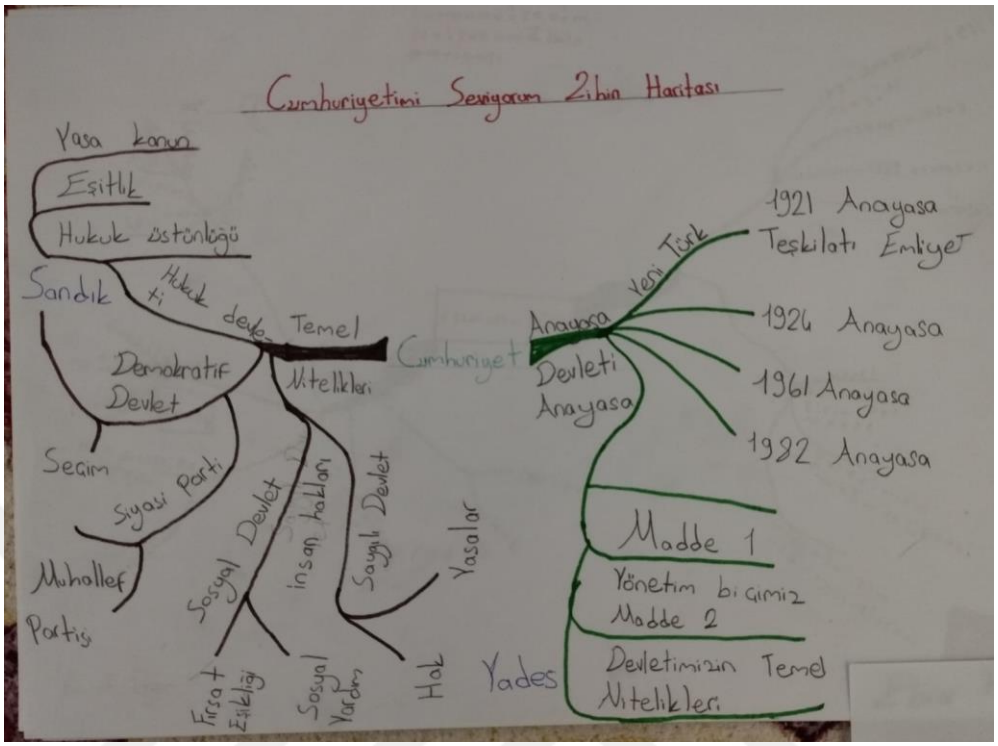

Şekil H 1 Demokrasinin serüveni zihin haritası

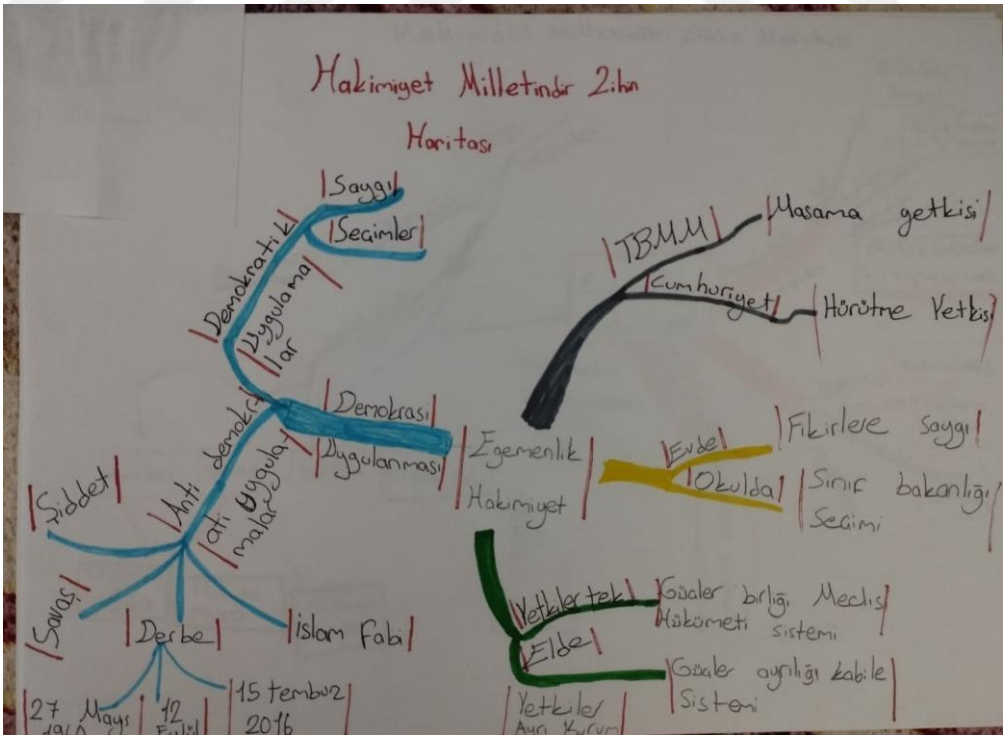

Şekil H 2 Atatürk'ten armağan zihin haritası

EK H'nin devamı

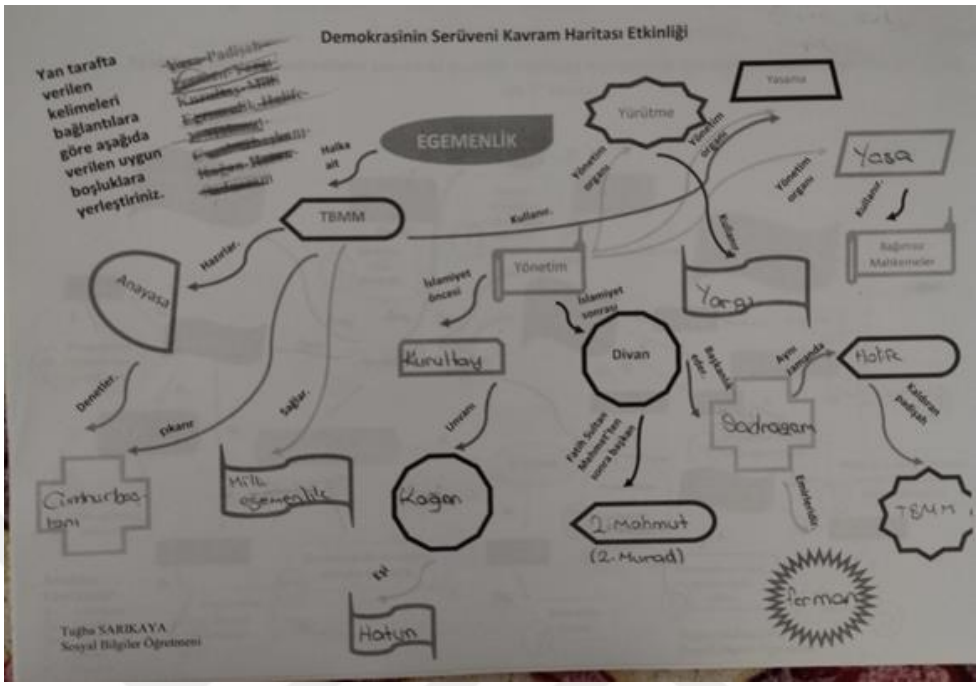

Şekil H 3 Cumhuriyetimi seviyorum zihin haritası

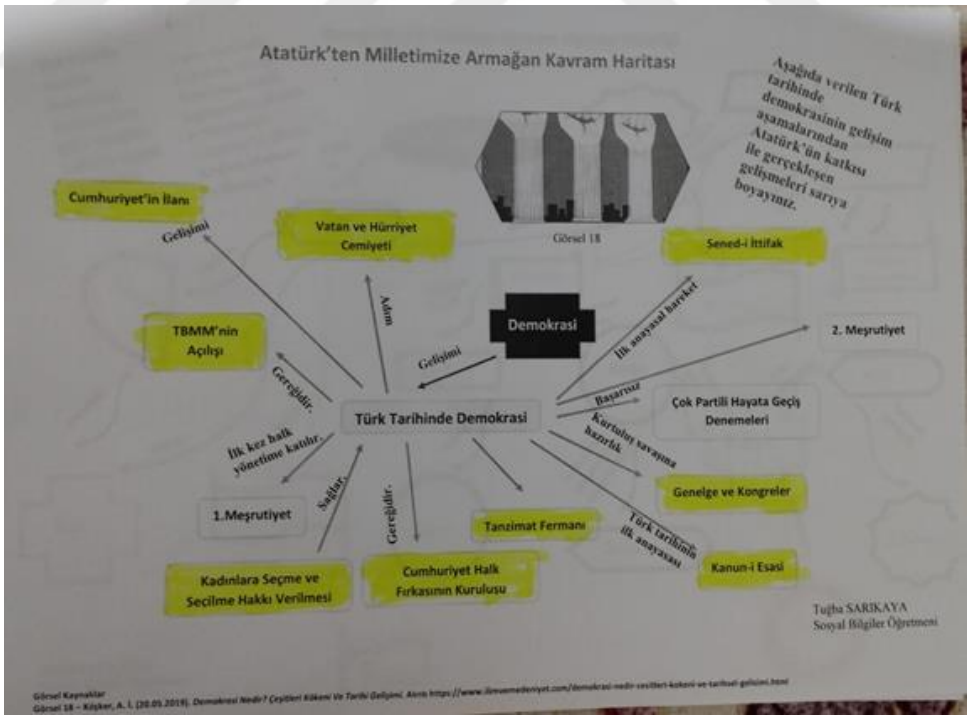

Şekil H 4 Hakimiyet milletindir zihin haritası

EK I Etkinlik Örnekleri

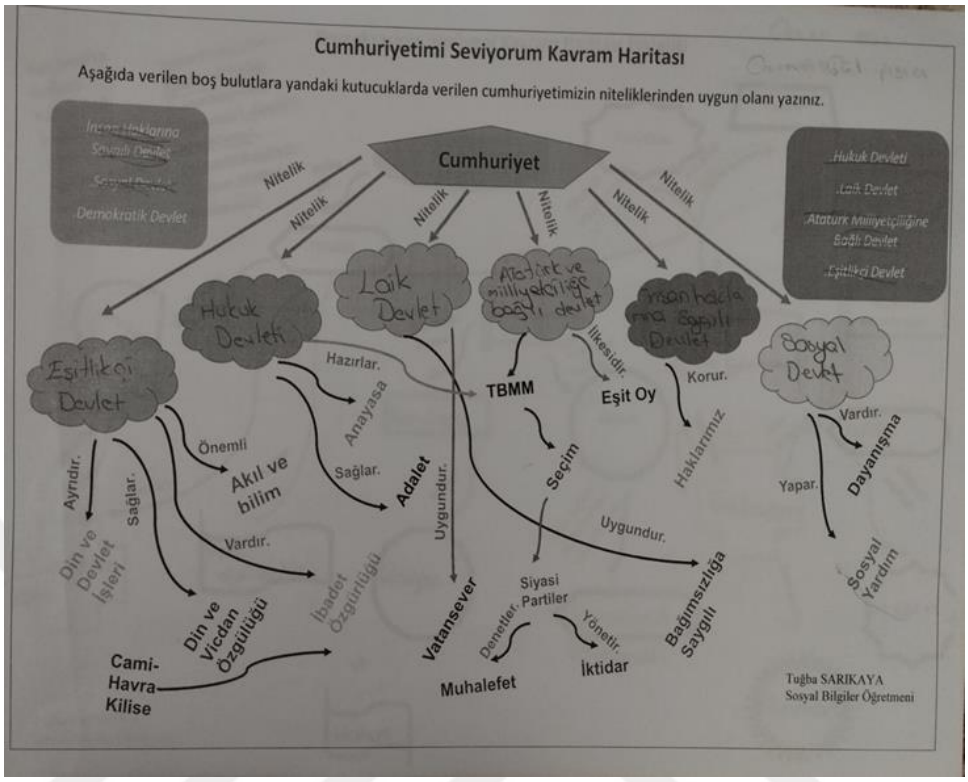

Şekil I 1 Demokrasinin serüveni etkinliği

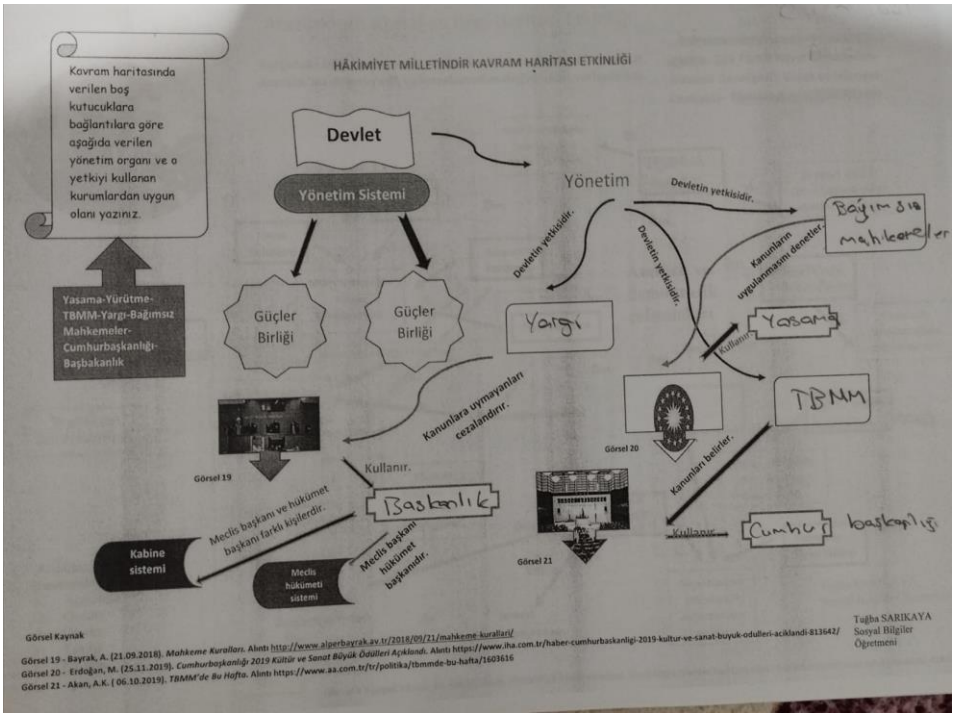

Şekil I 2 Atatürk'ten armağan kavram haritası etkinliği

EK I'nın devamı

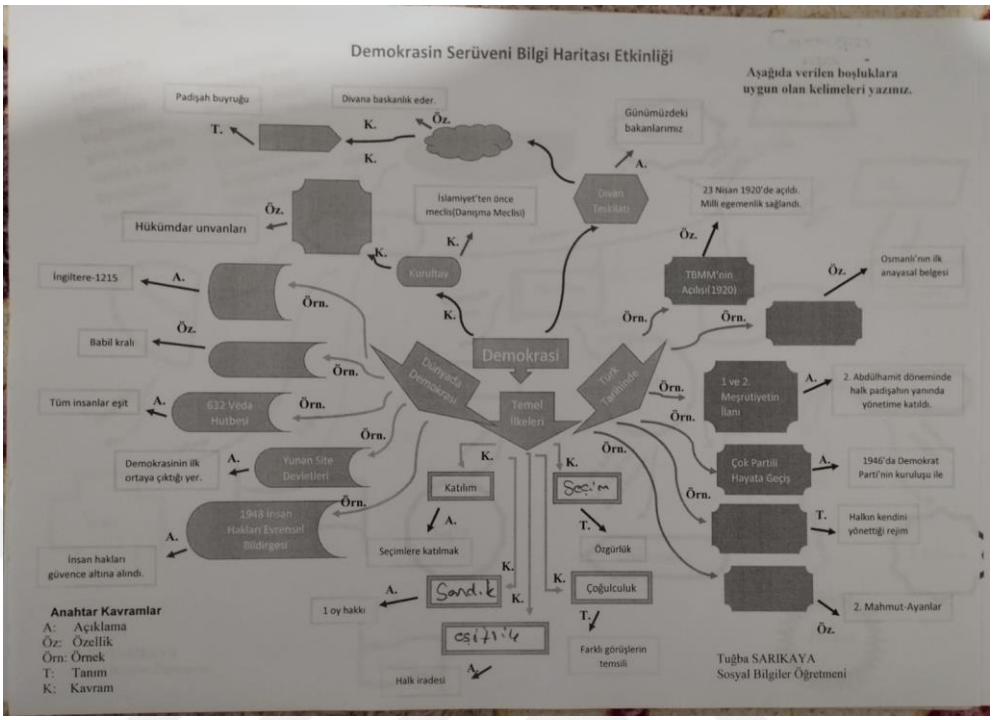

Şekil I 3 Cumhuriyetimi seviyorum kavram haritası etkinliği

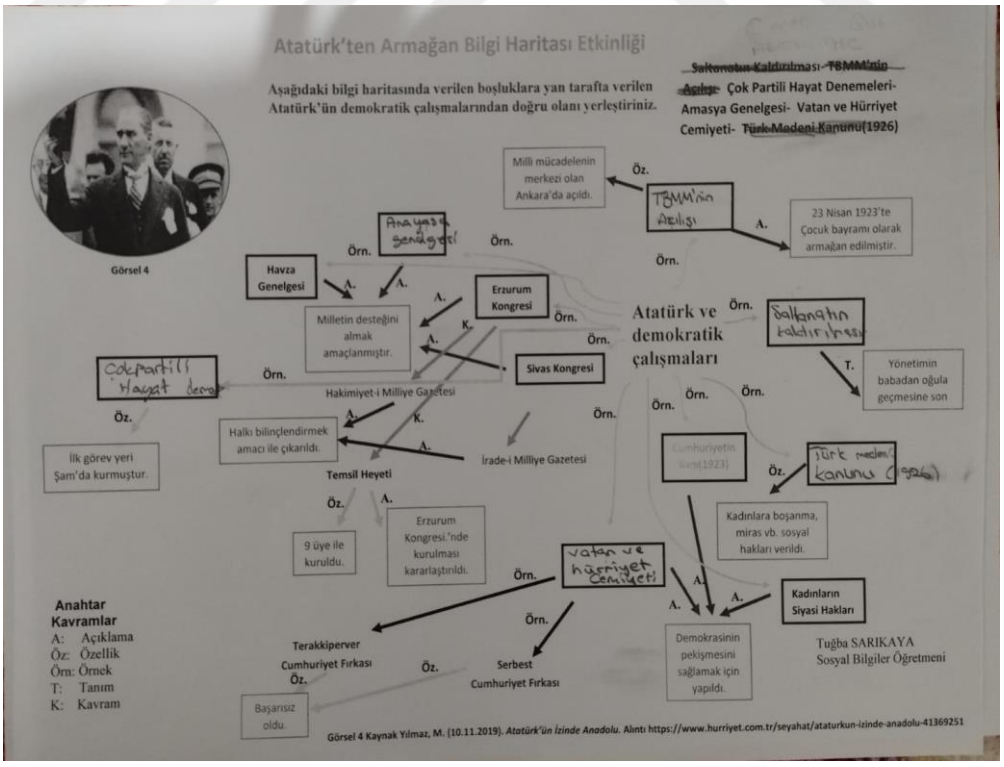

Şekil I 4 Hakimiyet milletindir kavram haritası etkinliği

EK I'nın devamı

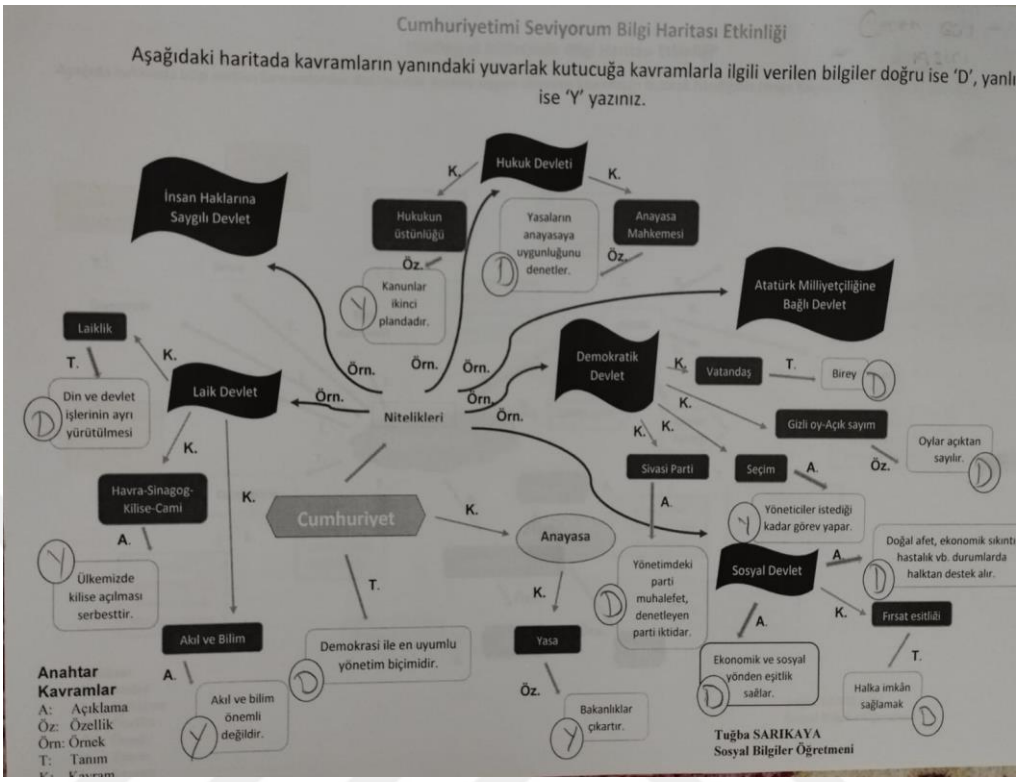

Şekil I 5 Demokrasinin serüveni bilgi haritası etkinliği

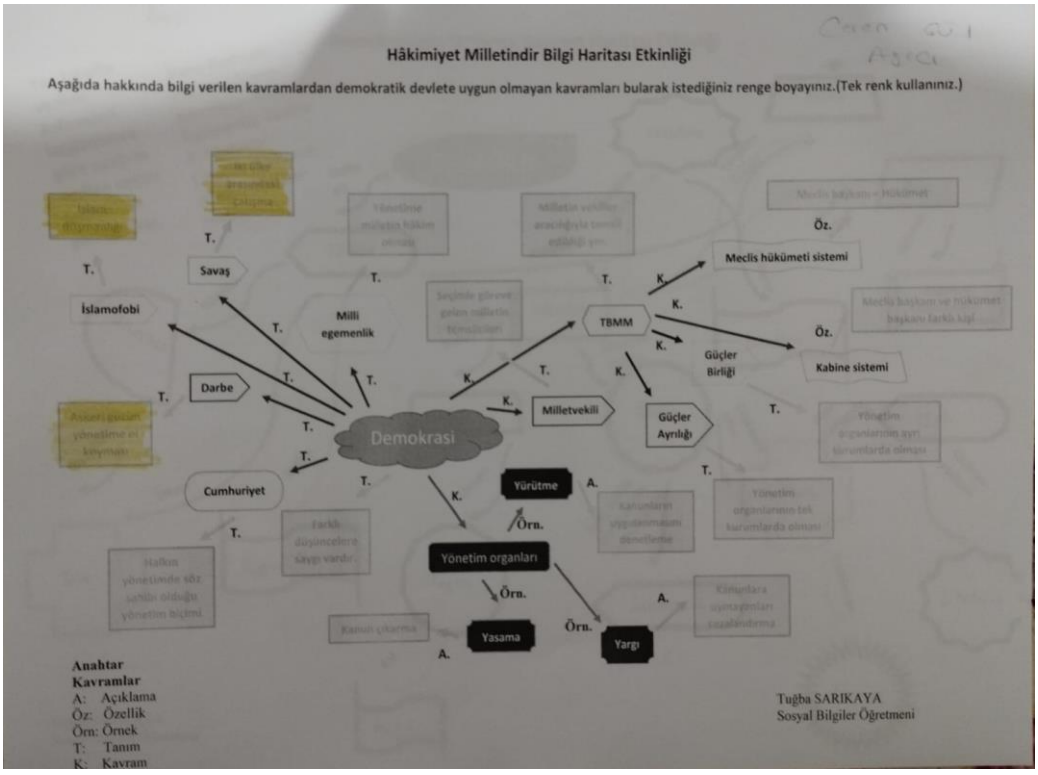

Şekil I 6 Atatürk'ten armağan bilgi haritası etkinliği

EK I'nın devamı

Şekil I 7 Cumhuriyetimi seviyorum bilgi haritası etkinliği

Şekil I 8 Hakimiyet milletindir bilgi haritası etkinliği

EK İ Ülkemizde Yayımlanan İlk Bulmaca Örneğinin Soruları

Tablo İ.1 Ülkemizde yayımlanan ilk bulmaca örneği soruları (Tikbaş 2011)

Türkiye'de yayınlanan ilk bulmaca örneğinin soruları:	
Sağdan Sola	49. Bir kıta
1. Hayır manasına gelen bir kelime	50. Beraber
3. Büyük bir duvar	51. Bir nida
7. Model	**Yukarıdan Aşağıya**
6. Vahşi bir hayvan	2.Uğrunda ölmeye hazır olduğumuz bir şey
8. Anlayış	4. Ejderha
10. Cumhuriyet devrinde çok itibar sahibi olanlar	7. Ziyalı bir mahluk
13. Su	9. Çekiştirmek
14. Bir erkek ismi	11. Belki
16. Yük	12. Bir binek hayvanı
17. Hayır	15. İzaz
18. Bir nota	20. Bir erkek ismi
19. Bir kimsenin yerine geçen kimse	22. Ulu
21. Dünyanın ilk kadını	26. Faideli bir hayvan
23. Bir iş mukabilinde verilen para	28. Ekmek
24. Güneşin zıddı	30. Tamir olunan yerlere konulan parçalar
25. Ekmek pişirilen yer	31. Göndermek
27. Erkeklerin boyunlarına taktıkları şey	33. Anadolu'da halayları ile meşhur bir şehir
29. Çok hürmet ettiğimiz şey	20. Keşif eden
32. Bir hayvan	36. Fena
34. Rahmet	38. Azayı bedenden biri
37. Arzu	39. Kiliselerde olan şey
39. Güz	44. Bir tenevvür vasıtası
40.İzmir ve civarındaki kahramanlar	45. Mağaza
41. Fransızca bir harf	47. Kelimelerin barındığı yer
3. Büyük bir duvar	48. Haftanın sonu
42. Su	
43. Bir erkek ismi	
46. İlticagah	

Ülkemizde yayımlanan ilk bulmaca örneği soruları (Tikbaş 2011)

EK J Başarı Testi Belirtke Tablosu

Tablo J 1 Başarı testi belirtke tablosu

Soru No	Kazanım	Bilişsel Düzeyi
1	Demokrasinin ortaya çıkışını, gelişim evrelerini ve günümüzde ifade ettiği anlamları açıklar.	Hatırlama
2	Demokrasinin ortaya çıkışını, gelişim evrelerini ve günümüzde ifade ettiği anlamları açıklar.	Hatırlama
3	Demokrasinin ortaya çıkışını, gelişim evrelerini ve günümüzde ifade ettiği anlamları açıklar.	Anlama
4	Demokrasinin ortaya çıkışını, gelişim evrelerini ve günümüzde ifade ettiği anlamları açıklar.	Anlama
5	Demokrasinin ortaya çıkışını, gelişim evrelerini ve günümüzde ifade ettiği anlamları açıklar.	Hatırlama
6	Demokrasinin ortaya çıkışını, gelişim evrelerini ve günümüzde ifade ettiği anlamları açıklar.	Analiz
7	Atatürk'ün Türk demokrasisinin gelişimine katkılarını açıklar.	Hatırlama
8	Atatürk'ün Türk demokrasisinin gelişimine katkılarını açıklar.	Analiz
9	Atatürk'ün Türk demokrasisinin gelişimine katkılarını açıklar.	Anlama
10	Atatürk'ün Türk demokrasisinin gelişimine katkılarını açıklar.	Anlama
11	Atatürk'ün Türk demokrasisinin gelişimine katkılarını açıklar.	Analiz
12	Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temel niteliklerini toplumsal hayattaki uygulamalarla ilişkilendirir.	Anlama
13	Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temel niteliklerini toplumsal hayattaki uygulamalarla ilişkilendirir.	Değerlendirme
14	Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temel niteliklerini toplumsal hayattaki uygulamalarla ilişkilendirir.	Analiz
15	Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temel niteliklerini toplumsal hayattaki uygulamalarla ilişkilendirir.	Değerlendirme
16	Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temel niteliklerini toplumsal hayattaki uygulamalarla ilişkilendirir.	Anlama
17	Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temel niteliklerini toplumsal hayattaki uygulamalarla ilişkilendirir.	Değerlendirme
18	Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temel niteliklerini toplumsal hayattaki uygulamalarla ilişkilendirir.	Anlama
19	Demokrasinin uygulanma süreçlerinde karşılaşılan sorunları analiz eder.	Anlama
20	Demokrasinin uygulanma süreçlerinde karşılaşılan sorunları analiz eder.	Anlama
21	Demokrasinin uygulanma süreçlerinde karşılaşılan sorunları analiz eder.	Anlama
22	Demokrasinin uygulanma süreçlerinde karşılaşılan sorunları analiz eder.	Değerlendirme
23	Demokrasinin uygulanma süreçlerinde karşılaşılan sorunları analiz eder.	Analiz
24	Demokrasinin uygulanma süreçlerinde karşılaşılan sorunları analiz eder.	Değerlendirme
25	Atatürk'ün Türk demokrasisinin gelişimine katkılarını açıklar.	Yaratma
26	Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temel niteliklerini toplumsal hayattaki uygulamalarla ilişkilendirir.	Uygulama
27	Demokrasinin uygulanma süreçlerinde karşılaşılan sorunları analiz eder.	Değerlendirme
28	Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temel niteliklerini toplumsal hayattaki uygulamalarla ilişkilendirir.	Yaratma
29	Demokrasinin ortaya çıkışını, gelişim evrelerini ve günümüzde ifade ettiği anlamları açıklar.	Uygulama
30	Demokrasinin ortaya çıkışını, gelişim evrelerini ve günümüzde ifade ettiği anlamları açıklar.	Yaratma

EK K Başarı Testi Sorularının Bilişsel Basamaklar ve Kazanımlara Dağılımı

Tablo K 1 Başarı testi sorularının bilişsel basamaklara göre dağılımı

Bilişsel Basamaklar	Sorular
Hatırlama	1-2-5-7
Anlama	3-4-6-8-9-10-12-16-18-19-20-21
Uygulama	26-39
Analiz	11-14-23
Yaratma	25-28-30
Değerlendirme	13-15-17-22-24-27

Tablo K 2 Başarı testi sorularının kazanımlara göre dağılımı

Kazanımlar	Sorular
Demokrasinin ortaya çıkışını, gelişim evrelerini ve günümüzde ifade ettiği anlamları açıklar.	1-2-3-4-5-6-29-30
Atatürk'ün Türk demokrasisinin gelişimine katkılarını açıklar.	7-8-9-10-11-25
Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temel niteliklerini toplumsal hayattaki uygulamalarla ilişkilendirir.	12-13-14-15-16-17-18-26-28
Demokrasinin uygulanma süreçlerinde karşılaşılan sorunları analiz eder.	19-20-21-22-23-24-27

EK L İzinler

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI	TOPLANTI TARİHİ
4	2	12.04.2022

DAĞITIM YERLERİNE

Üniversitemiz Eğitim Fakültesi'nde Öğretim Üyesi olarak görev yapan Doç. Dr. Melike FAİZ'in yardımcı araştırmacı, Tuğba SARIKAYA'nın sorumlu araştırmacı olarak yapmayı planladıkları "**7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Etkin Vatandaşlık Öğrenme Alanında Zihin, Bilgi ve Kavram Haritası Kullanımın Öğrenci Başarısına ve Tutumuna Etkisi**" isimli çalışması Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunca onaylanması uygun bulunmuştur.

Bu bilgiler ışığında; Ebeveyn Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu ve Çocuk Rıza Formunun gönüllülere imzalatılarak gerekli bilgilendirmelerin yapılması ve etik davranış ilkelerine uyulması şartıyla söz konusu araştırmanın yapılması Etik Kurulumuzca uygun görülmüş ve onaylanmasına toplantıya katılan üyelerin oybirliği ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Yavuz UNAT Kurul Başkanı V.	Prof. Dr. Kutay OKTAY Kurul Üyesi	Prof. Dr. Tolga ULUSOY Kurul Üyesi
Prof. Dr. Eyüp AKMAN Kurul Üyesi	Prof. Dr. Erol TURAN Kurul Üyesi	Prof. Dr. Burhan BALTACI Kurul Üyesi

DAĞITIM LİSTESİ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu
Sayın Doç. Dr. Melike FAİZ

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır
Belge Doğrulama Kodu: UAPFD79 Belge Takip Adresi: www.kastamonu.edu.tr/belgedogrulama

Adres: Kastamonu Üniversitesi Rektörlüğü, Kuzeykent Yerleşkesi, Merkez/Kastamonu
Bilgi için: Sedat Durur Raporlör
Telefon No: (0 366) 2801102
Faks No: (0 366) 2801038
e-Posta:
İnternet Adresi: www.kastamonu.edu.tr
Telefon No: (0 366) 2801348 - 1348
Kep Adresi: kastamonuuniversitesi@hs01.kep.tr

EK L'nin devamı

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-14588481-605.99-49549719 13.05.2022
Konu : Araştırma İzni

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2020/2 sayılı Genelgesi.
b) 28.04.2022 tarihli ve 2200037751 sayılı yazınız.

Enstitünüz Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Tuğba SARIKAYA'nın **"7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Etkin Vatandaşlık Öğrenme Alanında Zihin, Bilgi ve Kavram Haritası Kullanımının Öğrenci Başarısına ve Tutumuna Etkisi"** konulu çalışması kapsamında İlimiz Akyurt İlçesine bağlı okullarda uygulama yapma talebi ilgi (a) Genelge çerçevesinde incelenmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda, söz konusu araştırmanın Müdürlüğümüzde muhafaza edilen ölçme araçlarının; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Milli Eğitim Temel Kanunu ile Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarına uygun olarak, ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek, eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde okul ve kurum yöneticilerinin sorumluluğunda, gönüllülük esasına göre uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Harun FATSA
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

Ek:
Uygulama Araçları

Dağıtım:
Gereği: Bilgi:
Kastamonu Üniversitesi Akyurt İlçe MEM

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Adres : Emniyet Mah. Alparslan Türkeş Cad. 4/A Yenimahalle/ANKARA Belge Doğrulama Adresi : https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys
Bilgi için: D. KARAGÖZEL
Telefon No : 0 (312) 306 89 07 Unvan : Memur
E-Posta: istatistik06@meb.gov.tr İnternet Adresi: www.meb.gov.tr Faks:_____
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr
Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. https://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden 251e-c325-395c-9c21-e415 kodu ile teyit edilebilir.